

■ SLUŽBENE

VIJESTI

HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE

GODIŠTE XXI. ▣ ZAGREB 2022.

BROJ 1 (31)

**DOKUMENTI
PORUKE · IZJAVE · PISMA
PRIOPĆENJA
IMENOVANJA
VIJESTI
IN MEMORIAM**

SLUŽBENE VIJESTI
HRVATSKE BISKUPSKE
KONFERENCIJE
BROJ 1 (31)
GODIŠTE XXI.
ZAGREB 2022.

SADRŽAJ

DOKUMENTI

Pismo svetoga oca Franje biskupima uz čin posvete Bezgrješnomu Srcu Marijinu	3
Čin posvete Bezgrješnomu Srcu Marijinu	3
Apostolsko pismo u obliku motuproprija vrhovnog svećenika Franje <i>Vos estis lux mundi</i> ..	5
Ugovor o Caritasu Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj	9
Vijeće HBK-a za nauk vjere: <i>Kršćanska ženidba – sakramentalnost ženidbe krštenih vjernika</i>	18

PORUKE • IZJAVE • PISMA

Poruka svetoga oca Franje za 30. svjetski dan bolesnika	25
Poruka svetoga oca Franje za korizmu 2021. godine	27
Poruka svetoga oca Franje za Svjetski dan misija 2022. godine	29
Poruka svetoga oca Franje za 56. svjetski dan sredstava društvenih komunikacija	32
Poruka Kongregacije za Ustanove posvećenog života i Družbe apostolskog života u povodu 26. dana posvećenog života	34
Pismo generalnog tajnika Biskupske sinode i prefekta Kongregacije za kler svećenicima o sinodskom hodu	35
Apel predsjednika Vijeća europskih biskupskih konferencija (CCEE) za mir u Ukrajini ...	37
Zajednička izjava Vijeća europskih biskupskih konferencija (CCEE) i Konferencije europskih crkava (KEK) o ratu u Ukrajini	37
Poziv Stalnoga vijeća HBK-a na molitvu za mir 25. ožujka 2022. godine	38
Izjava predsjednika HBK-a o prestanku epidemioloških mjera za vjerska okupljanja u ... Katoličkoj Crkvi	39
Poruka za Dan života 2022. godine predsjednika Vijeća HBK-a za život i obitelj	39
Poruka za Dan posvećenoga života 2022. godine predsjednika Vijeća HBK-a za Ustanove posvećenog života i Družbe apostolskog života, te predsjednika Hrvatske redovničke konferencije	43
Poruka za Svjetski dan bolesnika 2022. godine predsjednika Odbora HBK-a za pastoral djelatnika u zdravstvu	43
Poslanica predsjednika Hrvatskog Caritasa za 16. tjedan solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u BiH	44
Izjava Komisije HBK-a <i>Iustitia et pax</i> o ratu u Ukrajini	45

PRIOPĆENJA

Priopćenje sa 24. zajedničkog zasjedanja HBK-a i BK BiH	47
Priopćenje sa 64. zasjedanja Sabora HBK-a	48
Predsjednik HBK-a i predsjednik Hrvatskoga sabora o komemoraciji bleiburških žrtava i posjetu kardinala Parolina	49
Priopćenje sa sjednice Vijeća HBK-a za život i obitelj i sastanak nad/biskupijskih povjerenika za pastoral braka i obitelji	50
Priopćenje sa sjednice Vijeća HBK-a za sjemeništa i duhovna zvanja	51
Priopćenje sa sjednice Komisije HBK-a i BK BiH za hrvatski martirologij i nad/biskupijskih povjerenika za popis žrtava	51

IZDAJE

**HRVATSKA BISKUPSKA
KONFERENCIJA**

Ksaverska cesta 12A

Tel. 01 5635 001

e-mail: info@hbk.hr

UREDNIK

KRUNOSLAV NOVAK

GRAFIČKA PRIPREMA

TOMISLAV KOŠČAK, HILP

TISAK

DENONA, ZAGREB

ISSN 1332-2354

Priopćenje sa susreta poglavara bogoslovnih sjemeništa	52
Priopćenje sa sastanka Odbora za mlade HBK-a	52
Priopćenje sa sjednice Vijeća HBK-a za Ustanove posvećenog života i Družbe apostolskog života	53
Priopćenje sa sjednice Vijeća HBK-a za život i obitelj i sastanak nad/biskupijskih povjerenika za pastoral braka i obitelji	53
Priopćenje sa sjednice Vijeća HBK-a za katolički odgoj i obrazovanje	54
Priopćenje sa sjednice Povjerenstva HBK-a za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba	55
Priopćenje o godišnjoj sjednici Vijeća HBK-a i BK BiH za hrvatsku inozemnu pastvu	55

IMENOVANJA

Prečasni Milan Zgrablić imenovan zadarskim nadbiskupom koadjutorom	57
Dr. Krunoslav Novak imenovan vršiteljem dužnosti ravnatelja Hrvatske katoličke mreže	57

VIJESTI

Hrvatski biskupi uputili vjernicima Poticaje i smjernice za zauzetije ekumensko nastojanje	58
Primopredaja službe ravnatelja Hrvatske katoličke mreže	58
Proslavljena 50. obljetnica misijskog lista Radosna vijest	959
Biskup Gorski predvodio misu za žrtve pandemije i rata, te za mir u Ukrajini	60
Pomoć Hrvatskoga Caritasa ljudima pogođenim ratom u Ukrajini	61
Potpisan Ugovor o Caritasu Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj	61
Susret hrvatske katoličke mladeži u Bjelovaru pod geslom Gore srca	62
Predstavljena Izjava Komisije HBK-a Iustitia et pax o ratu u Ukrajini	63

IN MEMORIAM

Preminula s. Karolina Miljak, voditeljica Ureda za pastoral Roma HBK-a	64
--	----

DOKUMENTI

PISMO SVETOGA OCA FRANJE BISKUPIMA UZ ČIN POSVETE BEZGRJEŠNOMU SRCU MARIJINU

Dragi brate,

prošlo je gotovo mjesec dana od izbijanja rata u Ukrajini, koji svakodnevno uzrokuje golemu patnju toga potlačena naroda prijeteći, također, svjetskom miru. U ovom mračnom času, Crkva je napose pozvana uteći se Knezu Mira i iskazati svoju blizinu onima koji su pogođeni posljedicama sukoba. Zahvalan sam, u tom smislu, svima koji su se velikodušno odazvali mojim pozivima na molitvu, post i djela milosrđa.

Prihvaćajući i brojne zahtjeve naroda Božjega, želim sada na poseban način povjeriti Blaženoj Djevici Mariji sukobljene narode. Kako sam najavio jučer na kraju molitve Anđeoskog pozdravljenja, na svetkovinu Navještenja Gospodinova 25. ožujka, kanim izvršiti čin posvete čovječanstva, posebice Rusije i Ukrajine, Bezgrješnomu Srcu Marijini. Budući da dolikuje da mir zazovemo obnovljeni Božjim oprostjenjem, čin posvete bit će dio pokorničkoga bogoslužja u Bazilici sv. Petra u 17 sati, prema rimskom vremenu. Sâm čin posvete bit će održan oko 18 sati i 30 minuta.

Čin posvete želi biti gesta sveopće Crkve koja u ovom dramatičnom trenutku uzdiže Bogu, posredstvom njegove i naše Majke, bolan vapaj svih patnika i moli za prestanak nasilja, kako bi preporučila budućnost čovječanstva Kraljici Mira. Pozivam te da se pridružiš ovom činu pozivajući svećenike, redovnike i ostale vjernike na zajedničku molitvu na svetim mjestima, u petak 25. ožujka, te da tako sveti narod Božji jednodušno i usrdno uzdigne prošnju svojoj Majci. Šaljem ti tekst posvetne molitve da bismo je mogli izgovarati tijekom toga dana u bratskom zajedništvu.

Zahvaljujem ti na pažnji i suradnji. Od srca te blagoslivljam, kao i vjernike povjerene tvojoj pastoralnoj skrbi. Neka vas Isus štiti i Blažena Djevica čuva. Molite se za mene.

Uz bratski pozdrav

Franjo

pri Sv. Ivanu Lateranskom, 21. oLžujka 2022. godine

ČIN POSVETE BEZGRJEŠNOMU SRCU MARIJINU

Marijo, Majko Božja i Majko naša, u ovome se času nevolje utječemo tebi. Ti si Majka, voliš nas i poznaješ: ništa ti nije skriveno što nosimo u srcu. Majko Milosrđa, toliko smo puta iskusili tvoju brižljivu nježnost, tvoju prisutnost koja donosi nanovo mir, jer nas uvijek vodiš k Isusu, Knezu Mira.

Međutim, mi smo izgubili put mira. Zaboravili smo opomenu tragedija iz prošloga stoljeća, žrtvu milijuna poginulih u svjetskim ratovima. Zanemarili smo napore Zajednice država i izdajemo snove mira narodâ i nade mladih. Razboljeli smo se pohlepom, zatvorili smo se u nacionalističke interese, uvenuli smo u ravnodušnosti i

onesposobili se egoizmom. Htjeli smo radije zanemariti Boga, živjeti s našim lažima, njegovati agresivnost, zadržati živote i gomilati oružje, zaboravljajući da smo čuvari svojega bližnjega te istoga zajedničkoga doma. Ratom smo razorili perivoj Zemlje, grijehom smo povrijedili srce našega Oca, koji nas želi kao braću i sestre. Postali smo ravnodušni prema svima i svemu, osim prema nama samima. I sa sramom govorimo: »Oprosti nam, Gospodine!«

U bijedi grijeha, u našim naporima i u našoj krhkosti, u otajstvu bezakonja zla i rata, ti nas, Majko sveta, podsjećaš da nas Bog ne ostavlja, nego nas nastavlja gledati s ljubavlju, željan oprostiti nam i podignuti nas. On je taj koji nam je darovao tebe i položio je u tvoje bezgrješno srce utočište za Crkvu i čovječanstvo. Po božanskoj si dobroti s nama, te nas i u naizgled bezizlaznim situacijama povijesti nježno vodiš.

Utječemo se dakle tebi, kucamo na vrata tvoga srca mi, tvoja draga djeca, koju se ne umaraš posjećivati u svako doba i pozivati na obraćenje. U ovome tamnome času dođi nam pomoći i utješiti nas. Ponovi svakome od nas: »Nisam li možda prisutna ovdje ja, koja sam tvoja Majka?« Ti znaš kako razvezati vezove našega srca i čvorove našega vremena. Darujemo ti naše povjerenje. Sigurni smo da ti, osobito u trenutku kušnje, ne odbijaš naše molitve i dolaziš nam u pomoć.

Tako si učinila u Kani Galilejskoj kada si požurila trenutak Isusova posredovanja te si uvela u svijet njegovo prvo znamenje. Kada je slavlju prijetio kraj, u žalosti si mu kazala: »Vina nemaju« (Iv 2,3). Majko, ponovi to Bogu opet, jer danas smo iscrpili vino nade, iščezla je radost, razvodnilo se je bratstvo. Izgubili smo čovječnost, rasuli smo mir. Postali smo sposobni za svako nasilje i razaranje. Žurno nam treba tvoj majčinski zahvat.

Primi stoga, o Majko, ovu našu prošnju.

Ti, Zvijezdo Mora, ne dopusti da potonemo u ratnoj oluji.

Ti, Škrinjo Novoga Saveza, nadahni planove i putove pomirenja.

Ti, »Zemljo Nebeska«, ponovno donesi Božju slogu u svijet.

Iskorijeni mržnju, smiri osvetu, nauči nas oprost.

Oslobodi nas od rata, sačuvaj svijet od nuklearne prijetnje.

Kraljice Krunice, probudi u nama potrebu za molitvom i ljubavlju.

Kraljice Ljudske Obitelji, pokaži narodima put bratstva.

Kraljice Mira, isprosi svijetu mir.

Tvoj plač, Majko, neka pokrene naša otvrdnula srca. Suze koje si za nas prolila neka učine da procvjeta ova

dolina koju je naša mržnja isušila. I dok zveckanje oružja ne šuti, tvoja molitva neka nas raspoloži za mir. Tvoje majčinske ruke neka zagrlje one koji pate i koji bježe pod naletom bombi. Tvoj majčinski zagrljaj neka utješi one koji su primorani napustiti svoje kuće i svoju domovinu. Tvoje ožalošćeno srce neka nas potakne na suosjećanje te nas odvaži da otvorimo vrata i da se pobrinemo za ranjene i odbačene ljude.

Sveta Majko Božja, dok si pod križem stajala Isus ti je, gledajući učenika pored tebe, rekao: »Evo ti sina« (Iv 19,26). Tako ti je povjerio svakoga od nas. Zatim učenicu, svakome od nas, reče: »Evo ti majke« (r. 27). Majko, želimo te sada primiti u naš život i u našu povijest. U ovome času čovječanstvo, iscrpljeno i uznemireno, stoji s tobom pod križem. Ima potrebu povjeriti se tebi, po tebi Kristu se posvetiti. Ukrajinski i ruski narod koji te časte s ljubavlju, utječu se tebi, dok tvoje srce kuca za njih i za sve narode pogođene ratom, glađu, nepravdom i bijedom.

Mi zato, Majko Božja i naša, svečano povjeravamo i posvećujemo tvojemu Bezgrješnomu Srcu nas same, Crkvu i svekoliko čovječanstvo, a na poseban način Rusiju i Ukrajinu. Primi ovaj naš čin koji izvršavamo s povjerenjem i ljubavlju, učini da prestane rat, providi svijetu mir. Ono »da« koje je niknulo iz tvoga srca, otvorilo je vrata povijesti Knezu Mira; vjerujemo da će iznova, posredstvom tvoga srca, doći mir. Tebi, dakle, posvećujemo budućnost cijele ljudske obitelji, potrebe i očekivanja narodâ, tjeskobe i nade svijeta.

Neka se po tebi na Zemlju izlije božansko milosrđe i neka slatki otkucaj mira ponovno odjekuje našim danima. Ženo onoga »da«, nad koju je sišao Duh Sveti, donesi među nas Božji sklad. Napoji naše usahnulo srce ti, koja si »živo vrelo nade«. Vezla si Isusu tkivo čovječstva, učini i nas tkalcima zajedništva. Hodila si našim putovima, vodi nas stazama mira. Amen.

APOSTOLSKO PISMO U OBLIKU MOTUPROPRIJA VRHOVNOG SVEĆENIKA FRANJE VOS ESTIS LUX MUNDI

»Vi ste svjetlost svijeta. Ne može se sakriti grad što leži na gori« (Mt 5,14). Naš Gospodin Isus Krist poziva svakog vjernika da bude sjajan primjer kreposnosti, čestitosti i svetosti. Svi smo mi, naime, pozvani davati konkretno svjedočanstvo vjere u Krista u našim životima, a poglavito u našem odnosu sa svojim bližnjima.

Zlodjela spolnog zlostavljanja vrijeđaju našega Gospodina, zadaju fizičku, psihološku i duhovnu bol žrtvama i nanose štetu zajednici vjernika. Da se te pojave, u svim svojim oblicima, nikada više ne bi ponovile, potrebno je trajno i duboko obraćenje srca, potkrijepljeno konkretnim i učinkovitim djelovanjima u koja će se uključiti svi u Crkvi, tako da osobna svetost i moralno zalaganje mogu pridonijeti promicanju pune vjerodostojnosti navještaja evanđelja i plodonosnosti poslanja Crkve. To postaje moguće samo zahvaljujući milošću Duha Svetoga izlivenog u srcima, jer uvijek moramo imati na umu Isusove riječi: »Bez mene ne možete ništa učiniti« (Iv 15,5). Premda je već mnogo učinjeno, moramo nastaviti učiti iz gorkih lekcija prošlosti, gledajući s nadom u budućnost.

To je odgovornost prije svega nasljednikâ apostolâ, koje je Bog izabrao da budu pastoralni vođe njegova

naroda, i zahtijeva od njih predano zalaganje da idu tragom božanskog Učitelja. Temeljem svoje službe, naime, biskupi »upravljaju njima povjerenim partikularnim Crkvama kao Kristovi zamjenici i poslanici savjetom, uvjeravanjem, primjerom, ali i autoritetom i svetom vlašću; njome se služe samo zato da svoje stado izgrađuju u istini i svetosti, spominjući se da onaj koji je veći treba biti kao manji, a starješina kao sluga« (Drugi vatikanski koncil, Dogmatska konstitucija *Lumen gentium*, 27). Ono što se pobliže odnosi na nasljednike apostolâ, tiče se svih onih koji na različite načine preuzimaju službe u Crkvi, ispovijedaju evanđeoske savjete ili su pozvani služiti kršćanskom puku. Zato je dobro da se na općoj razini usvoje postupci usmjereni na sprječavanje i borbu protiv tih zlodjela koja izdaju povjerenje vjernika.

Želim da se ta zadaća provodi u djelo na potpuno crkven način te, dakle, bude izraz zajedništva koje nas drži ujedinjenima, u uzajamnom i otvorenom slušanju za doprinose onih kojima je na srcu ovaj proces obraćenja.

Zato određujem:

NASLOVI.

OPĆE ODREDBE

Čl. 1 – Područje primjene

§ 1. Ove se odredbe primjenjuju u slučaju prijave koje se odnose na klerike ili članove ustanova posvećenog života ili družbi apostolskog života, a tiču se:

a) zlodjelâ protiv šeste Božje zapovijedi koja se sastoji u:

I. prisiljavanju nekoga, nasiljem ili prijetnjom ili zlouporabom vlasti, da vrši ili se podvrgne spolnim radnjama;

II. stupanju u spolne odnose s maloljetnikom ili ranjivom osobom;

III. proizvodnji, prikazivanju, posjedovanju ili distribuciji dječje pornografije, pa i elektroničkim putem, kao i u novačenju ili poticanju maloljetnika ili ranjive

osobe na sudjelovanje u prikazivanjima pornografskog sadržaja.

b) ponašanja subjekata navedenih u članku 6. koja se sastoje u radnjama ili propustima čiji je cilj ometanje ili izbjegavanje građanskih ili crkvenih istraga, bilo upravnih bilo kaznenih, protiv klerika ili redovnika u vezi sa zlodjelima navedenim u stavci a) ovoga paragrafa.

§ 2. U svrhu ovih odredbi:

a) *maloljetnik* je svaka osoba mlađa od osamnaest godina ili koja je prema zakonu s njom izjednačena;

b) *ranjiva osoba* je svaka osoba u stanju nemoći, tjelesne ili mentalne nesposobnosti ili lišenosti osobne slobode koji, makar samo povremeno, ograničuju njezinu

sposobnost da razumije ili želi, ili da se odupre onome čime će ju se povrijediti;

c) *dječja pornografija* je svako prikazivanje maloljetnika, bez obzira na sredstvo koje se koristi, uključenog u eksplicitne seksualne aktivnosti, bilo stvarne bilo simulirane, te bilo kakvo prikazivanje spolnih organa maloljetnika za pretežito seksualne svrhe.

Čl. 2 – Primanje prijava i zaštita podataka

§ 1. Uzimajući u obzir odredbe koje mogu eventualno usvojiti pojedine biskupske konferencije, sinode biskupa patrijarhijskih i velikih nadbiskupskih Crkava, odnosno vijeća hijerarhâ metropoljskih samosvojnih Crkava, biskupije ili eparhije, pojedinačno ili zajedno, moraju u roku od godinu dana od stupanja na snagu ovih odredbi uspostaviti jedan ili više javnih, stalnih i lako dostupnih sustava za podnošenje prijava, pa i ustanovljenjem posebnoga crkvenog ureda. Biskupije i eparhije moraju obavijestiti papinskog predstavnika o uspostavi sustavâ navedenih u ovom paragrafu.

§ 2. Podatke o kojima se govori u ovome članku treba zaštititi i s njima postupati na način koji jamči njihovu sigurnost, cjelovitost i povjerljivost u skladu s kanonima 471, 2° CIC i 244 § 2, 2° CCEO.

§ 3. Osim u slučajevima predviđenim člankom 3 § 3, ordinarij koji je primio prijavu bez odlaganja to prosljeđuje ordinariju mjesta u kojem se navodi da su se događaji zbili, kao i ordinariju prijavljene osobe, koji će postupiti u skladu s onime što je predviđeno skupijama, a hijerarh je izjednačen s ordinarijem.

Čl. 3 – Prijavljivanje

§ 1. Osim u slučajevima predviđenim kanonima 1548 § 2 CIC i 1229 § 2 CCEO, kad god klerik ili član ustanove posvećenog života ili družbe apostolskog života bude obaviješten ili ima opravdane razloge vjerovati da je počinjeno jedno od djela navedenih u članku 1, dužan je smjesta prijaviti to ordinariju mjesta gdje se to dogodilo ili drugom ordinariju koje se spominje u kanonima 134 CIC i 984 CCEO, osim onoga što je određeno u § 3 ovog članka.

§ 2. Svaka osoba može podnijeti prijavu o ponašanjima iz članka 1, na način opisan u prethodnom članku, ili na bilo koji drugi prikladan način.

§ 3. Kada se prijava odnosi na jednu od osoba spomenutih u članku 6, ona se upućuje mjerodavnoj vlasti utvrđenoj na temelju članaka 8 i 9. Prijava se uvijek može poslati Svetoj Stolici izravno ili putem papinskoga predstavnika.

§ 4. Prijava mora sadržavati što je više moguće pojedinosti, kao što su naznake vremena i mjesta na kojem su se djela dogodila, uključene ili obaviještene osobe, kao i sve druge okolnosti koje mogu biti korisne kako bi se osigurala točna procjena činjenica.

§ 5. Informacije se mogu prikupljati i prema službenoj dužnosti (*ex officio*).

Čl. 4 – Zaštita prijavitelja

§ 1. Podnošenje prijave u skladu s člankom 3 ne predstavlja povredu službene tajne.

§ 2. Osim u slučajevima predviđenim kanonima 1390 CIC i kanonima 1452 i 1454 CCEO, nanošenja štete, odmazde ili diskriminacije podnositelja prijave su zabranjene i mogu predstavljati ponašanje navedeno u članku 1 § 1, b).

§ 3. Podnositelju prijave ne smije se nametati nikakva obveza šutnje u pogledu njezina sadržaja.

Čl. 5 – Briga za osobe

§ 1. Crkvene vlasti će se zalagati da se prema onima koji tvrde da su povrijeđeni, zajedno s njihovim obiteljima, postupa s dostojanstvom i poštivanjem, a posebice:

a) da ih se primi, sasluša i pruži podrška, te posredstvom posebnih službi;

b) da im se pruži duhovna pomoć;

c) da im se pruži liječnička pomoć, uključujući i terapijsku i psihološku pomoć, u skladu s konkretnim slučajem.

§ 2. Mora se zaštititi dobro ime i privatnost uključenih osoba, kao i povjerljivost njihovih osobnih podataka.

NASLOV II.

ODREDBE O BISKUPIMA I ONIMA KOJI SE PO PRAVU S NJIMA IZJEDNAČUJU

Čl. 6 – Područje primjene s obzirom na osobe

Postupničke odredbe o kojima se govori u ovom naslovu odnose se na postupanja iz članka 1 koje provode:

a) kardinali, patrijarsi, biskupi i izaslanici rimskoga prvosvećenika;

b) klerici koji vode ili su pastoralno vodili pojedine partikularne Crkve ili s njom izjednačenu zajednicu, latinskog ili istočnog obreda, uključujući i personalne ordinarijate, za djela počinjena *durante munere*;

c) klerici koji vode ili su u prošlosti pastoralno vodili osobne prelature, za djela počinjena *durante munere*;

d) oni koji su, ili koji su to bili, vrhovni voditelji ustanova posvećenog života ili družbi apostolskog života papinskoga prava, kao i samosvojnih samostana, za djela počinjena *durante munere*.

Čl. 7 – Mjerodavan dikasterij

§1. U smislu ovog naslova, pod *mjerodavnim dikasterijem* podrazumijeva se Kongregacija za nauk vjere, kad je riječ o zlodjelima koja su joj pridržana u skladu s važećim propisima, kao i u svim drugim slučajevima, i s obzirom na njihovu mjerodavnost na temelju vlastita zakona Rimske kurije:

- Kongregacija za Istočne Crkve;
- Kongregacija za biskupe;
- Kongregacija za evangelizaciju naroda;
- Kongregacija za kler;
- Kongregacija za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života.

§ 2. Kako bi se osiguralo najbolju moguću koordinaciju, mjerodavan dikasterij dužan je obavijestiti Državno tajništvo i ostale dikasterije kojih se to izravno tiče o prijavi i ishodu istrage.

§3. Komunikacije o kojoj je riječ u ovom naslovu između metropolita i Svete Stolice odvijaju se posredstvom papinskoga predstavnika.

Čl. 8 – Postupak koji se primjenjuje u slučaju prijave vezane uz biskupa Latinske Crkve

§ 1. Vlast koja primi prijavu prenosi je i Svetoj Stolici i metropolitu crkvene pokrajine gdje prijavljena osoba ima prebivalište.

§ 2. Ako se prijava odnosi na metropolita ili je metropolitska stolica prazna, šalje se Svetoj Stolici, kao i najstarijem sufraganskom biskupu prema promaknuću na kojeg se, u ovom slučaju, primjenjuju sljedeće odredbe koje se odnose na metropolita.

§ 3. U slučaju da se prijava odnosi na papinskog izaslanika, ona se izravno predaje Državnom tajništvu.

Čl. 9 – Postupak koji se primjenjuje na biskupe Istočnih katoličkih Crkava

§ 1. U slučaju prijave biskupa patrijarhijske, velike nadbiskupske ili metropolitske samosvojne crkve, ona se prosljeđuje odgovarajućem patrijarhu, velikom nadbiskupu ili metropolitu samosvojne Crkve.

§ 2. Ako se prijava odnosi na metropolita patrijarhijske ili velike nadbiskupske crkve, koji obavlja svoju dužnost na teritoriju tih Crkava, prosljeđuje se odgovarajućem patrijarhu ili velikom nadbiskupu.

§ 3. U prethodnim slučajevima vlast koja je primila prijavu prosljedit će je također Svetoj Stolici.

§ 4. Ako je prijavljena osoba biskup ili metropolit izvan teritorija patrijarhijske, velike nadbiskupske ili metropolitske samosvojne Crkve, prijava se šalje Svetoj Stolici.

§ 5. U slučaju da se prijava odnosi na patrijarha, velikog nadbiskupa, metropolita samosvojne Crkve ili na biskupa drugih Istočnih samosvojnih Crkava, prosljeđuje se Svetoj Stolici.

§ 6. Sljedeće odredbe koje se odnose na metropolita primjenjuju se na crkvenu vlast kojoj se šalje prijava na temelju ovoga članka.

Čl. 10 - Početne dužnosti metropolita

§ 1. Osim ako se prijava pokaže očigledno neutemeljenom, neka metropolit pravodobno od mjerodavnog dikasterija zatraži da može započeti istragu. Ako metropolit smatra prijavu očito neutemeljenom, neka o tome obavijesti papinskoga predstavnika.

§ 2. Dikasterij će bez odgađanja i, u svakom slučaju, u roku od trideset dana od zaprimanja prve prijave od papinskoga predstavnika ili zahtjeva od metropolita kojem je povjerena ta zadaća, dostaviti odgovarajuće upute o tome kako postupiti u konkretnom slučaju.

Čl. 11 – Povjeravanje istrage osobi koja nije metropolit

§ 1. Ako mjerodavan dikasterij smatra prikladnim povjeriti istragu osobi koja nije metropolit, neka metropolit o tome bude obaviješten. Neka metropolit dostavi sve relevantne informacije i isprave osobi koju imenuje dikasterij.

§ 2. U slučaju iz prethodnog stavka, na osobu zaduženu za provođenje istrage primjenjuju se sljedeće odredbe koje se odnose na metropolita.

Čl. 12 – Provođenje istrage

§ 1. Nakon što ga za to zaduži mjerodavan dikasterij i postupi u skladu s primljenim uputama, metropolit osobno ili posredstvom jedne ili više odgovarajućih osoba:

- a) prikuplja relevantne informacije o činjenicama;
- b) pristupa informacijama i ispravama potrebnima za istragu koje se čuvaju u arhivima crkvenih ureda;
- c) kad god je to potrebno, ostvaruje suradnju s drugim ordinarijima ili hijerarhima;
- d) traži informacije od pojedinaca i institucija, uključujući civilne institucije, koje mogu pružiti korisne elemente za istragu.

§ 2. Ako je potrebno saslušati maloljetnu osobu ili ranjivu osobu, metropolit će primijeniti odgovarajuće korake u kojima će se uzeti u obzir njihovo stanje.

§ 3. U slučaju da postoje osnovani razlozi za zaključak da su informacije ili isprave koje se odnose na istragu u opasnosti da budu uklonjene ili uništene, metropolit će poduzeti potrebne mjere za njihovo očuvanje.

§ 4. I kad se utječe drugim osobama, metropolit ipak ostaje odgovoran za vođenje i tijek istrage, kao i za točno izvršavanje uputa navedenih u članku 10 § 2.

§ 5. Metropolitu pomaže bilježnik slobodno imenovan prema odredbi kanona 483 § 2 CIC i 253 § 2 CCEO.

§ 6. Od metropolita se traži da djeluje nepristrano i da ne bude u sukobu interesa. Ako smatra da je u sukobu interesa ili da nije u stanju održati potrebnu nepristranost kako bi zajamčio cjelovitost istrage, dužan je sâm sebe izuzeti i prijaviti tu okolnost mjerodavnom dikasteriju.

§ 7. Osobi pod istragom priznaje se presumpcija nevinosti.

§ 8. Ako to od njega zatraži mjerodavan dikasterij, metropolit obavještava osobu da se protiv njega/nje vodi istraga, sasluša njegov/njezin iskaz o činjenicama i poziva ga/ju da podnese kratko očitovanje u svoju obranu. U tim slučajevima, osobi pod istragom može pomagati pravni savjetnik.

§ 9. Metropolit svakih trideset dana šalje mjerodavnom dikasteriju izvješće o tijeku istrage.

Čl. 13 – Uključivanje stručnih osoba

§ 1. U skladu s eventualnim smjernicama biskupske konferencije, biskupske sinode ili vijeća hijerarha o načinima pružanja pomoći metropolitu u provođenju istrage, biskupi pojedine pokrajine, pojedinačno ili zajedno, mogu sastaviti popise stručnih osoba od kojih metropolit može odabrati one koji su najprikladniji da mu pomažu u istrazi, već prema tome kako nalaže pojedini slučaj, a posebice uzimajući u obzir suradnju koju vjernici laici mogu ponuditi u skladu s kanonima 228 CIC i 408 CCEO.

§ 2. Metropolit je, ipak, slobodan odabrati druge jednako kvalificirane osobe.

§ 3. Svaki onaj koji pomaže metropolitu u istrazi dužan je djelovati nepristrano i ne smije biti u sukobu interesa. Ako smatra da je u sukobu interesa ili da nije u stanju održati potrebnu nepristranost kako bi zajamčio cjelovitost istrage, dužan je sâm sebe izuzeti i izvijestiti metropolita o toj okolnosti.

§ 4. Osobe koje pomažu metropolitu neka prisegnu da će ispravno i vjerno obavljati svoju zadaću.

Čl. 14 – Trajanje istrage

§ 1. Istrage se moraju dovršiti u roku od devedeset dana ili roku koji je određen uputama iz članka 10 § 2.

§ 2. Ako za to postoje opravdani razlozi, metropolit može od mjerodavnog dikasterija zatražiti da produži taj rok.

Čl. 15 – Mjere opreza

Ako to zahtijevaju činjenice ili okolnosti, metropolit predlaže mjerodavnom dikasteriju donošenje odluka ili odgovarajućih mjera opreza u odnosu na osobu koja je pod istragom.

Čl. 16 – Osnivanje zaklade

§ 1. Crkvene pokrajine, biskupske konferencije, biskupske sinode i vijeća hijerarhâ mogu osnovati zakladu od čijih će se sredstava pokrivati troškovi istrage prema odredbi kanona 116 i 1303 § 1, 1° CIC i 1047 CCEO i kojim će se upravljati prema odredbama kanonskoga prava.

§ 2. Na zahtjev imenovanog metropolita, sredstva potrebna za svrhe istrage stavlja mu na raspolaganje upravitelj zaklade. Bez obzira na to, metropolit je nakon završetka istrage dužan upravitelju zaklade podnijeti račun o troškovima.

Čl. 17 - Prijenos spisâ i votum

§ 1. Nakon završetka istrage, metropolit će spise kao i svoj *votum* o rezultatima istrage te odgovore na eventualna pitanja sadržana u uputama o kojima se govori u čl. 10 § 2 proslijediti mjerodavnom dikasteriju.

§ 2. Uz poštovanje daljnjih uputa mjerodavnog dikasterija, ovlasti metropolita prestaju nakon dovršetka istrage.

§ 3. U skladu s uputama mjerodavnog dikasterija, metropolit će, kad se to od njega bude tražilo, obavijestiti osobu koja tvrdi da je povrijeđena ili njezine zakonske zastupnike izvijestiti o ishodu istrage.

Čl. 18 – Naknadne mjere

Ako se ne odluči na dodatnu istragu, onda mjerodavan dikasterij nastavlja prema odredbi prava činiti sve ono što je predviđeno za točno određen slučaj.

Čl. 19 – Poštivanje državnih zakona

U primjeni ovih odredbi ne smiju se dovoditi u pitanje prava i obveze utvrđene na pojedinome mjestu državnim zakonima, posebice onima koji se odnose na eventualne obveze podnošenja prijave mjerodavnim građanskim vlastima.

Ove odredbe odobrene su ad experimentum na tri godine.

Određujem da se ovo apostolsko pismo u obliku motu proprio proglasi objavljivanjem u L'Osservatoreu Romano te stupi na snagu 1. lipnja 2019. godine, a zatim objavi u Acta Apostolicae Sedis.

Dano u Rimu, pri Svetom Petru, 7. svibnja 2019., sedme godine mojega pontifikata.

Franjo

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE I HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

Na temelju članaka 15. i 17. Ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske o pravnim pitanjima (»Narodne novine – Međunarodni ugovori«, broj 3/97.) i

radi provedbe članka 17. toga međunarodnog ugovora, Vlada Republike Hrvatske i Hrvatska biskupska konferencija sklapaju sljedeći

UGOVOR

O CARITASU KATOLIČKE CRKVE U REPUBLICI HRVATSKOJ

PREAMBULA

– Utvrđujući da Katolička Crkva u Republici Hrvatskoj i u suvremenosti ima nemjerljivo značenje i ulogu u skrbi za najranjivije pripadnike društva, neovisno o njihovoj nacionalnoj, etničkoj, rasnoj, vjerskoj ili bilo kojoj drugoj pripadnosti;

– vrednujući nemjerljiv doprinos Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj izgradnji institucionalne i neinstitucionalne skrbi za najranjivije pripadnike društva, karitativne i pastoralne djelatnosti te volonterstva, ponajprije u župama i biskupijama, katoličkim odgojno-obrazovnim

ustanovama, sveučilištima i fakultetima;

- priznajući da pravne osobe Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj obavljaju svoju službu, djelatnosti i aktivnosti u javnom interesu;
- uvažavajući to da pravne osobe Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj koje obavljaju socijalnu djelatnost u toj svojoj djelatnosti uživaju zaštitu i pomoć države;
- na poseban način uvažavajući to da Caritas Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj ima razgranatu organizaciju u svim pojavnim oblicima i na svim razinama;
- u želji da radi učinkovite provedbe članka 17. stavka 3. Ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske o pravnim pitanjima uredi međusobne odnose u području obavljanja socijalne djelatnosti

- prihvaćajući načelo supsidijarnosti, u skladu s kojim se Katoličkoj Crkvi omogućava djelovanje u Republici Hrvatskoj kako bi se državni socijalni mehanizmi nadopunili i optimizirali;

- radi usklađivanja djelovanja civilnih socijalnih ustanova s jedne te pravnih osoba Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj osnovanih za obavljanje socijalne djelatnosti s druge strane;

- kako bi se pravnim osobama Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj osnovanim za obavljanje socijalne djelatnosti zajamčila jednaka prava i obveze te jednak tretman kao i civilnim socijalnim ustanovama koje su osnovane u jednake ili slične svrhe, sve na temelju članka 17. stavka 2. Ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske o pravnim pitanjima i

- radi dodatnog ostvarivanja socijalne države i još snažnijeg postizanja socijalne pravde u Republici Hrvatskoj,

Vlada Republike Hrvatske i Hrvatska biskupska konferencija sporazumno sklapaju sljedeći ugovor:

I. DIO POJMOVNIK

Članak 1.

(1) U ovome ugovoru pojmovi koji se u nastavku navode imaju sljedeće značenje:

1. *Civilne socijalne ustanove* su ustanove čiji je osnivač Republika Hrvatska, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te pružatelji socijalnih usluga drugih osnivača koji pružaju usluge u skladu s propisima kojima se Republici Hrvatskoj uređuje socijalna skrb.

2. *Edukativna djelatnost* je učenje i poučavanje koje obuhvaća provedbu formalnih i neformalnih programa cjeloživotnog učenja i obrazovanja odraslih koji su vezani uz socijalnu djelatnost.

3. *Hrvatski Caritas i pravne osobe koje osniva*

obuhvaća Hrvatski Caritas kao samostalnu pravnu osobu i one pravne osobe koje su pravnom osobnošću različite od Hrvatskog Caritasa, ali im je Hrvatski Caritas osnivač ili jedan od osnivača.

4. *Humanitarna djelatnost* je djelatnost pružanja humanitarne pomoći spašavanjem života u kriznim situacijama i olakšavanjem patnji stradalnika, a sastoji se u osiguravanju hrane i dostupnosti vode, higijenskih i drugih potrebitosti, medicinsko-zdravstvenoj pomoći i skrbi, osiguravanju uvjeta smještaja i života koji su dostojni čovjeka te svekoliku promicanju ljudskoga dostojanstva stradalnika i žrtava u kriznim situacijama na različite druge načine njihovim materijalnim i nematerijalnim potpomaganjem.

5. *Institucionalna skrb* je skrb koju pružaju pravne osobe Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj neposredno u okvirima vlastite registrirane djelatnosti ili preko pravne osobe čiji su osnivači i u čiju registriranu djelatnost pripada pružanje takve skrbi, neovisno o tome je li ta pravna osoba osnovana samo po kanonskom pravu, samo po pravu Republike Hrvatske ili je osnovana kao pravna osoba i po kanonskom pravu i po pravu Republike Hrvatske.

6. *Javne pravne osobe Katoličke Crkve* su pravne osobe po kanonskom pravu koje su osnovane odgovarajućim pravnim aktom mjerodavne crkvene vlasti.

7. *Karitativna djelatnost* je dobročiniteljska djelatnost koja se prvenstveno odvija u mjesnim okvirima i lokalnoj zajednici, najčešće na razini župe, a ogleda se kao materijalna, duhovna, psihološka ili druga pomoć određenim pojedincima ili obiteljima koje su potrebi.

8. *Ljekarnička djelatnost* je djelatnost Hrvatskog Caritasa kao donacijske ljekarne za bezreceptne lijekove i medicinske proizvode te za sve valjane lijekove i medicinske proizvode koji se u slučaju neiskorištenosti mogu vratiti u sustav za osobe u potrebi.

9. *Neinstitucionalna skrb* je skrb koju faktički i u okvirima svojega poslanja, kao njezin nedjeljivi dio, pruža neka pravna osoba Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj iako ta osoba nije registrirana ili na bilo koji drugi način pravnim pravilima u Republici Hrvatskoj ovlaštena za pružanje te skrbi.

10. *Organizacija Caritasa u Republici Hrvatskoj* opća je naznaka strukture Caritasa koja obuhvaća svaki Caritas Katoličke Crkve koji ima sjedište u Republici Hrvatskoj, neovisno o njegovoj vrsti, osnivaču i položaju u kanonskoj strukturi Caritasa u Republici Hrvatskoj.

11. *Pravne osobe Katoličke Crkve* su pravne osobe osnovane po kanonskom pravu, a njihova je osobnost priznata u pravnom poretku Republike Hrvatske, ili pravne osobe koje su osnovane i po kanonskom i po pravu Republike Hrvatske.

12. *Pravne osobe Katoličke Crkve osnovane za obavljanje socijalne djelatnosti* su pravne osobe osnovane po kanonskom pravu ili i po kanonskom pravu i po pravu Republike Hrvatske, a u njihovim relevantnim autonomnim općim aktima (akt o osnivanju, statut i sl.) utvrđeno je da obavljaju socijalnu djelatnost.

13. *Socijalna djelatnost* je opća i najšira zajednička naznaka različitih djelatnosti koje institucionalno ili ne-institucionalno obavljaju pravne osobe Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj obuhvaćene ovim ugovorom kao što su humanitarne, karitativne, zdravstvene, ljekarničke, edukativne i druge srodne djelatnosti.

14. *Socijalna djelatnost u Republici Hrvatskoj* je opća i najšira zajednička naznaka humanitarne, karitativne, zdravstvene, ljekarničke, edukativne i drugih srodnih djelatnosti u Republici Hrvatskoj, neovisno o tome nadležnosti kojega javnog tijela pripadaju, kakvim su općim aktima uređene i u kakvu su pravnom režimu u Republici Hrvatskoj.

15. *Ustanove posvećenoga života i družbe apostolskoga života* su svi oblici i pojavnosti posvećenog života u Crkvi koji su osnovani ili priznati od mjerodavne crkvene vlasti, na kanonskom području imaju pravnu osobnost, a i na civilnom su području priznate kao pravne osobe Katoličke Crkve. Ustanove posvećenoga života i družbe apostolskoga života mogu socijalnu i karitativnu djelatnost obavljati kao institucionalnu ili neinstitucionalnu skrb.

16. *Zdravstvena djelatnost* je djelatnost Hrvatskog Caritasa u redovnim ili kriznim situacijama kada se prema potrebi koristi kao kanal za distribuciju lijekova i medicinske opreme u humanitarne svrhe ili radi razvoja pojedinih projekata.

(2) Republika Hrvatska u svojem pravnom poretku poštivat će značenje tih pojmova te će u vlastitim pravnim uređenjima postizati njihovu bit, smisao, svrhu i cilj onako kako su navedeni u ovom ugovoru, neovisno o značenju tih pojmova i instituta u domaćemu pravnom poretku.

II. DIO

SURADNJA RADI PRIBAVLJANJA PODATAKA I ISPRAVA

Članak 2.

(1) Kada se u bilo kakvu postupanju javnopravnog tijela Republike Hrvatske u odnosu na pojedinu pravnu osobu Katoličke Crkve pojavi pitanje u vezi s njezinim osnivanjem, kontinuitetom postojanja, pravnim sljedništvom, bilo kojim statusnim pitanjem, nadležnostima, aktivnostima, područjem djelovanja, ovlaštenjima za

zastupanje ili korištenjem crkvene imovine, javnopravno tijelo Republike Hrvatske bez odgode će se obratiti mjesnome ordinariju prema mjestu sjedišta te pravne osobe.

(2) Ako je mjesni ordinarij iz stavka 1. ovoga članka nadležan za tu pravnu osobu, dostavit će javnopravnome tijelu Republike Hrvatske potrebne isprave ili podatke. Ako mjesni ordinarij nije nadležan za tu pravnu osobu, uputit će javnopravno tijelo na mjerodavnu crkvenu vlast kojoj se treba obratiti radi pribavljanja potrebnih podataka ili isprava.

(3) Javnopravno tijelo u svojem će postupanju priznati i voditi se podacima ili ispravama koje o pravnoj osobi Katoličke Crkve primi kako je opisano u prethodnom stavku.

(4) Pravne osobe Katoličke Crkve mogu i same dostavljati javnopravnim tijelima Republike Hrvatske podatke i isprave pribavljene od mjerodavne crkvene vlasti na način opisan u prethodnim stavcima ovoga članka. Javnopravna tijela Republike Hrvatske s tako pribavljenim podacima i ispravama postupat će kao da ih je samo pribavilo na način opisan u prethodnim stavcima ovoga članka, ali je, ako ocijeni da je to potrebno, ovlašteno s mjerodavnom crkvenom vlašću provjeriti njihovu vjerodostojnost.

III. DIO

CILJEVI UGOVORA

Članak 3.

(1) Republika Hrvatska ovim ugovorom jamči Hrvatskoj biskupskoj konferenciji da će u domaćem pravnom poretku, u njegovim različitim područjima i režimima, trajno prepoznavati i postizati bit, svrhu i ciljeve koji su uređeni i razrađeni u ovome ugovoru.

(2) Republika Hrvatska i Hrvatska biskupska konferencija utvrđuju da će Republika Hrvatska u domaćem pravnom poretku trajno pronalaziti i izgrađivati institucijski okvir, oblikovati pojedinačna uređenja i režime te učiniti sve potrebno da se ostvaruju bit, svrha i cilj ovoga ugovora.

Članak 4.

Pravne osobe Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj koje na institucionalan, neinstitucionalan način ili kakav drugi način obavljaju kakvu socijalnu djelatnost u smislu ovoga ugovora uključuju se u sustav socijalne djelatnosti u Republici Hrvatskoj.

Članak 5.

Ovaj ugovor sklapa se i kako bi Hrvatski Caritas svojom socijalnom djelatnošću trajno pridonosio općem dobru

i boljitku što većega broja građana u Republici Hrvatskoj te poštivanju ljudskoga dostojanstva svake osobe.

IV. DIO

STATUS HRVATSKOG CARITASA U ODNOSU PREMA REPUBLICI HRVATSKOJ

Članak 6.

Hrvatski Caritas je javna pravna osoba kanonskoga prava te u pravnom poretku Republike Hrvatske ima pravnu osobnost prema članku 2. stavcima 1. i 2. Ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske o pravnim pitanjima.

Članak 7.

(1) Hrvatski Caritas je ustanova Hrvatske biskupske konferencije.

(2) Ciljevi, zadaće i djelatnost Hrvatskog Caritasa uređuju se Statutom Hrvatskog Caritasa koji odobrava Hrvatska biskupska konferencija.

Članak 8.

Hrvatski Caritas i pravne osobe koje osniva za obavljanje humanitarne, karitativne, zdravstvene, ljekarničke, edukativne te drugih socijalnih djelatnosti u pravnom poretku Republike Hrvatske imaju status jednak neprofitnim pravnim osobama te se na njih odgovarajuće primjenjuje pravno uređenje Republike Hrvatske o neprofitnim organizacijama.

Članak 9.

(1) Republika Hrvatska poštuje pravo javnih pravnih osoba Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj da prema vlastitim pravilima osnivaju i upravljaju ustanovama koje su nositelji humanitarne, karitativne, zdravstvene, ljekarničke, edukativne i drugih socijalnih djelatnosti na području Republike Hrvatske.

(2) Republika Hrvatska poštuje pravo Hrvatskog Caritasa da prema vlastitim pravilima osniva i upravlja pravnim osobama koje su nositelji humanitarne, karitativne, zdravstvene, ljekarničke, edukativne i drugih socijalnih djelatnosti na području Republike Hrvatske.

(3) Odredbe stavaka 1. i 2. ovoga članka primjenjivat će se u skladu s odgovarajućim propisima Republike Hrvatske.

Članak 10.

(1) Status, prava, obveze, pretpostavke djelovanja, financiranje, porezni i financijski tretman te ostale pravno relevantne odrednice Hrvatskog Caritasa i pravnih osoba koje on osniva za obavljanje humanitarne, karitativne,

zdravstvene, ljekarničke, edukativne i drugih socijalnih djelatnosti Republika Hrvatska ovim ugovorom izjednačava s pravnim osobama hrvatskoga prava koje obavljaju takve djelatnosti, a osnivač su im Republika Hrvatska, županije, gradovi, općine, osobe s javnim ovlastima ili druge osobe javnoga prava te s onim neprofitnim pravnim osobama hrvatskoga prava čije su takve ovlasti utvrđene zakonom.

(2) Na sve navedeno u stavku 1. ovoga članka istovremeno se na kanonskom području primjenjuje kanonsko pravo, a na civilnom području pravna pravila Republike Hrvatske.

(3) U izvršavanju svojih zadataka Hrvatski Caritas i pravne osobe koje osniva za obavljanje humanitarne, karitativne, zdravstvene, ljekarničke, edukativne i drugih socijalnih djelatnosti u odnosu na Republiku Hrvatsku, županije, općine, gradove, pravne osobe javnoga prava i druge takve subjekte imaju status partnera od posebnog javnog interesa.

(4) Hrvatski Caritas uživa posebnu zaštitu i skrb Republike Hrvatske.

Članak 11.

(1) Ovim ugovorom Republika Hrvatska jamči i osigurava isključivu zaštitu na svim razinama i glede svih oblika zaštite naziva »Hrvatski Caritas« i »Caritas« te njihove izvedenice tako da ga smiju koristiti isključivo Hrvatska biskupska konferencija i pravne osobe koje ona za to ovlasti.

(2) Ovim ugovorom Republika Hrvatska jamči i osigurava isključivu zaštitu na svim razinama i glede svih oblika zaštite znaka Hrvatskog Caritasa tako da ga smiju koristiti isključivo Hrvatska biskupska konferencija i pravne osobe koje ona za to ovlasti.

(3) Znak Hrvatskog Caritasa je znak međunarodnog Caritasa (*Caritas internationalis*). Na lijevoj strani znaka je križ s dvanaest plamenih jezika, a na desnoj natpis »Hrvatski Caritas«.

V. DIO

STATUS HRVATSKOG CARITASA I DIJECEZANSKIH CARITASA U ODNOSU PREMA REPUBLICI HRVATSKOJ

Članak 12.

(1) Nadbiskupijski i biskupijski Caritasi te Caritas Vojnoga ordinarijata (dalje: dijecezanski Caritasi) pravne su osobe kanonskoga prava koje osniva mjesni ordinarij za potrebe obavljanja humanitarne, karitativne, zdravstvene, ljekarničke, edukativne i drugih socijalnih djelatnosti na području vlastite nadbiskupije ili biskupije ili ordinarijata.

(2) Dijecezanski Caritasi u pravnom poretku Republike Hrvatske imaju status neprofitnih pravnih osoba te se na njih primjenjuju hrvatska pravna pravila o neprofitnim organizacijama.

(3) Dijecezanski Caritasi ulaze u pravne odnose s Republikom Hrvatskom, županijama, općinama, gradovima i drugim osobama javnoga prava za potrebe obavljanja humanitarne, karitativne, zdravstvene, ljekarničke, edukativne i drugih socijalnih djelatnosti za područje nadbiskupije, biskupije ili ordinarijata kojima pripadaju.

(4) Na dijecezanske Caritase odgovarajuće se primjenjuju članci 9. i 10. ovoga ugovora.

(5) Dijecezanski Caritasi smiju koristiti naziv »Caritas« te znak Caritasa (križ s dvanaest plamenih jezika), ali bez tekstovnog dodatka na desnoj strani (koji glasi: »Hrvatski Caritas«) tako da uz naziv Caritas i znak (križ s dvanaest plamenih jezika) u odgovarajućemu padežu dodaju naziv vlastite nadbiskupije, biskupije ili ordinarijata.

Članak 13.

(1) U međusobnim odnosima koji imaju za predmet humanitarne, karitativne, zdravstvene, ljekarničke, edukativne i druge socijalne djelatnosti uzajamno će se među ugovornim stranama poštovati njihova unutarnja podjela i razine pojedinih subjekata.

(2) Odnosi iz stavka 1. ovoga članka uspostavljat će se među civilnim i kanonskim subjektima koji su jednake ili usporedive razine (primjerice, opće – partikularno, nacionalno – područno – mjesno).

(3) U uspostavljanju odnosa s kanonskim subjektima Republika Hrvatska ravnat će se prema odredbama članka 14. – 17. ovoga ugovora primjenjujući ih ovisno o tome ima li odnos koji se pritom uspostavlja partikularno ili opće nacionalno značenje.

(4) Iznimno, uz pretpostavke i na način iz članka 15. ovoga ugovora te uz njegovu odgovarajuću primjenu, može se odstupiti od načelne primjene stavka 2. ovoga članka.

Članak 14.

(1) Hrvatski Caritas središnja je koordinativna pravna osoba Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj za komunikaciju, razmjenu podataka i suradnju s Republikom Hrvatskom za pitanja na nacionalnoj razini koja se odnose na obavljanje humanitarne, karitativne, zdravstvene, ljekarničke, edukativne i drugih socijalnih djelatnosti pravnih osoba Katoličke Crkve.

(2) Hrvatski Caritas ima koordinativnu i predstavničku ulogu prema Republici Hrvatskoj (tijelima državne vlasti, tijelima državne uprave, drugim državnim

tijelima, pravnim osobama s javnim ovlastima, ustanovama i drugim osobama javnog prava) za pitanja humanitarne, karitativne, zdravstvene, ljekarničke, edukativne i druge socijalne djelatnosti koja se na nacionalnoj razini pojavljuju u vezi s pravnim osobama Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj.

Članak 15.

(1) Za pitanja humanitarne, karitativne, zdravstvene, ljekarničke, edukativne i drugih socijalnih djelatnosti nacionalnog karaktera i koja se pojavljuju na nacionalnoj razini, u odnose prema Republici Hrvatskoj tijelima državne vlasti, tijelima državne uprave, drugim državnim tijelima, pravnim osobama s javnim ovlastima, ustanovama i drugim osobama javnog prava) ulazi Hrvatski Caritas.

(2) Pitanja nacionalnog karaktera koja se pojavljuju na nacionalnoj razini iz stavka 1. ovoga članka su pitanja koja prelaze teritorijalne okvire jedne biskupije ili nadbiskupije.

Članak 16.

(1) Za pitanja humanitarne, karitativne, zdravstvene, ljekarničke, edukativne i drugih socijalnih djelatnosti koje su strogo partikularnog karaktera i pojavljuju se u teritorijalnim okvirima pojedine ili samo nekoliko biskupija i nadbiskupija u odnose prema Republici Hrvatskoj (tijelima državne vlasti, tijelima državne uprave, drugim državnim tijelima, pravnim osobama s javnim ovlastima, ustanovama i drugim osobama javnog prava) ulazi dijecezanski Caritas, ili više njih, na koji se to pitanje partikularno pitanje odnosi.

(2) Hrvatski Caritas u pitanjima iz stavka 1. ovoga članka uvijek se poziva i pojavljuje kao koordinativni čimbenik.

Članak 17.

(1) Za pitanja humanitarne, karitativne, zdravstvene, ljekarničke, edukativne i drugih socijalnih djelatnosti koja su strogo partikularnog karaktera i pojavljuju se u teritorijalnim okvirima pojedine biskupije i nadbiskupije ili, iznimno, samo nekoliko biskupija i nadbiskupija, u odnose prema jedinicama područne (regionalne) i lokalne samouprave i njihovim tijelima, ustanovama i drugim osobama ulazi dijecezanski Caritas, ili više njih, na koji se to partikularno pitanje odnosi.

(2) Hrvatski Caritas u pitanjima iz stavka 1. ovoga članka može se pozvati i pojaviti kao koordinativni čimbenik.

Članak 18.

(1) Hrvatski Caritas i pravne osobe koje pripadaju organizaciji Caritasa u Republici Hrvatskoj imat će jednake

mogućnosti kao i druge humanitarne organizacije u Republici Hrvatskoj za dobivanje hrane koja je u vlasništvu Republike Hrvatske i dijeli se u humanitarne svrhe.

(2) Vlada Republike Hrvatske će u slučaju uređivanja i odlučivanja o pitanjima podjele hrane u humanitarne svrhe koja je u vlasništvu Republike Hrvatske uključiti Hrvatski Caritas kao koordinativni čimbenik, sve s ciljem određivanja podjele hrane pravnim osobama koje pripadaju organizaciji Caritasu u Republici Hrvatskoj.

VI. DIO

USTANOVE POSVEĆENOGA ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOGA ŽIVOTA KOJE OBAVLJAJU SOCIJALNU DJELATNOST

Članak 19.

(1) Ugovorne strane suglasno utvrđuju da ustanove posvećenoga života i družbe apostolskoga života Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj obavljaju i humanitarne, karitativne, zdravstvene, ljekarničke, edukativne i druge socijalne djelatnosti te da to čine

– institucionalno u okvirima pravne osobe čiji je osnivač ustanova posvećenoga života i družba apostolskoga života i njezine registrirane djelatnosti, a ta je pravna osoba osnovana po kanonskom pravu ili po pravu Republike Hrvatske (primjerice, trgovačko društvo, udruga, zaklada i sl.) ili i po kanonskom i po pravu Republike Hrvatske

– neinstitucionalno, faktički u okvirima same ustanove posvećenoga života i družbe apostolskoga života kao dio njezina poslanja iako ona za obavljanje tih djelatnosti nije osnovala zasebnu pravnu osobu i na druge načine.

(2) Republika Hrvatska ovim ugovorom jamči i utvrđuje da se na pravne osobe čiji su osnivači ustanove posvećenoga života i družbe apostolskoga života, a obavljaju poslove iz stavka 1. ovoga članka, odgovarajuće primjenjuju sva prava i obveze iz ovoga ugovora, odnosno da se u odnosu na njih, a osobito u odnosu na njihov status, djelatnosti, status partnera od posebnog javnog interesa i oslobođenja uzima kao da su Hrvatski Caritas i dijecezanski Caritasi.

(3) Za obavljanje djelatnosti iz stavka 1. ovoga članka ustanovama posvećenoga života i družbama apostolskoga života koji za to nisu osnovala zasebnu pravnu osobu omogućuje se da se na natječaj za financiranja, potpore, dodjele sredstava, na različite socijalne akcije i programe i sl. u Republici Hrvatskoj, na nadnacionalnoj i međunarodnoj razini (primjerice, iz fondova Europske unije i dr.) prijavljuju preko Hrvatskog Caritasu ili bilo kojega dijecezanskog Caritasu, sve prema vlastitu

izboru, ali samo ako Hrvatski Caritas ili dijecezanski Caritas na to pristane.

(4) Ovim ugovorom Republika Hrvatska omogućuje pravnim osobama čiji su osnivači ustanove posvećenoga života i družbe apostolskoga života, a obavljaju humanitarne, karitativne, socijalne, zdravstvene, ljekarničke, edukativne i druge socijalne djelatnosti, da se na natječaj za financiranja, potpore, dodjele sredstava, na različite socijalne akcije i programe i sl. u Republici Hrvatskoj, na nadnacionalnoj i međunarodnoj razini (primjerice, iz fondova Europske unije i na druge načine) prijavljuju samostalno, zajedno s bilo kojim Caritasom iz stavka 3. ovoga članka ili više njih ili pak preko bilo kojega Caritasu iz stavka 3. ovoga članka.

(5) Ako to bude potrebno, Hrvatski Caritas će u ime Hrvatske biskupske konferencije dodatno jamčiti Republici Hrvatskoj da određena pravna osoba čiji je osnivač ustanova posvećenoga života i družba apostolskoga života ili sama ustanova posvećenoga života i družba apostolskoga života obavljaju djelatnost iz stavka 1. ovoga članka te način na koji ga obavljaju u smislu toga stavka.

(6) Hrvatski Caritas će u ime Hrvatske biskupske konferencije Republici Hrvatskoj, prema potrebi ili na njezin zahtjev, izdati pravni akt ili drugu prikladnu ispravu o tome ispunjava li neka pravna osoba čiji je osnivač ustanova posvećenoga života i družba apostolskoga života ili sama ustanova posvećenoga života i družba apostolskoga života pretpostavke za obavljanje djelatnosti iz stavka 1. ovoga članka.

VII. DIO

DJELATNOST HRVATSKOG CARITASA

Članak 20.

(1) Hrvatski Caritas samostalno ili preko pravnih osoba koje osniva za obavljanje humanitarne, karitativne, socijalne, zdravstvene, ljekarničke, edukativne i druge socijalne djelatnosti promiče i organizira volonterstvo utemeljeno na vrijednostima kršćanske etike i antropologije te katoličkoga socijalnog nauka.

(2) Hrvatski Caritas samostalno ili posredstvom pravnih osoba koje osniva za obavljanje humanitarne, karitativne, socijalne, zdravstvene, ljekarničke, edukativne i drugih socijalnih djelatnosti provodi odgoj i obrazovanje za volonterstvo.

Članak 21.

Hrvatski Caritas može, u skladu sa zakonom kojim se uređuje obrazovanje odraslih, osnovati ustanovu za obrazovanje odraslih s ciljem provedbe formalnih i neformalnih programa obrazovanja odraslih.

Članak 22.

(1) U interventnom humanitarno-socijalnom djelovanju (primjerice, u slučaju katastrofa, prirodnih nepogoda, ratnih sukoba, nemira i drugih usporedivih situacija u Republici Hrvatskoj i drugdje) Hrvatski Caritas je središnja koordinativna osoba Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj prema državnim i drugim javnopravnim tijelima.

(2) U interventnom humanitarno-socijalnom djelovanju Hrvatski Caritas središnja je pravna osoba Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj za zbrinjavanje i pružanje pomoći stradalima te kasnijoj psihosocijalnoj skrbi, rehabilitaciji i revitalizaciji lokalnih zajednica.

(3) U interventnom humanitarno-socijalnom djelovanju Hrvatski Caritas obavlja koordinativne poslove na nacionalnoj razini za čitavu organizaciju Caritasa u Republici Hrvatskoj.

(4) U interventnom humanitarno-socijalnom djelovanju u kriznim situacijama, ali i u svim drugim redovnim situacijama humanitarno-socijalnog, karitativnog, zdravstvenog i drugog socijalnog djelovanja, predstavnici Hrvatskog Caritasa pozvat će se, uključiti i pridružiti radu stožera i ostalih tijela civilne zaštite na nacionalnoj razini i drugim razinama te drugih tijela u Republici Hrvatskoj nadležnih za djelovanje u navedenim situacijama.

(5) Radi koordiniranosti, učinkovitosti i optimizacije djelovanja Hrvatskog Caritasa i dijecezanskih Caritasa u situacijama iz stavaka 1. – 4. ovoga članka, predstavnicima Hrvatskog Caritasa uključenima u rad stožera i ostalih tijela civilne zaštite na nacionalnoj razini i drugim razinama omogućit će se uvid u relevantne podatke, planove, mjere i drugo što poduzimaju tijela civilne zaštite te će im se dati mogućnost iznositi vlastite stavove, tvrdnje, prijedloge, argumente i ostalo što bude potrebno.

Članak 23.

(1) Ljekarničku djelatnost Hrvatski Caritas obavlja samostalno ili preko pravnih osoba čiji je osnivač.

(2) Ljekarnička djelatnost iz stavka 1. ovoga članka obavlja se prema pravilima kršćanske etike.

(3) Ljekarnička djelatnost iz stavka 1. ovoga članka obavlja se uz poštivanje pravnih pravila Republike Hrvatske.

(4) Hrvatskom Caritasu i pravnim osobama čiji je osnivač, a obavljaju ljekarničku djelatnost dopušteno

je obavljati donacije lijekova socijalno ugroženim osobama u okviru vlastitog programa »Donacije lijekova«.

(5) Hrvatskom Caritasu i pravnim osobama čiji je osnivač, a obavljaju ljekarničku djelatnost, dopušteno je obavljati donacije bezreceptnih lijekova i proizvoda socijalno ugroženim osobama.

VIII. DIO

UKLJUČENOST USTANOVA ČIJI SU OSNIVAČI HRVATSKI CARITAS ILI DIJECEZANSKI CARITASI U SOCIJALNU DJELATNOST U REPUBLICI HRVATSKOJ

Članak 24.

(1) Ustanove koje obavljaju socijalnu djelatnost čiji su osnivač Hrvatski Caritas i dijecezanski Caritasi, a njihova se djelatnost sastoji u pružanju skrbi za različite skupine osoba (primjerice, ustanove za palijativnu skrb, ustanove za starije i teško bolesne odrasle osobe, domovi za djecu bez roditeljske skrbi ili s neodgovarajućom takvom skrbi, domovi za djecu s teškoćama u razvoju i odrasle osobe s invalidnošću, ustanove za resocijalizaciju ovisnika i terapijske zajednice, ljekarničke ustanove i druge srodne ustanove) uključuju se u socijalnu djelatnost u Republici Hrvatskoj.

(2) Osobe iz stavka 1. ovoga članka u pogledu statusa u Republici Hrvatskoj, financiranja, položaja u poreznom sustavu i svih drugih pitanja izjednačuju se s ustanovama čiji je osnivač Republika Hrvatska ili druge osobe javnoga prava.

(3) Osobe iz stavka 1. ovoga članka koje imaju jednaku funkciju međusobno se u pogledu pravnih režima u Republici Hrvatskoj izjednačuju te će u svemu imati jednak tretman Republike Hrvatske, neovisno o tome koja je pravna osoba Katoličke Crkve njihov osnivač.

(4) Financiranje, sudjelovanje u snošenju troškova, potpore, naknade, oslobođenja, tretman partnera od posebnog javnog interesa i u drugim stvarima koje se u pravnom poretku i socijalnoj djelatnosti u Republici Hrvatskoj određuju prema kriteriju korisnika ili nekom drugom kriteriju na jednak će se način primjenjivati na ustanove koje obavljaju socijalnu djelatnost čiji su osnivač Hrvatski Caritas i dijecezanski Caritasi iz stavka 1. ovoga članka kao što se primjenjuju na istovrsne ustanove kojima je osnivač Republika Hrvatska ili neka druga osoba javnoga prava.

IX. DIO

SURADNJA REPUBLIKE HRVATSKE I HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE U PODRUČJU SOCIJALNE DJELATNOSTI

Članak 25.

(1) Republika Hrvatska i Hrvatska biskupska konferencija mogu u budućnosti međusobnim dogovorom urediti načine za suradnju u različitim socijalnim djelatnostima.

(2) Radi ostvarivanja suradnje iz stavka 1. ovoga članka obje ugovorne strane vodit će se načelima solidarnosti i supsidijarnosti.

X. DIO

FINANCIRANJA I POTPORE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Članak 26.

(1) Hrvatski Caritas i ustanove čiji je osnivač, a obavljaju humanitarne, karitativne, zdravstvene, ljekarničke, edukativne i druge socijalne djelatnosti na nacionalnoj razini, ovlaštene su kandidirati se za financiranja i potpore Republike Hrvatske i drugih osoba javnog prava u Republici Hrvatskoj.

(2) Dijecezanski Caritasi i njihove ustanove koje na partikularnoj crkvenoj razini obavljaju humanitarne, karitativne, zdravstvene, ljekarničke, i edukativne djelatnosti ovlaštene su kandidirati se za financiranja i potpore Republike Hrvatske i drugih osoba javnog prava u Republici Hrvatskoj koji su namijenjeni partikularnim crkvenim i civilnim razinama.

(3) Republika Hrvatska jamči im pritom jednakost tretmana kao i drugim kandidatima i ostvarivateljima financiranja i potpora uzimajući pritom uvijek na poseban način u obzir da obavljaju djelatnost u javnom interesu, da u svojoj djelatnosti uživaju zaštitu i pomoć države te o važnosti, razgranatosti i širokodohvatnosti mreže organizacije Caritasa u Republici Hrvatskoj.

Članak 27.

(1) U slučaju velikih prirodnih, ekoloških i drugih nesreća, s posljedicama masovnih stradanja i epidemija u Republici Hrvatskoj ili drugdje Hrvatski Caritas u izvršavanju svojih djelatnosti ima pravo prednosti u prijevozu osoba i robe na svim sredstvima javnog prometa i prometne infrastrukture te pravo prednosti priopćavanja vijesti preko sredstava javnog radiotelevizijskog i informativnog servisa.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka Hrvatskom Caritasu neće se naplaćivati korištenje sredstava javnog

priopćavanja i komunikacije u svim njezinim oblicima.

(3) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka Hrvatskom Caritasu neće se naplaćivati korištenje sredstava javnog prometa i prometne infrastrukture.

Članak 28.

Dijecezanski Caritasi i njihovi ustrojbeni oblici (primjericice, župni Caritasi i drugi oblici) te pravne osobe čiji su osnivači, a neprofitno obavljaju humanitarne, karitativne, zdravstvene, ljekarničke, edukativne i druge socijalne djelatnosti ostvaruju oslobođenje od plaćanja upravnih i sudskih pristojbi, kod plaćanja komunalnih usluga i naknada snose troškove kao kućanstva te se oslobađaju plaćanja poštanskih, telefonskih i drugih sličnih usluga u vrijeme velikih prirodnih, ekoloških, tehnoloških i drugih nesreća s posljedicama masovnih stradanja, epidemija te oružanih sukoba za sve vrste pošiljaka.

Članak 29.

(1) Na temelju i snagom ovoga Ugovora kao pravne osnove, a s obzirom na odredbe članka 17. stavka 4. Ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske o pravnim pitanjima, Hrvatski Caritas stječe pravo na jednokratnu godišnju novčanu pomoć od Republike Hrvatske u iznosu od 15.000.000,00 kn (petnaest milijuna kuna) koja će se isplaćivati iz Državnog proračuna Republike Hrvatske s pozicije ministarstva nadležnog za poslove rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike.

(2) Novčana pomoć iz stavka 1. ovoga članka može se Hrvatskom Caritasu isplaćivati i u obrocima, ali to se mora učiniti unutar godine na koju se ta novčana pomoć odnosi.

(3) Sredstva iz članka 1. ovoga članka Hrvatski Caritas namjenski će koristiti i usmjeravati za obavljanje karitativne i socijalne djelatnosti čiji su korisnici posebno ranjive i ugrožene skupine ljudi.

XI. DIO

FINANCIRANJA I POTPORE U EUROPSKOJ UNIJI

Članak 30.

(1) Republika Hrvatska poduzet će sve potrebne mjere i radnje kako bi se na nacionalnoj i nadnacionalnoj razini za pravne osobe Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj koje obavljaju humanitarne, karitativne, zdravstvene, ljekarničke, edukativne i druge socijalne djelatnosti stvorile pretpostavke za financiranje i potpore njihovih djelatnosti iz sredstva Europske unije.

(2) Republika Hrvatska će mjere i radnje iz stavka 1.

ovoga članka poduzimati pravovremeno držeći se ciklusa programa financiranja (primjerice, operativnih programa), a posebno vodeći računa o njihovim početcima, rokovima prijave na te programe, administrativnim radnjama za prijavu i potrebnom vremenu za njihovo poduzimanje te o višegodišnjemu karakteru takvih programa i ciklusa.

Članak 31.

(1) Republika Hrvatska obvezuje se uključiti Hrvatski Caritas, nadbiskupijske i biskupijske Caritate te Caritas Vojnog ordinarijata kao i ustanove koje oni osnivaju za obavljanje humanitarne, karitativne, zdravstvene, ljekarničke, edukativne i drugih socijalnih djelatnosti u strateške okvire Republike Hrvatske za korištenje Europskih strukturnih i investicijskih fondova kako bi se omogućilo financiranje njihovih djelatnosti iz tih fondova.

(2) Postupajući u skladu sa stavkom 1. ovoga članka Republika Hrvatska obvezuje se izrijekom navesti da će se aktivnosti pravnih osoba Katoličke Crkve iz stavka 1. ovoga članka financirati radi ostvarivanja njihovih statutarних ciljeva te da su te pravne osobe prihvatljivi prijavitelji korištenje Europskih strukturnih i investicijskih fondova.

(3) Na poseban način Republika Hrvatska predvidjet će i uključiti pravne osobe Katoličke Crkve iz stavka 1. ovoga članka u odgovarajuće operativne programe kojima se detaljnije opisuju i razrađuju mjere te aktivnosti za učinkovitu provedbu i korištenje Europskih strukturnih i investicijskih fondova.

Članak 32.

(1) Sva tekuća i operativna pitanja koja će se na nacionalnoj razini u smislu ovoga dijela ugovora pojavljivati iz područja financiranja i potpora Hrvatskome Caritasu međusobnim dogovorom, izravno i pravovremeno rješavat će ministar u čiju nadležnost pripada područje fondova Europske unije i predsjednik te ravnatelj Hrvatskog Caritasa ili osobe koje oni ovlaste.

(2) Rješavanje svih pitanja koja bi se otvorila primjenom ovoga dijela ugovora te koja bi zahtijevala nova ili dodatna rješenja provodit će se prvotno izravnim dogovorima nadležnog ministra i predsjednika te ravnatelja Hrvatskog Caritasa, a ako bude potrebno i dodatnim sporazumima Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske biskupske konferencije.

(3) Radi ostvarivanja financiranja i potpora iz ovoga dijela ugovora, prema potrebi i s obzirom na okolnosti, tekuća i operativna pitanja predsjednik i ravnatelj Hrvatskog Caritasa rješavat će i s drugim ministrima koji su na čelu ministarstava nadležnosti kojih bi moglo pripadati

određeno područje.

XII. DIO

HUMANITARNA I RAZVOJNA POMOĆ U INOZEMSTVU

Članak 33.

(1) U nacionalnim krizama i krizama u inozemstvu (prouzročeni, primjerice, katastrofama, prirodnim nepogodama, klimatskim promjenama, različitim oblicima ljudskog djelovanja, zdravstvenim razlozima i drugim čimbenicima) Hrvatski Caritas čini mehanizam i kanal za žurnu distribuciju i pružanje humanitarne pomoći.

(2) Republika Hrvatska uključuje Hrvatski Caritas u aktivno kreiranje i donošenje politika humanitarne pomoći.

Članak 34.

Hrvatski Caritas pruža razvojnu i humanitarnu pomoć u inozemstvu

- neposredno, u partnerstvu s nacionalnim Caritasom bilo kojega ranga u toj državi
- zajedno i u suradnji s bilo kojom organizacijom koja ima jednake ili slične ciljeve, svrhe, načela djelovanja te promiče humanost u njezinu najširem smislu.

Članak 35.

(1) Hrvatski Caritas pouzdan je partner zbog širokoodvratne, razgranate i učinkovite mreže Caritasa u svijetu i drugih njegovih partnera koji pružaju razvojnu suradnju i humanitarnu pomoć.

(2) Republika Hrvatska dodjeljuje Hrvatskom Caritasu financijska sredstva namijenjena za ostvarivanje razvojne suradnje i humanitarne pomoći pod jednakim pretpostavkama kao i drugim osobama.

XIII. DIO

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 36.

(1) Potpisnice ovoga ugovora suglasne su da će u slučaju pojave dvojbi u tumačenju ili provedbi ovoga ugovora u međusobnom dogovoru odmah tražiti rješenje prihvatljivo objema stranama i pronalaziti zajednička tumačenja njegovih odredaba.

(2) Situacije iz stavka 1. ovoga članka razrješavat će se tumačenjem prave namjere ugovornih strana te smisla, cilja i svrhe koji su se ovim ugovorom željeli postići (teleološko tumačenje), a pritom će se na poseban način uvažavati radni materijali i zapisnici koji su nastali

prilikom njegova nastanka.

(3) Potpisnice ovoga ugovora suglasne su da će se pitanja koja bi se otvorila primjenom ovoga ugovora rješavati dogovorom između nadležnih ministara i predsjednika te ravnatelja Hrvatskog Caritasa poštujući uređenje u stavicima 1. i 2. ovoga članka.

(4) Potpisnice ovoga ugovora suglasne su da će se pitanja koja bi se otvorila primjenom ovoga ugovora, a zahtijevaju nova ili dodatna rješenja rješavati pravovremeno, učinkovito i na temelju dogovora između Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske biskupske konferencije.

Članak 37.

Ovaj je Ugovor sastavljen u četiri jednaka primjerka, po dva za svaku ugovornu stranu.

Članak 38.

Ugovorne strane potpisuju ovaj Ugovor u znak suglasnosti.

Članak 39.

(1) Republika Hrvatska objavit će Ugovor u vlastitom službenom glasilu.

(2) Hrvatska biskupska konferencija objavit će Ugovor u vlastitom službenom glasilu.

Članak 40.

Ugovor stupa na snagu danom potpisivanja.

Zagreb, 18. ožujka 2022.

ZA HRVATSKU BISKUPSKU KONFERENCIJU

mons. Želimir Puljić, v.r.

ZA VLADU REPUBLIKE HRVATSKE

mr. sc. Andrej Plenković, v. r.

VIJEĆE HBK-A ZA NAUK VJERE

KRŠĆANSKA ŽENIDBA – SAKRAMENTALNOST ŽENIDBE KRŠTENIH VJERNIKA

Svrha ovoga dokumenta jest pojasniti bit i narav kršćanske ženidbe. Sakramentalna ženidba jest ljudski čin u kojemu dvije krštene osobe, muška i ženska, vođene ispravnom nakanom koja uključuje sve bitne sastavnice i svrhe ženidbe, te predstavlja njihov odgovor na od Boga upućen ženidbeni poziv, svjesno, slobodno i zakonito, redovito pred službenikom Crkve, s Božjim blagoslovom i uz pomoć Božje milosti, uspostavljaju zajednicu svega života u kojoj je Bog, na način svojstven općenito sakramentima i napose ovom sakramentu, djelatno prisutan.

1. Uvod: Suvremeni izazovi

Mnogostruki su izazovi koje današnja zapadnjačka civilizacija i kultura stavlja pred kršćane, kada je riječ o braku i obitelji. Možemo ih ukratko promotriti pod četiri vida: antropološkim, sociološkim, kulturološkim i pravnim.

Budući da je u posljednja dva stoljeća filozofski pogled na čovjeka, posebice pod utjecajem teorije evolucije i drugih tzv. čisto znanstvenih interpretacija, doveo u pitanje samu ljudsku narav, to jest ono što svakoga čovjeka čini čovjekom, kao duhovno-tjelesno biće (usp. KKC 365), otvorena su vrata brojnim tumačenjima koja ne samo da nisu u skladu s kršćanskim pogledom na

čovjeka, nego su mu koji put i posve suprotstavljena. Kršćanska slika čovjeka kao Božjega stvorenja koje je bitno određeno bogosličnošću i pozivom na zajedništvo ljubavi koje svoju puninu očekuje u eshatonu, zamijenjena je takozvanom znanstvenom slikom prema kojoj je čovjek tek (slučajan) proizvod evolucije koji je dosegao takvu razinu razvoja svijesti da može sâm o sebi odlučivati. Stoga njegovo dostojanstvo izvire iz njega samoga, te sâm sebi daje vlastit smisao postojanja, neovisno od Stvoritelja.

Na društvenom planu dogodile su se silne promjene u načinu života. Već sada je više od polovice čovječanstva u velikim gradovima te je duboko promijenjen odnos prema prirodi, koja više nije u dioništvu ljudskoga života nego je tretirana kao sredstvo koje treba iskoristiti, što je dovelo do globalne ekološke krize. Isto tako mijenjaju se odnosi u društvu, koji se više ne ravnaju prema trajnim općevažećim načelima, nego prema relativnim, društveno dogovorenim mjerilima. Određujuće je za veliku većinu ono što je toga trenutka društveno, odnosno politički korektno, i stoga opće prihvatljivo, ili pak društveno nametnuto. Tako je moguće da neka zapravo problematična stanja budu preferirana i društveno poticana, kao što je primjerice zajednički predbračni

život, brak na probu, privremeno partnerstvo i konačno sama praksa rastave braka. Tu bismo mogli spomenuti i velik utjecaj pokreta *Djece cvijeća* iz 1968. godine, koji je promicao tzv. slobodnu ljubav.

Tome još više pridonosi stvaranje kulturološkog ozračja oblikovanoga promocijom multikulturalnosti bez temeljitoga vrednovanja vrijednosnih sustava, što dovodi do »diktature tolerancije«. Umjesto stvaranja kulture utemeljene na vrijednostima kao što je istina, dobro i lijepo, promiče se destrukcija kulture koja kao svoje načelo uzima brisanje granice između istine i laži, dobra i zla, lijepoga i ružnoga, što dovodi do prelaska iz kulture života u kulturu smrti.

Društvo, u kojem oblikovanje pozitivnoga prava počiva na demokratskom načelu propisane parlamentarne većine, a koje pritom zanemaruje ili čak posve odbacuje naravan zakon (što je posljedica negiranja i same opstojnosti naravi), stvara pretpostavku za poistovjećivanje sadržaja pozitivnih pravnih normi s ljudskim dobrom kao takvim. Istodobno se pravne sadržaje, koji bi prethodili pozitivnim pravnim normama, odnosno dobra koja su zaštićena naravnim pravom ili načelom pravednosti, promatra kao promjenjive društvene vrijednosti bez pravnoga značaja koje su prihvatljive samo nekim ljudima u društvu, odnosno, u najboljem slučaju, kao moralna dobra koja predstavljaju puki ideal, često neostvariv u praksi. Tako se stvara ozračje utilitarizma u kojemu se poistovjećuje dobro s korisnim i ugodnim. Ako je, međutim, svrha svih društvenih ustanova dobro osobâ, onda upravo brak i obitelj kao društvene ustanove trebaju biti tako vrednovane da mogu istinski promicati dobro supružnika, djece i ostalih članova obitelji na korist cijeloga društva. Stoga ženidba, brak i obitelj, s obzirom na to da odgovaraju zahtjevima dobra osobâ, ne smiju biti tretirani samo kao plod ekonomske uvjetovanosti ili kulturne nadgradnje.

Upitati nam se je kako kršćansko shvaćanje čovjeka, a dosljedno tome ženidbe i braka, odgovara tim izazovima.

2. Naravna svetost ženidbe

Kršćanska antropologija, odnosno kršćansko shvaćanje čovjeka, izražava se trima ključnim vidovima, od kojih svaki uključuje Božji odnos spram čovjeka i čovjekov odnos spram Boga, iz čega proizlazi i vrednovanje odnosa među ljudima i spram stvorene stvarnosti.

Prvi vid je ljudska *stvorenost*. To znači da je čovjek stvorenje, a Bog je Stvoritelj. Stvorenje ovisi o Stvoritelju u svojem postojanju. Stvoritelj je njegov najdublji temelj. Od Stvoritelja mu dolazi vrijednost i dostojanstvo, kao i načela prema kojima se ostvaruje kao biće u odnosu, kao osoba. To pak znači da vrijednost i dostojanstvo

ljudske osobe nisu tek plod društvenoga dogovora, već izraz niza moralnih i naravnopravnih dobara koja je pozitivan ljudski zakon pozvan vjerno odražavati, čuvati i sukladno njima pobliže urediti povezana prava i obveze. Drugi vid je ljudska *grešnost*. To znači da čovjek nije u potpunoj ravnoteži s istinom o svom moralnom i spasenjskom dobru, nego da je, zbog ranjenosti grijehom, ta ravnoteža narušena, te je on djelomično usmjeren i k moralnom zlu, odnosno sklon pogrešnom i destruktivnom ponašanju. Kršćanskim rječnikom rečeno, to je izvorna sklonost zlu i grijehu nakon zlorabe slobode. Stoga se čovjek kao osoba ne može »samoostvariti«, nego mu je potrebna pomoć koja mu dolazi od drugoga, bližnjega, te posebice od Boga koji ga svojom milošću potiče na dobro, te ga upravlja i vodi u istini, bez čega nema prave slobode i stvarne sreće. Treći vid je *pozvanost* na cjelovito autentično ostvarenje osobe, koje je moguće samo u ljubavi. A istinska ovozemaljska ljubav predodrećuje je konačne, eshatološke punine života, koja je svim ljudima ponuđena i posvjedočena u osobi i događaju Isusa Krista, te u zajedništvu Trojstvenoga Boga. Konačno, osoba i događaj Isusa Krista jesu ključ kršćanskoga gledanja na čovjeka, njegov odnos spram Boga i bližnjega, njegovo dostojanstvo ali i grešnost, te konačan poziv na spasenje. Isus Krist je autentična mjera kršćanskoga shvaćanja Boga i čovjeka (usp. GS 22).

Kršćansko poimanje ženidbe, braka i obitelji temelji se, dakle, na kršćanskoj antropologiji koja drži da dostojanstvo ljudske osobe, kao bića u odnosu, nije tek plod razvoja društvenih struktura i dogovorenih zakonskih odredbi, nego se temelji na samoj ljudskoj naravi koja je apsolutno neodvojiva od postojanja ljudskoga bića, te mu stoga pripada od samoga začeća do prirodne smrti. To je dostojanstvo izraz i iskaz naravne svetosti koja pak zahtijeva poštovanje ljudske osobe, s obzirom na to da ona pripada Bogu, te joj drugi čovjek, ili pak društvo, ne može biti ni vlasnik niti je apsolutno određivati.

Bitnim značajkama ljudske osobe, koje u potpunosti određuju ljudsko biće, pripada spolnost. Ta odrednica nije proizvoljna niti je rezultat društvenih odnosa pa da bi se po nečijoj samovolji mogla mijenjati. Bitnim odrednicama ljudske osobe pripada i naravna usmjerenost drugom spolu, kako je to slikovito izraženo u opisu stvaranja čovjeka u Knjizi Postanka. U tome kršćanska antropologija prepoznaje temelj prava na brak i obitelj, te smatra da tu stvarnost – s osloncem u ljudskoj naravi – nema pravo dokidati ili mijenjati niti jedan ljudski zakon. Stoga svako uspostavljanje bračnoga zajedništva muškarca i žene, u skladu s ljudskim dostojanstvom i ljudskom naravi, ima značajku naravne svetosti.

Iz naravne usmjerenosti drugom spolu proizlazi i otvorenost plodnosti, po ljudskom zajedništvu

muškarca i žene. Iako nitko nema pravo na dijete, po otvorenosti plodnosti bračni život je usmjeren nastanku novoga ljudskoga života i prihvaćanja djeteta kao osobe, s punim dostojanstvom djeteta Božjega. Svaki drugi način »proizvodnje čovjeka«, kao i oblici surogat majčinstva, protive se dostojanstvu ljudske osobe i pravu djeteta na naravnu obitelj.

3. Ženidba i Krist

Iako je fenomen ženidbe kroz povijest bio dijelom društveno uvjetovan različitim kulturalnim obrascima, to nipošto ne umanjuje izvornu istinu prema kojoj je brak ustanovljen za međusobnu pomoć supružnika te podizanje i odgoj djece u obitelji. Isus Krist je pokazao kako je ženidba između jednoga muškarca i jedne žene od početka u Božjem naumu, te uputio na njezino dostojanstvo. Vidljivo je to iz njegovih riječi u Evanđelju, u kojima navodi Knjigu Postanka: »Od početka muško i žensko stvorio ih. Stoga će čovjek ostaviti oca i majku da prione uza svoju ženu, i dvoje njih bit će jedno tijelo. Što dakle Bog združi, čovjek neka ne rastavlja« (Mk 10,6-8; usp. Post 1,27 i 2,24; Mt 19,4-5). Dok se u Starom zavjetu u ženidbenom savezu otkriva slika saveza između Boga i Izabranog naroda, u Novom zavjetu ona predstavlja otajstvo Krista i Crkve. Dobro je imati pred očima cjelinu tumačenja što ga sveti Pavao pruža u Poslanci Efežanima: »Podložni budite jedni drugima u strahu Kristovu! Žene svojim muževima kao Gospodinu! Jer muž je glava žene kao i Krist Glava Crkve – on Spasitelj Tijela. Pa kao što se Crkva podlaže Kristu, tako i žene muževima u svemu! Muževi, ljubite svoje žene kao što je Krist ljubio Crkvu te sebe predao za nju da je posveti, očistivši je kupelju vode uz riječ te sebi predvede Crkvu slavnu, bez ljage i nabora ili čega takva, nego da bude sveta i bez mane. Tako treba da i muževi ljube svoje žene kao svoja tijela. Tko ljubi svoju ženu sebe ljubi. Ta nitko nikada ne mrzi svoga tijela, nego ga hrani i njeguje kao Krist Crkvu. Doista, mi smo udovi njegova Tijela. Stoga će čovjek ostaviti oca i majku da prione uza svoju ženu; dvoje njih bit će jedno tijelo. Otajstvo je to veliko! Ja smjeram na Krista i Crkvu. Dakle, neka svako od vas ljubi svoju ženu kao samog sebe, a žena neka poštuje svoga muža« (Ef 5,22-33). Prema ovim riječima Svetoga pisma, vjerna i neopoziva povezanost Krista i Crkve jest obrazac, uzor i primjer odnosa među kršćanskim ženidbenim drugovima. Ulaskom u ženidbeni savez krštenici postaju otajstveni znak ljubavi Krista i Crkve, a njihovo jedinstvo predstavlja nerazdruživost te sveze međusobne ljubavi i predanja.

Pridruženost Kristovu otajstvu po vjeri i krštenju uključuje vjernike u dinamiku Božje ljubavi, čime i ženidbeno zajedništvo prima novo dostojanstvo.

Pridruženjem Kristu ono se posvećuje kako bi moglo biti djelotvoran znak i sredstvo Božje ljubavi, u konkretnom obličju ljubavi Krista i Crkve. To je u stvari sakramentalnost ženidbe Kristovih vjernika, jer na taj osobit način bivaju uključeni u otajstvo ljubavi Krista i Crkve. Tako je ženidba za vjernike stvarnost »u Gospodinu« (1 Kor 7,39), što označuje istodobno i potrebu usklađivanja bračnog života s tom stvarnošću i s tim povezanu djelatnu pomoć sakramentalne milosti koja prati supružnike u njihovoj ženidbenoj zajednici. To je ono što ženidbu među kršćanima bitno razlikuje od ženidbe među drugim ljudima, iako su kršćani u prvim stoljećima povijesti Crkve sklapali ženidbu u obliku koji je bio društveno predložen svim ljudima kao građanima (usp. *Poslanica Diognetu*, V, 6), ali uz primanje posebnoga blagoslova (usp. Tertulijan, *Ad uxorem* II, 9).

Zadaća Crkve da pobliže uređuje sakramentalan vidik ženidbe među krštenima (usp. 1 Kor 7,10-16) proizlazi upravo iz toga što je ženidbeni savez Krist Gospodin uzdigao među krštenima na dostojanstvo sakramenta (usp. kan. 1055. par. 1 ZKP-a). U Novom zavjetu ističe se kako ženidba treba biti »u časti kod svih« (Heb 13,4) jer je u sebi dobra, jer je od samoga Stvoritelja (usp. 1 Tim 4,15). Prema svjedočanstvima iz prvih stoljeća života Crkve mladenci su kod slavljenja ženidbe također sudjelovali na euharistiji, a u Istočnim Crkvama su crkveni pastiri aktivno sudjelovali u sklapanju braka. Iako je na Zapadu utvrđeno da je ženidbena privola tvorbeni čin braka, Crkva je uvijek nastojala da tu privolu potvrdi svećenik kao službenik Crkve koji mladencima podjeljuje ženidbeni blagoslov, a to je kasnije postavila i kao uvjet valjanoga sklapanja ženidbe.

Kršćanska ženidba je, dakle, uključena u rasporedbu (ekonomiju) spasenja na način djelotvornoga znaka, odnosno sakramenta Božje ljubavi u Isusu Kristu. Stoga je, kao i ostali sakramenti, način i sredstvo posredovanja Božje milosti, njegove blizine, pomoći i ljubavi. Izvor te milosti je Isus Krist u kojega su zaručnici krštenjem ucijepljeni. Ucijepljenost u Krista ili pritijelovljenost Kristu temelj je sakramentalnosti ženidbe i osnovni uvjet za primanje i podjeljivanje sakramenta. S druge strane plodonosnost, odnosno djelotvornost primljene milosti, pretpostavlja vjeru u Krista Spasitelja. Krštenje je, naime, sakrament vjere, pa sve ono što se tiče krštenika u odnosu je s njegovom vjerom i od nje neodvojivo. Ako, dakle, krštenici ulaze u bračno zajedništvo, onda to uključuje i njihov odnos s Kristom. Ako pak autentičan odnos s Kristom zahtijeva prihvaćanje Kristovih mjerila za osoban i zajednički život, to onda pretpostavlja i prihvaćanje naravi i dostojanstva ženidbe kao znaka Božje ljubavi, koja se konkretno u ljudskoj povijesti očitovala u Isusu Kristu te se trajno potvrđuje u njegovoj ljubavi

prema Crkvi. Stoga je za vjernika posve razumljivo da mu ženidba bude stvarno uključena u otajstvo zaručnice ljubavi Krista i Crkve. To pak isključuje sve što se sakramentalnosti ženidbe protivi. S druge strane, to ne znači da Bog svoju milost neće udijeliti i onima koji nisu kršteni, ako sklapaju ženidbeni savez u skladu sa zahtjevima naravnoga moralnoga reda. Takva ženidba svakako ostaje kako po sebi otvorena za svoje potpuno ostvarenje u Kristu, tako i usmjerena k uzdizanju na nadnaravan, sakramentalan red, ako i kada se za to steknu potrebni uvjeti.

4. Domaća Crkva

Crkva sebe definira kao »znak i sredstvo intimnog zajedništva s Bogom i jedinstva cijelog ljudskog roda« (LG 1). To zajedništvo ljudi međusobno i s Bogom ima sakramentalno obličje, odnosno ima svoju izvanjsku i unutarnju stranu, vidljivo obličje i duhovnu stvarnost koja je utemeljena u neprolaznom jedinstvu s Kristom. Identitet Crkve nije u samom ljudskom zajedništvu i njegovoj strukturi, nego u zajedništvu Kristove ljubavi koja je posredovana darom Duha Svetoga, Duha ljubavi Oca i Sina. Tako je Crkva, kao zajedništvo Boga i ljudi, oblikovana na otajstven način te nerazdvojiva od otajstva utjelovljenja i božanske ekonomije spasenja, koja je usmjerena onostranom, vječnom, konačnom zajedništvu s Bogom.

Jedinstvo proslavljenoga Krista Gospodina i onih koji su mu pritjelovljeni po krštenju tvori dakle otajstvo, koje je Tijelo Kristovo – Crkva. Krist u ljubavi daruje samoga sebe onima koji su postali dijelom njegova Tijela, Crkve. Vrhunac te ljubavi je predanje do kraja, potpuno predanje života do smrti na križu, od čega veći iskaz ljubavi na ovome svijetu nije moguć. Kristovo pak uskrsnuće od mrtvih pokazuje koliko je taj dar plodonosan, jer nadilazi moć smrti i otvara put spasenja, put u konačno zajedništvo s Bogom.

Božja ljubav prema ljudima oslikana je u Svetom pismu simbolom zaručnice ljubavi, pa se i sâm Isus naziva »zaručnikom« (usp. Mt 9,15; Iv 3,29; Otk 22,17). Zaručnik je onaj koji ljubi zaručnicu kao samoga sebe, a Kristova zaručnica je Crkva. Obnavljajući izvornu istinu o Božjem naumu s čovjekom, Isus je utvrđuje ponavljajući: »Što Bog združi, čovjek neka ne rastavlja« (Mt 19,6). Oni koji sklapaju ženidbu u skladu s izvornim Božjim naumom i Isusovom uputom, osnaženi darom Duha ljubavi, posvećuju se da postanu odraz, znak i sredstvo Božje ljubavi jedno za drugo i za svoju djecu. Mjera i uzor te ljubavi jest sâm Krist. To je ono uzdignuće ženidbe na novu razinu, na dostojanstvo sakramenta, s obzirom na to da u začetku uvijek stoji njezina naravna svetost. To je moguće samo pridruženjem, odnosno pritjelovljenjem Kristu.

Sklapanjem ženidbe »u Gospodinu« nastaje nova stvarnost koja se, po povezanosti u ljubavi samih zaručnika i Kristovom nazočnošću, oblikuje kao domaća Crkva (*ecclesia domestica*). Isus je sâm ustvrdio da »gdje su dvoje ili troje okupljeni u moje ime, ja sam među njima« (usp. Mt 18,20). U sakramentalnoj ženidbi zaručnik i zaručnica ulaze u zajedništvo neraskidive i vjerne ljubavi te tako s Gospodinom oblikuju osnovnu stanicu Crkve, koja vjeruje, ljubi i nada se na putu ostvarenja punine vječne ljubavi.

Svi sakramenti su događaji Crkve. Ostvaruju se *po Crkvi* – putem službenika Crkve, *u Crkvi* – u zajedništvu s Kristom i *za Crkvu* – za posvećenje u Tijelu Kristovu. Zaručnici, kao služitelji sakramenta, to mogu biti i jesu samo kao članovi Crkve, jer jedino tako mogu djelovati u ime Crkve. Ako je sakrament ženidbe djelotvoran znak Kristove ljubavi koja je bezuvjetna i vjerna, onda je potrebno da takva bude i ljubav zaručnika: bezuvjetna i vjerna. Jedino je tako moguće nasljedovati Krista do kraja, te darom vlastita života ljubljenoome potvrditi svoju ljubav u Kristovom daru. Budući da se rastava posve protiviti toj ljubavi i vjernosti, stoga nova ženidba za života bračnog druga ne može biti sakrament, nego je izraz nesklada s autentičnim kršćanskim životom. A taj je nesklad protivan vjeri te odvaja od punoga zajedništva Kristova tijela, tvoreći tako zapreku za slavljenje ostalih sakramenata, poglavito primanja euharistije.

Dakako da je ovo shvatljivo onima koji vjeruju. Življenje sakramenta ženidbe, Crkva shvaća kao autentično poslanje vjernikâ te ga stoga i naziva »sakramentom služenja«.

5. Ženidba i vjera

Posebnu teškoću u razmatranju sakramentalnosti kršćanske ženidbe predstavlja podatak da ima onih koji su kršteni ali ne prakticiraju vjeru, ili je pak svojim životom niječu. Kada te osobe traže vjenčanje u crkvi, te ako posjeduju ispravnu ženidbenu nakanu kojom prihvaćaju Božji naum o ženidbi i ono što Crkva kani činiti kada slavi ženidbu, a istodobno izričito ne odbacuju katoličku vjeru, onda im učiteljstvo Crkve i kanonski propisi dopuštaju slavljenje sakramenta ženidbe. Za valjanost ženidbe od zaručnika se traži ispravna nakana da ženidbenom privolom, sklapajući ženidbu, prihvaćaju ono što uči Katolička Crkva. To je najmanji prijeko potreban uvjet da bi ženidbena privola bila valjana kao ljudski čin što ga zahtijeva sakramentalna stvarnost. Ivan Pavao II. jasno veli: »Tko izričito odbija vjeru, ne može biti pripušten slavlju sakramenta.« Ispravna nakana očituje se pozitivnim odgovorom na pitanja o svjesnom i slobodnom pristupanju ženidbi, o prihvaćanju supružnika u jedinstvu i nerazrješivosti bračnoga veza, kao i spremnosti

da se s ljubavlju prihvati djecu i odgaja ih u skladu s naukom Krista i njegove Crkve.

Točno je da se ne mogu niti smiju poistovjetiti nakana za sklapanje ženidbe s osobnom vjerom zaručnika, ali se te dvije stvarnosti ne mogu ni posve odvojiti. Zapravo, prava nakana izvire iz vjere i raste po vjeri. Ako se pak ne vidi očitovanje vjere u redovitom životu koji bi trebao imati kršćanske oznake niti se uočava težnja za vjerom, kao ni želja za milošću Božjom i konačnim spasenjem, pitanje je kako znati je li općenita nakana doista i sakramentalna, pa prema tome ostaje prosuditi je li sklopljena valjana ženidba ili nije. Crkveni dokumenti ističu kako osobna vjera zaručnika sama po sebi ne tvori sakramentalnost ženidbe, ali nedostatak vjere kompromitira valjanost sakramenta.

No, pođimo redom. Krštenje, kao sakrament vjere, temelj je zajedništva s Kristom po kojem krštenici postaju članovima Tijela Kristova. Krštenici su pridruženi Kristu na ontološki način, po duhovnoj stvarnosti koju nazivamo neizbrisivim sakramentalnim biljegom. Stoga je sve što se događa u životu krštenika povezano s tom duhovnom dimenzijom koja je ujedno kristološka i eklezijalna, crkvena. Krštenik prima dar vjere koji u njemu ostaje (*habitus fidei*) i čini ga sposobnim i prikladnim za bogoštovlje Crkve. Tako i ženidba krštenika, kao sveti čin, već po sebi ulazi u dinamiku odnosa krštenih osoba s Kristom i Crkvom. Dakako, valja znati da je sakrament dinamička stvarnost koja pretpostavlja pripremu, očitovanje vjere, svijest o pritjelovljenju Kristu i Crkvi te prihvaćanje etičkih posljedica kao i aktivnog sudjelovanja u životu Crkve. Samo unutarnjom povezanošću krštenja, vjere i zajedništva Crkve, postaje jasno da je ženidba krštenih pravi sakrament, ne pod vidom nekog sakramentalnog automatizma, nego po svojoj unutarnjoj naravi.

Nažalost, svjedočimo da se neki krštenici zadovoljavaju s nesakramentalnim bračnim stanjem. Za onoga tko vjeruje, to je tek sjena autentične stvarnosti koja svoj izvor i uvir ima u zaručničkoj Kristovoj ljubavi. Dakako, postoje slučajevi kada je savjest krštenikâ deformirana nesavladivim neznanjem ili pogreškom, te oni iskreno smatraju da mogu sklopiti ženidbu isključujući sakrament. U tom slučaju, s obzirom na to da niječu vjeru i nemaju nakanu učiniti ono što čini Crkva, oni nisu u stanju sklopiti sakramentalnu ženidbu. Usto, bitno je pitanje imaju li namjeru sklopiti naravnu ženidbu koja uključuje jedinstvo i nerazrješivost ženidbenog veza te prihvaćanje potomstva. Krštenici, koji se ženidbenom privolom uzajamno daruju i prihvaćaju, po tom međusobnom i neopozivom darivanju ostvaruju ženidbeni vez koji se u svojoj unutrašnjoj strukturi razlikuje od obične prolazne veze.

Državna vlast, u pluralističkom društvu, zakonima određuje kojim službenim činom pred društvenom zajednicom zaručnici dobivaju status supružnikâ, te određuje učinke koji proizlaze iz takvoga čina ženidbe, kao i obiteljska prava i dužnosti. Budući da je Crkva propisala oblike sklapanja valjane ženidbe načelno dostupne svim vjernicima, nastojeći u tim oblicima očuvati naravnu i sakramentalnu stvarnost ženidbe, mimoilaženje tih oblika i pribjegavanju civilne ženidbe ne dovodi do zasnivanja valjanog braka za vjernike. Moguće je, u osobitim slučajevima, zbog produžene nedostupnosti kvalificiranoga svjedoka Crkve, sakramentalnu ženidbu slaviti u izvanrednom obliku, ne isključujući civilni oblik, pred samim svjedocima, uz ispravnu ženidbenu nakanu (ZKP kan. 1116).

Dokument Međunarodne teološke komisije *Vjera i sakramenti*, naglašavajući kako se ne može odvojiti naravna od nadnaravne stvarnosti, u osam tvrdnji ističe što treba imati na umu kod govora o sakramentalnosti kršćanske ženidbe i o problemu sakramentalne ženidbe »krštenih nevjernika«. To su: (1) milost ženidbe je Kristov dar; (2) bez vjere nema sakramenta (sakramentalni automatizam protivi se dijaloškoj naravi sakramenata); (3) vrlo je teško provjeriti i utvrditi nedostatak vjere; (4) krštenje utiskuje sakramentalni biljeg te je osoba obilježena krštenjem; (5) katolički utvrđeni nauk jest da je ženidbeni ugovor neodvojiv od sakramenta; (6) vjera zaručnika je odlučujuća za djelotvornost sakramenta, dok valjanost sakramenta i sakramentalnost počivaju na valjanosti naravne ženidbe; (7) za sakramentalnost se minimalno zahtijeva valjanost ženidbenog ugovora; (8) vjera se ne može poistovjetiti s nakanom, ali se ne može od nje ni odvojiti!

Dakle, Katolička Crkva drži kako među krštenima ne može postojati valjani naravni ženidbeni vez odvojen od sakramenta, nego jedino naravna ženidba uzdignuta na dostojanstvo sakramenta. Poteškoća je u ne/mogućnosti utvrđivanja razine osobne vjere i autentične raspoloživosti osoba za sklapanje kršćanske sakramentalne »ženidbe u Gospodinu«.

6. Nedokidivost sakramenta

Crkva od samih početaka potvrđuje nerazrješivost ženidbe. Ženidbeni vez ima svoju unutarnju nerazrješivost koja ne može biti prekinuta ni preljubom. Crkva tu nerazrješivost prepoznaje na više razina. Jedinstvo osoba, bračno sjedinjenje i dobro djece zahtijevaju nerazrješivost ženidbe. Budući da je ženidbeni vez utemeljen na Božjoj volji koja nadilazi samovolju supružnika, a kao sakrament, odnosno znak nerazrješiva jedinstva Krista i Crkve, kršćanska ženidba djelo je Božje milosti. Nerazrješivost se također temelji i na privoli supružnikâ, to jest osobnom bezuvjetnom predanju i prihvaćanju, te

ženidbena vjernost treba biti zaštićena u društvenoj i crkvenoj zajednici. Dakle, valjano sklopljena ženidba ima, kao svoj učinak, trajnu i isključivu vezu. Ženidba krštenikâ posvećena je sakramentom kojim se supružnici okrepljuju za bračne dužnosti. Tako valjano sklopljena »tvrda i izvršena ženidba ne može se rastaviti nijednom ljudskom vlašću, a ni zbog kakvog razloga, osim smrću« (ZKP kan. 1141).

Ipak, Katolička Crkva smatra da je u određenim slučajevima potrebno provjeriti valjanost sklapanja ženidbe. A ako se nevaljanost dokaže, takvu ženidbu proglašava ništavnom. Osim toga, drži da je zbog opravdana razloga moguće rastaviti sklopljenu a neizvršenu ženidbu ili, iznimno u slučajevima predviđenim pravom, ženidbu između nekrštenih osoba ili između krštene i nekrštene stranke, i to »petrovskom povlasticom«, odnosno papinskom vlašću. Ženidba sklopljena između nekrštenih razrješuje se »pavlovskom povlasticom« u korist stranke koja je primila krštenje, ako se nekrštena stranka rastala i ne želi živjeti s krštenom strankom »bez vrijeđanja Stvoritelja«, s tim da krštena stranka uvijek mora pitati drugu stranku želi li primiti krštenje, ili barem želi li s krštenom strankom živjeti u miru. Ako ne želi, onda je krštena strana slobodna sklopiti novu ženidbu.

Moguće je da zajednički život, na koji su se obvezali supružnici, nije moguć zbog različitih razloga, posebice kada je riječ o velikoj duševnoj ili tjelesnoj pogibelji. U tom slučaju može se provesti postupak za rastavu uz trajanje ženidbene veze, a supružnici su dužni, ako i kada navedeni razlozi prestanu, jedno drugom oprostiti i vratiti se zajedničkom životu.

7. Pastoralni izazovi

U suvremenoj kulturi ženidba je ponajprije tretirana kao pravni čin s društvenim posljedicama, s tim da mu se priznaje i određena religiozna vrijednost. Sakramentalnost ženidbe oslanja se, međutim, na povezanost s Bogom u Isusu Kristu po posredništvu Crkve, čime se naravna svetost ženidbe uzdiže na razinu znaka i sredstva Božje ljubavi. Stoga je za kršćane ženidbena privola sakramentalan čin ako zaručnici slobodno pristaju da u brak uđu »kroz Krista« kojemu su krštenjem pritjelovljeni. Dakle, ljudski ženidbeni vez postaje sakrament ne po snazi pravnog ugovora, nego snagom javnog kršćanskog čina koji u nutrini uključuje uzajamno predanje i primanje »po mjeri Kristovoj«.

Ako je zaručnička ljubav, izražena privolom, slika i odraz bezuvjetne Kristove ljubavi, onda je jedino trajna vjernost autentičan oblik supružničke ljubavi krštenika, s obzirom na to da je jedino tako moguće nasljedovati Krista do kraja. Nevjernost, rastava i nova ženidba očito

su u neskladu s kršćanskim bračnim životom kao znakom Kristove ljubavi. Crkva ne može rastaviti tvrdu i izvršenu ženidbu, jer ne može dokinuti sakrament. Dužna je držati se upute sv. Pavla: »Oženjenima velim, ne ja, nego Gospodin: žena neka se od muža ne rastavlja – a ako se rastavi, neka se ne udaje ili neka se s mužem pomiri – a muž neka ne otpušta žene« (1 Kor 7,10-11).

Danas, međutim, u pastoralu susrećemo različite životne situacije, kojima treba pristupiti s pastoralnom razboritošću i vjerničkom jasnoćom. Radi se ponajprije o jasnoći kako se stanje »rastavljenih i ponovno vjenčanih« ne slaže s Kristovim nalogom, te da sa sobom povlači nemogućnost pristupanja euharistijskoj pričesti i drugim sakramentima. Ipak, Crkva neprestano naglašava da ti kršćani, iako ne mogu živjeti puno zajedništvo Crkve, nisu isključeni iz Božje milosti i povezanosti s Crkvom. Dapače, Crkva osjeća da im mora posvetiti posebnu pastirsku brigu, a oni su dužni, uz kršćanski odgoj svoje djece, molitvom, djelima pokore i ljubavi truditi se živjeti kršćanskim životom.

Brojni su pastoralni izazovi u pripremi zaručnika za vjenčanje. Osim upućivanja u teološki značaj ženidbe, njezina dobra (supružničku ljubav, prihvaćanje potomstva i rast u vjeri), svojstva (jedinstvo i nerazrješivost) i učinke (ženidbeni vez i sakramentalnu milost), potrebno je osobitu pažnju obratiti na psihološku (afektivnu) zrelost osoba, kako bi sklapanje ženidbe bio svjestan i odgovoran čin s koliko je moguće potpunijim znanjem i jasnim slobodnim pristankom. Crkva je pak dužna trajno isticati sakramentalan značaj kršćanske ženidbe kao saveza ostvarenog »u Gospodinu« (1 Kor 7,39), te potrebu osnaživanja žive kršćanske svijesti o supružničkoj i roditeljskoj odgovornosti. To je jedini put koji vodi od obnašanja Gospodinove zapovijedi i svjedočenja Kristove ljubavi prema Crkvi do izgradnje »domaće Crkve« i rasta supružnikâ i njihove djece u Božjoj milosti.

8. Zaključak: Deset teza

Na završetku, sve prije navedeno moguće je sažeti u deset tvrdnji:

- 1) Ženidba pripada ljudskoj naravi i stoga postoji naravno pravo na ženidbu.
- 2) Svaka ženidba, ako je u skladu s ljudskom naravi, ima vrijednost i dostojanstvo.
- 3) Isus je obnovitelj izvorne istine o ženidbi, njezinom jedinstvu i nerazrješivosti.
- 4) Ženidba krštenih neodvojiva je od odnosa s Kristom po Crkvi, započetog u vjeri i krštenju.
- 5) Ženidba krštenih znak je ljubavi Krista i Crkve, sa zadaćom oblikovanja »domaće Crkve«.
- 6) Formalno-ugovorno poimanje ženidbe razlikuje se od sakramenta ženidbenog saveza, te se stoga za

vjernike bitno razlikuju civilna ženidba i sakramentalna ženidba.

7) Kršteni zaručnici služitelji su sakramenta, kao službenici Crkve.

8) Crkva ne može rastaviti tvrdi i izvršenu ženidbu.

9) Prijeko je potrebna pastoralna skrb i za one koji ne mogu živjeti puno sakramentalno zajedništvo

Crkve.

10) Prethodne teze mogu se shvatiti, ovisno o naravnom ili nadnaravnom redu na koji se pojedina teza ili njezin određen dio odnosi, u svjetlu naravne istine glede sadržaja ispravne ženidbene nakane, odnosno po vjeri u Krista Spasitelja, u otajstvu Crkve.

U Zagrebu 28.veljače 2022. godine

*mons. Vlado Košić
predsjednik Vijeća za nauk vjere HBK-a*

Korišteni crkveni dokumenti:

Drugi vatikanski koncil, *Dokumenti*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, ⁷2008., Konstitucije *Lumen gentium* i *Gaudium et spes*.

Katekizam Katoličke crkve, HBK – Glas Koncila, Zagreb, 1994., br. 1601-1666.

Zakonik kanonskoga prava, Glas Koncila, Zagreb 1996., cc. 1055-1165.

Rimski obrednik, *Red slavljenja ženidbe*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, ²1997.

Ivan Pavao II, *Pismo obiteljima*, IKA, Zagreb, 1994.

Ivan Pavao II, *Familiaris consortio – Obiteljska zajednica*, KS, Zagreb, ²2002.

Hrvatska biskupska konferencija, *Direktorij za obiteljski pastoral u Hrvatskoj*, KS, Zagreb 2002.

Papa Franjo, *Amoris laetitia – Radost ljubavi*, KS, Zagreb, 2017.

Međunarodna teološka komisija, *Katolički nauk o sakramentu ženidbe* (1977.)

Međunarodna teološka komisija, *Vjera i sakramenti* (2019.)

PORUKE • IZJAVE • PISMA

PORUKA SVETOGA OCA FRANJE ZA 30. SVJETSKI DAN BOLESNIKA

11. veljače 2022. godine

**»Budite milosrdni kao što je Otac vaš milosrdan.« (LK 6,36)
Budite uz one koji pate na putu ljubavi**

Draga braćo i sestre,

sveti Ivan Pavao II. ustanovio je prije 30 godina Svjetski dan bolesnika kako bi u Božjemu narodu, katoličkim zdravstvenima ustanovama i civilnome društvu osvijestio važnost posvećivanja pozornosti i pažnje bolesnicima i onima koji o njima brinu¹.

Zahvalni smo Gospodinu za napredak koji je u tim godinama postignut u partikularnim Crkvama diljem svijeta. Učinjeni su mnogi pomaci, ali još je dug put do toga da se osigura da svi bolesnici, kao i oni koji žive u mjestima i situacijama velikog siromaštva i marginaliziranosti, dobiju potrebnu zdravstvenu skrb i pastoralno praćenje koje im može pomoći da svoju bolest žive u jedinstvu s raspetim i uskrslim Kristom. Neka nam 30. svjetski dan bolesnika, čija se završna proslava zbog pandemije neće održati kako je planirano u Arequipu u Peruu, nego u bazilici svetog Petra u Vatikanu, pomogne rasti u blizini i služenju bolesnima i njihovim obiteljima.

1. Milosrdni kao Otac

Tema izabrana za ovaj 30. dan bolesnika, Budite milosrdni kao što je Otac vaš milosrdan (Lk 6,36), potiče nas, prije svega, da svoj pogled upravimo Bogu »bogatim milosrđem« (Ef 2,4), koji na svoju djecu uvijek gleda očinskom ljubavlju, pa i kada se udaljuju od njega. Milosrđe je, naime, Božje ime par excellence, koje izražava njegovu narav ne kao povremen sentimental

osjećaj, nego kao silu koja je prisutna u svemu što On čini. Ono objedinjuje u sebi snagu i nježnost. Stoga možemo s oduševljenjem i zahvalnošću reći da Božje milosrđe ima u sebi i dimenziju očinstva i dimenziju majčinstva (usp. Iz 49,15), zato što se On brine za nas snagom oca i nježnošću majke, uvijek željan podariti nam nov život u Duhu Svetomu.

2. Isus – Očevo milosrđe

Najveći svjedok Očeve milosrdne ljubavi prema bolesnima jest njegov jedinorođeni Sin. Koliko nam puta evanđelja govore o Isusovim susretima s bolesnicima pogođenim raznim bolestima! On je »obilazio... svom Galilejom naučavajući po njihovim sinagogama, propovijedajući evanđelje o Kraljevstvu i liječeći svaku bolest i svaku nemoć u narodu« (Mt 4,23). Možemo se zapitati: Otkud ta Isusova posebna pažnja prema bolesnicima do te mjere da ona postaje i glavno djelo u poslanju apostolâ, koje je Učitelj poslao da naviještaju evanđelje i liječe bolesne? (usp. Lk 9,2).

Jedan mislilac dvadesetoga stoljeća sugerira nam razlog tomu: »Bol posve izolira i iz te potpune izolacije izvire poziv drugome, zazivanje drugoga.«² Kada čovjek zbog bolesti doživi slabost i patnju u vlastitomu tijelu, srce mu se nekako stisne, strah poraste, pitanja se množe, a pitanje o smislu svega što se događa nameće se s većom žurnošću. Kako ne spomenuti, u vezi s tim, brojne bolesnike koji su tijekom pandemije posljednju

¹ Usp. Sveti Ivan Pavao II., *Pismo kardinalu Fiorenzu Angeliniju, predsjedniku Papinskog vijeća za pastoral zdravstvenih djelatnika, prigodom ustanovljenja Svjetskog dana bolesnika* (13. svibnja 1992.).

² E. Lévinas, »Une éthique de la souffrance«, u: *Souffrances. Corps et âme, épreuves partagées*, priredio J.-M. von Kaenel, Autrement, Pariz 1994., str. 133-135.

etapu života proživjeli sami na odjelu intenzivne njege, zasigurno pod skrbi velikodušnih zdravstvenih djelatnika, ali daleko od najbližih i najvažnijih ljudi u svojem zemaljskom životu? Zato je toliko važno imati uza sebe svjedoke Božjega milosrđa koji po uzoru na Isusa, milosrđe Očeva, izlijevaju melem utjehe i vino nade na rane bolesnika.³

3. Doticati Kristovo trpeće tijelo

Isusov poziv da budemo milosrdni poput Oca ima posebno značenje u odnosu na zdravstvene djelatnike. Mislim na liječnike, medicinske sestre i tehničare, laboratorijske tehničare, ljude koji pomažu u liječenju i njezi bolesnika, kao i na brojne volontere koji svoje dragocjeno vrijeme posvećuju onima koji pate. Dragi zdravstveni djelatnici, vaše služenje oboljelima, učinjeno s ljubavlju i kompetentnošću, nadilazi granice profesije i postaje poslanje. Vaše ruke, koje dotiču tijelo Krista patnika, mogu biti znak milosrdnih ruku Očevih. Budite svjesni velikoga dostojanstva svojega zvanja, kao i odgovornosti koju ono sa sobom nosi.

Blagoslivljamo Gospodina za napredak postignut u medicinskoj znanosti, osobito u ovo posljednje vrijeme: nove tehnologije razvile su terapijske metode koje su vrlo korisne za pacijente; istraživanja nastavljaju davati vrijedan doprinos prevladavanju starih i novih patologija; rehabilitacijska medicina uvelike je razvila svoja znanja i vještine. Sve to nas, međutim, ne smije natjerati da zaboravimo jedinstvenost svakoga pacijenta, s njegovim dostojanstvom i njegovim slabostima⁴. Bolesnik je uvijek važniji od svoje bolesti i zato nijedan terapijski pristup ne može se odvojiti od slušanja pacijenta, njegove povijesti, njegovih tjeskoba i strahova. Čak i kada nije moguće izliječiti ga, uvijek mu se može pružiti skrb, tješiti ga i izraziti blizinu usredotočenu više na osobu negoli na njezinu bolest. Izražavam stoga svoju nadu da će se u sklopu izobrazbe zdravstvenih djelatnika dati i prilika za razvoj sposobnosti slušanja i odnosa s drugima.

4. Mjesta u kojima se pruža skrb – kuće milosrđa

Svjetski dan bolesnika također je zgodna prigoda da svoju pozornost usmjerimo na mjesta u kojima se pruža

skrb. Milosrđe prema bolesnicima, tijekom stoljeća, naglano je kršćanske zajednice da otvaraju »svratišta milosrdnog Samaritanca«, u koje se primalo i liječilo one koji su bolovali od svakovrsnih bolesti, a poglavito one koji, zbog siromaštva, socijalne isključenosti, neimaštine ili teškoća vezanih za liječenje određenih bolesti, nisu mogli riješiti svoje zdravstvene probleme. U takvim situacijama najveću cijenu plaćaju djeca, starije osobe i najranjiviji. Milosrdni kao Otac, nebrojeni misionari, osim što su naviještali evanđelje, gradili su bolnice, ambulante i domove za skrb. To su dragocjena sredstva kojima je kršćansko milosrđe poprimilo vidljiv oblik, a Kristova ljubav, koju su svjedočili njegovi učenici, postala je vjerodostojnija. Tu ponajprije mislim na ljude u najsiromašnijim dijelovima svijeta, gdje se katkad mora prevaliti velike udaljenosti da bi se došlo do zdravstvenih ustanova koje, unatoč ograničenim resursima, nude ono čime raspolažu. Pred nama je još dug put, a u nekim zemljama primanje odgovarajuće zdravstvene skrbi ostaje i dalje luksuz. Vidimo to, primjerice, u nedostatku dostupnih cjepiva protiv bolesti COVID-19 u siromašnim zemljama, ali još više u nedostatku lijekova za bolesti koje zahtijevaju mnogo jednostavnije lijekove.

Želio bih, u vezi s tim, ponovno potvrditi važnost katoličkih zdravstvenih ustanova: one su dragocjeno blago koje valja štiti i podržavati; zahvaljujući njima povijest Crkve označena je blizinom s najsiromašnijim bolesnicima i onima na koje su svi zaboravili⁵. Koliki su utemeljitelji redovničkih obitelji odlučili čuti vapaj braće i sestara koji nisu imali pristup liječenju ili koji nisu bili dobro zbrinuti, te se potpuno razdali u služenju njima! I dan-danas, pa i u najrazvijenijim zemljama, njihova je prisutnost blagoslov, jer uvijek mogu ponuditi, osim brige o tijelu uz svu potrebnu stručnost, i ljubav u kojoj su bolesnik i njegovi članovi obitelji u središtu pažnje. U vremenu u kojem je raširena kultura odbacivanja i život nije uvijek priznat kao vrijedan prihvaćanja i življenja, te strukture, kao kuće milosrđa, mogu biti primjer u zaštiti i brizi za svaki, pa i najkrhkiji život, od njegova početka do prirodnoga svršetka.g k

5. Pastoralno milosrđe: prisutnost i blizina

Tijekom ovih trideset godina pastoral zdravstva sve je više priznat kao bitna služba. Ako je najgora diskriminacija koju trpe siromasi – a bolesnici su oni koji oskudijevaju zdravljem – nedostatak duhovne brige, ne smije se propustiti ponuditi im Božju blizinu, njegov blagoslov i njegovu riječ, kao i slavljenje sakramenata i priliku za

³ Usp. CEL, *Messale Romano*, 2020, Prefazio Comune VIII, *Gestū buon Samaritano*.

⁴ Usp. *Govor članovima Nacionalnog saveza komora kirurških liječnika i stomatologa*, 20. rujna 2019.

⁵ Usp. *Angelus* u poliklinici *Gemelli* u Rimu, 11. srpnja 2021. .

put rasta i sazrijevanja u vjeri⁶. Podsjećam, u vezi s tim, da blizina bolesnicima i pastoralna skrb za njih nije zadaća samo pojedinih svećenika koji se tome posebno posvećuju. Posjećivanje bolesnikâ Kristov je poziv upućen svim njegovim učenicima. Koliko samo bolesnih i starijih ljudi živi kod kuće i čeka da ih netko posjeti! Služba utjehe zadaća je svakoga krštenika koji se spominje Isusovih riječi: »oboljeh i pohodiste me« (Mt 25,36).

Draga braćo i sestre, sve bolesnike i njihove obitelji povjeravam zagovoru Marije, Zdravljju Bolesnih, da,

ujedinjeni s Kristom koji na sebe preuzima bol svijeta, nađu smisao, utjehu i povjerenje. Molim za sve zdravstvene djelatnike da, bogati milosrđem, uz odgovarajuću njegu pacijentima pruže svoju bratsku blizinu.

Svima od srca podjeljujem svoj apostolski blagoslov.

Rim, Sveti Ivan Lateranski, 10. prosinca 2021. godine, spomen Gospe Loretske

Franjo

PORUKA SVETOGA OCA FRANJE ZA KORIZMU 2022. GODINE

**»Neka nam ne dozlogrđi činiti dobro: ako ne sustanemo, u svoje emo vrijeme žeti!
Dakle, dok imamo vremena, činimo dobro svima.« (Gal 6, 9-10a)**

Draga braćo i sestre!

Korizma je prikladno vrijeme za osobnu obnovu i obnovu zajednice koja nas vodi do Pashe Isusa Krista umrloga i uskrsloga. Za korizmeni hod 2022. godine bit će nam od koristi razmišljati o poticaju svetoga Pavla Galaćanima: »Neka nam ne dozlogrđi činiti dobro: ako ne sustanemo, u svoje ćemo vrijeme žeti! Dakle, dok imamo vremena (kairós), činimo dobro svima« (Gal 6,9-10a).

1. Sijanje i žetva

U ovom odlomku Apostol doziva u sjećanje sliku sijanja i žetve, tako drage Isusu (usp. Mt 13). Sveti Pavao nam govori o kairósu: milosnom vremenu za sijanje dobra u pogledu buduće žetve. Što je to »bogodano vrijeme« za nas? To je zasigurno korizma, ali je to i cijeli ovozemaljski život, kojemu je korizma na neki način slika¹. U našem životu prečesto prevladavaju pohlepa i oholost, želja za posjedovanjem, gomilanjem i trošenjem, kao što pokazuje primjer bezumna čovjeka iz evanđeoske prispodobe, koji je svoj život držao sigurnim i sretnim zbog obilja žita u žitnici (usp. Lk 12,16-21). Korizma nas poziva na obraćenje, na promjenu mentaliteta, tako da se istinu i ljepotu života ne traži toliko u posjedovanju koliko u darivanju, ne toliko u gomilanju koliko u sijanju dobra i dijeljenju.

Sijač je prije svega sâm Bog, koji velikodušno »navstavlja sijati sjeme dobra u svijetu« (enc. Fratelli tutti, 54). Pozvani smo u korizmi odgovoriti na Božji dar prihvaćajući njegovu »živu ... i djelotvornu« Riječ (Heb 4,12). Ustrajno slušanje Božje riječi razvija spremnost da budemo poučljivi njegovu djelovanju (usp. Jak 1,21) koje naš život čini plodnim. To u nama budi radost, ali i više od toga, to je poziv da budemo »Božji suradnici« (1 Kor 3,9) i da mudro koristimo sadašnje vrijeme (usp. Ef 5,16) kako bismo i mi sijali čineći dobro. Taj poziv da sijemo dobro ne treba promatrati kao teret, nego kao milost kojom Stvoritelj želi da aktivno sudjelujemo u njegovoj plodnoj velikodušnosti.

A žetva? Ne sije li se zato da žanjemo? Naravno! Tijesnu povezanost između sijanja i žetve potvrđuje isti sveti Pavao kad kaže: »Tko sije oskudno, oskudno će i žeti; a tko sije obilato, obilato će i žeti« (2 Kor 9,6). Ali o kojem urodu je riječ? Prvi plod posijana dobra nalazimo u sebi samima i u našim svakodnevnim odnosima, pa i u najmanjim dobrim djelima. U Bogu nijedan čin ljubavi, ma kako malen bio, i nijedan »velikodušan napor« neće biti uzaludan (usp. enc. Evangelii gaudium, 279). Kao što se stablo poznaje po plodovima (usp. Mt 7,16.20), tako život pun dobrih djela širi oko sebe svjetlo (usp. Mt 5,14-16) i donosi Kristov miris u svijet (usp. 2 Kor 2,15). Služiti Bogu, slobodni od grijeha, donosi plodove posvećenja za

⁶ Usp. Apostolsku pobudnicu *Evangelii gaudium* (24. studenoga 2013.), 200.

¹ Usp. SV. AUGUSTIN, *Serm.* 243, 9,8; 270, 3; *En. in Ps.* 110,1.

spasenje svih (usp. Rim 6,22).

Možemo, zapravo, vidjeti tek mali dio ploda onoga što sijemo jer, prema evanđeoskom izričaju, »jedan sije a drugi žanje« (Iv 4,37). Upravo sijući za dobro drugih, sudjelujemo u Božjoj velikodušnosti: »potvrda je velike plemenitosti pokretati procese čije će plodove drugi ubirati, polazući nadu u skrivenu snagu sjemena dobrote koje sijemo« (enc. Fratelli tutti, 196). Sijanje dobra za druge oslobađa nas uskih logika osobne koristi, daje našem djelovanju širinu besplatnosti i tako nas smješta u divan obzor Božjih dobrohotnih planova.

Božja riječ širi i podiže naš pogled: najavljuje nam da je istinska žetva ona eshatološka, ona posljednjega dana, koji ne pozna zalaza. Zreli plod našega života i naših djelovanja jest »plod za vječni život« (Iv 4,36), koji će biti naše »blago... na nebesima« (Lk 12,33; 18,22). Sâm Isus koristi sliku sjemena koje umire u zemlji i donosi plod kako bi izrazio otajstvo svoje smrti i uskrsnuća (usp. Iv 12,24), a i sveti Pavao je rabi kad govori o uskrsnuću našega tijela: »Tako i uskrsnuće mrtvih: sije se u raspadljivosti, uskrsava u neraspadljivosti; sije se u sramoti, uskrsava u slavi; sije se u slabosti, uskrsava u snazi; sije se tijelo naravno, uskrsava tijelo duhovno. Ako ima tijelo naravno, ima i duhovno« (1 Kor 15,42-44). Ta nada je veliko svjetlo koje Krist uskrsli donosi u svijet: »Ako se samo u ovom životu u Krista ufamo, najbjeđeniji smo od svih ljudi. Ali sada: Krist uskrsnu od mrtvih, prvina usnulih!« (1 Kor 15,19-20), kako bi oni koji su intimno sjedinjeni s njim u ljubavi, »po sličnosti smrti njegovoj« (Rim 6,5), bili pridruženi njegovu uskrsnuću na život vječni (usp. Iv 5,29): »Tada će pravednici zasjati poput sunca u kraljevstvu Oca svojega« (Mt 13,43).

2. »Neka nam ne dozlogrdi činiti dobro.«

Kristovo uskrsnuće oživljava zemaljske nade »velikom nadom« vječnoga života i unosi već u sadašnje vrijeme klicu spasenja (usp. BENEDIKT XVI., Enc. Spe salvi, 3; 7). Suočeni s gorkim razočaranjem zbog mnogih neispunjenih snova i nadanja, suočeni s obehtrabrenošću zbog siromaštva naših sredstava, u napasti smo da se zatvorimo u svoj individualistički egoizam i sklonimo se u ravnodušnost prema patnji drugih. Doista, i najbolji resursi su ograničeni: »Mladići se more i malakšu, iznemogli, momci posrću« (Iz 40,30). Ali Bog »umornome snagu vraća, jača nemoćnoga. [...] Onima što se u Gospodina uzdaju snaga se obnavlja, krila im rastu kao orlovima, trče i ne sustaju, hode i ne more se« (Iz 40,29.31). Korizma nas poziva da vjera naša i nada budu u Gospodinu (usp. 1 Pt 1,21), jer samo pogleda

uprta u Isusa Krista uskrsloga (usp. Heb 12,2) možemo prihvatiti Apostolov poticaj: »Neka nam ne dozlogrdi činiti dobro« (Gal 6,9).

Neka nam ne dozlogrdi moliti. Isus je učio da treba »svagda moliti i nikada ne sustati« (Lk 18,1). Potrebna nam je molitva jer trebamo Boga. Samodostatnost je opasna iluzija. Ako je pandemija učinila da se izravno osvjedočimo u naše osobne i društvene krhkosti, onda neka nam ova korizma omogući da iskusimo utjehu koju daje vjera u Boga, bez koje se nećemo održati (usp. Iz 7,9). Nitko se ne spašava sâm, jer svi smo u istoj lađi usred oluja povijesti⁷; ali iznad svega nitko se ne spašava bez Boga, jer samo vazmeno otajstvo Isusa Krista daje pobjedu nad mračnim vodama smrti. Vjera nas ne oslobađa životnih muka i nevolja, nego nam omogućuje prolaziti kroz njih u Kristu, sjedinjeni s Bogom, u velikoj nadi koja ne razočarava i čiji je залог ljubav koju je Bog izlio u naša srca po Duhu Svetomu (usp. Rim 5,1-5).

Neka nam ne dozlogrdi iskorjenjivati zlo iz našega života. Neka nam tjelesni post, na koji nas korizma poziva, osnaži duh za borbu protiv grijeha. Neka nam ne dozlogrdi tražiti oprostjenje u sakramentu pokore i pomirenja, svjesni da se Bog nikada ne umara oprastati.⁸ Neka nam ne dozlogrdi boriti se protiv požude, te slabosti koja vodi do egoizma i svakoga drugoga zla, i koja je tijekom povijesti nalazila razne putove da sunovrati čovjeka u grijeh (usp. enc. Fratelli tutti, 166). Jedan od tih putova je opasnost ovisnosti o digitalnim medijima, koja osiromašuje međuljudske odnose. Korizma je pogodno vrijeme za suprotstavljanje tim opasnostima i njegovanje cjelovitije ljudske komunikacije (usp. Isto, 43) koja se sastoji od »stvarnih susreta« (Isto, 50), licem u lice.

Neka nam ne dozlogrdi činiti dobro u djelatnoj ljubavi prema bližnjemu. U ovoj korizmi učimo se veselo darivati milostinju (usp. 2 Kor 9,7). Bog »koji pribavlja sjeme sijaču i kruh za jelo« (2 Kor 9,10), brine se za svakoga od nas, ne samo da bismo imali hranu koju ćemo jesti, nego i da bismo bili velikodušni u činjenju dobra drugima. Ako je istina da trebamo sijati sjeme dobrote tijekom cijeloga života, iskoristimo ovu korizmu posebno zato da iskažemo brigu svojim bližnjima, da budemo bližnji onoj braći i sestrama koji su ranjeni na svojem životnom putu (usp. Lk 10,25-37). Korizma je pogodan čas da se traži, a ne izbjegava, one koji su u potrebi; da se poziva sebi, a ne ignorira, one kojima treba netko da ih sasluša i lijepa riječ, te da se posjećuje, a ne napušta, one koji pate od samoće. Provedimo u djelo poziv da činimo dobro svima i odvojimo vrijeme za ljubav prema najmanjima i najranjivijima, napuštenima i prezrenima, diskriminiranim i

⁷ Usp. *Izvanredna molitva na Trgu sv. Petra u vremenu pandemije kojom je predsjedao papa Franjo* (27. ožujka 2020.).

⁸ Usp. *Angelus*, 17. ožujka 2013.

marginaliziranima (usp. enc. Fratelli tutti, 193).

3. »Ako ne sustanemo, u svoje ćemo vrijeme žeti.«

Korizma nam svake godine doziva u sjećanje da »dobro, jednako kao i ljubav, pravda i solidarnost, ne može se postići jednom zauvijek; mora ih se stjecati svaki dan iznova« (Isto, 11). Molimo, dakle, Boga za strpljivost ratara (usp. Jak 5,7) da ne posustanemo u činjenju dobra, korak po korak. Oni koji padnu, neka pruže ruku Ocu koji nas uvijek podiže. Oni koji su izgubljeni, prevareni zavodjenjem Zloga, neka se bez oklijevanja vrte Onomu koji je »velikodušan u praštanju« (Iz 55,7). U ovom vremenu obraćenja, pronalazeći potporu u Božjoj milosti i u zajedništvu Crkve, ne umarajmo se širiti dobro. Post priprema tlo, molitva ga navodnjava, a ljubav čini plodnim i bogatim. Imamo sigurnost vjere da »ako ne sustanemo,

u svoje ćemo vrijeme žeti« i da ćemo, darom ustrajnosti, zadobiti obećana dobra (usp. Heb 10,36) za vlastito spasenje i spasenje drugih (usp. 1 Tim 4,16). Provođeci u djelo bratsku ljubav spram svih, sjedinjeni smo s Kristom, koji je dao svoj život za nas (usp. 2 Kor 5,14-15), i uživamo predokus radosti Kraljevstva nebeskoga, kada će Bog biti »sve u svemu« (1 Kor 15,28).

Neka nam Djevica Marija, koja je u svome krilu nosila Spasitelja i koja pohranjivale sve događaje i »prebiraše ih u svome srcu« (Lk 2,19), izmoli dar strpljivosti i bude nam blizu svojom majčinskom prisutnošću, da ovo vrijeme obraćenja donese plodove vječnoga spasenja.

Rim, Sveti Ivan Lateranski, 11. studenoga 2021. godine, spomendan svetoga Martina, biskupa

Franjo

PORUKA SVETOGA OCA FRANJE ZA SVJETSKI DAN MISIJA 2022. GODINE

23. listopada 2022. godine

»Bit ćete mi svjedoci.« (Dj 1,8)

Draga braćo i sestre!

Te je riječi uskrsli Isus izrekao u posljednjem razgovoru sa svojim učenicima, prije njegova uzašašća na nebo, opisanom u Djelima apostolskim: »Primit ćete snagu Duha Svetoga koji će sići na vas i bit ćete mi svjedoci u Jeruzalemu, po svoj Judeji i Samariji i sve do kraja zemlje« (1,8). To je ujedno i tema Svjetskog dana misija 2022. godine koji nam, kao i uvijek, pomaže posvijestiti da je Crkva po svojoj naravi misijska. Ova nam godina pruža priliku spomenuti se nekoliko važnih obljetnica za život i poslanje Crkve: 400. obljetnice osnutka Kongregacije *de propaganda fide* – danas za evangelizaciju naroda – i 200. obljetnice Djela za širenje vjere, koje je, zajedno s Djelom svetog djetinjstva i Djelom svetoga Petra apostola, prije stotinu godina priznato »papinskim«.

Zadržimo se na ta tri ključna izraza koja sažimaju tri temelja života i poslanja učenika: »Bit ćete mi svjedoci«, »Sve do kraja zemlje« i »Primit ćete snagu Duha Svetoga«.

1. »Bit ćete mi svjedoci« – Poziv svim kršćanima da svjedoče Krista

To je središnja točka, bit učenja koje je Isus predao učenicima u pogledu njihova poslanja u svijetu. Svi će učenici biti Isusovi svjedoci po Duhu Svetome kojega će primiti: to će postati po milosti. Ma gdje išli, ma gdje bili. Kao

što je Krist prvi poslan, odnosno Očev misionar (usp. Iv 20,21) i njegov »vjerni svjedok« (usp. Otk 1,5), tako je i svaki kršćanin pozvan biti Kristov misionar i svjedok. A Crkva, kao zajednica Kristovih učenika, nema drugog poslanja nego evangelizirati svijet, dajući svjedočanstvo za Krista. Identitet Crkve je evangelizirati.

Dubljim, ponovnim čitanjem cijeloga teksta jasnije se uočavaju vidovi koji su trajno aktualni za poslanje koje je Krist povjerio svojim učenicima: »Bit ćete mi svjedoci«. Korištenjem množine naglašava se *zajednički i crkveni značaj* misijskog poziva učenika. Svaki kršćanin pozvan je na poslanje u Crkvi i po nalogu Crkve: poslanje se stoga provodi zajedno, a ne pojedinačno, u zajedništvu sa crkvenim zajednicama, a ne na vlastitu inicijativu. Pa čak i ako postoji netko tko u nekoj vrlo određenoj situaciji sâm provodi evangelizacijsko poslanje, on ga provodi i uvijek ga mora provoditi u zajedništvu s Crkvom koja ga je poslala. Kao što je učio sveti Pavao VI. u apostolskoj pobudnici *Evangelii nuntiandi*, inače meni jako dragom dokumentu: »Evangeliziranje ni za koga nije nekakvo usamljeno djelovanje pojedinca nego je to duboko crkveni čin. Dok neki neznani propovjednik, kateheta ili pastir u nekom najudaljenijem kraju propovijeda evanđelje, okuplja svoju malu zajednicu ili podjeljuje neki sakrament, čak i osamljen on čini djelo Crkve i njegov rad sigurno se nadovezuje, institucionalnim odnosima ali i po nevidljivoj povezanosti i po

tajnim žilama milosnog reda, na evangelizacijsko djelovanje cijele Crkve« (br. 60). Doista, nije slučajno što je Gospodin slao svoje učenike po dvojicu. Svjedočenje kršćana za Krista po svom je značaju zajedničko. Otud bitna važnost prisutnosti zajednice, ma koliko mala bila, u ispunjavanju poslanja.

Nadalje, učenici su pozvani živjeti svoj *osobni život u duhu poslanja*: Isus ih je poslao u svijet ne samo da izvršavaju poslanje, nego također i nadasve da žive poslanje koje im je povjereno; ne samo da daju svjedočanstvo, nego također i iznad svega da budu Kristovi svjedoci. Kao što zaista dirljivim riječima kaže apostol Pavao: »Uvijek umiranje Isusovo u tijelu pronosimo da se i život Isusov u tijelu našem očituje« (2 Kor 4,10). Bit poslanja je svjedočiti Krista, to jest njegov život, muku, smrt i uskrsnuće iz ljubavi prema Ocu i ljudskome rodu. Nije slučajno što su apostoli zamjenu za Judu tražili među onima koji su, kao i oni, bili svjedoci njegova uskrsnuća (usp. Dj 1,22). Krista, i to Krista uskrsloga, nam je svjedočiti i s njim život dijeliti. Kristovi misionari nisu poslani obznanjivati same sebe, pokazivati svoje odlike i sposobnosti uvjeravanja ili svoje vještine upravljanja. Oni, naprotiv, imaju najveću čast, svojim riječima i djelima, donositi svima Krista, radosno i otvoreno navješćujući Radosnu vijest njegova spasenja, prema uzoru na prve apostole.

Stoga, u konačnici, pravi svjedok je »mučenik«, onaj koji daje život za Krista, uzvraćajući mu na daru kojim nam je On dao samoga sebe. »Prvi je razlog za evangeliziranje Isusova ljubav koju smo primili, iskustvo spasenja koje nas potiče da ga sve više ljubimo« (*Evangelii gaudium*, 264).

Konačno, u pogledu kršćanskoga svjedočenja, ostaje trajno valjano opažanje svetoga Pavla VI.: »Suvremeni čovjek radije sluša svjedoke negoli učitelje... ili ako sluša učitelje sluša ih zato što su svjedoci« (*Evangelii nuntiandi*, 41). Zato je za prenošenje vjere od temeljne važnosti svjedočenje evanđeoskog života kršćanâ. S druge strane, ostaje jednako prijeko potrebna zadaća navješćati njegovu osobu i njegovu poruku. Naime, sâm Pavao VI. ovako nastavlja: »Uistinu, propovijed je uvijek neophodna kao usmeno razglašivanje poruke. [...] Riječ je uvijek suvremena, pogotovo kad je nositeljica sile Božje. Upravo zato suvremeno je i načelo sv. Pavla: »Vjera po poruci« (Rim 10,17), a to znači da čovjek baš slušanjem Riječi dolazi k vjeri« (*Isto*, 42).

U evangelizaciji, dakle, primjer kršćanskoga života i Kristov navještaj idu ruku pod ruku. Jedno služi drugome. To su dva plućna krila kojima svaka zajednica mora disati da bi bila misijska. To potpuno, dosljedno i radosno svjedočenje Krista zasigurno će biti pokretna sila za rast Crkve i u trećem tisućljeću. Stoga pozivam sve da

povrate hrabrost, iskrenost, onu pareziju (grč. *parrhesía*) prvih kršćana, kako bi svjedočili Krista riječima i djelima, na svim područjima života.

2. »Sve do kraja zemlje« – Neprolazna aktualnost sveopćeg poslanja evangelizacije

Pozivajući učenike da budu njegovi svjedoci, uskrsli Gospodin naviješta kamo su poslani: »u Jeruzalemu, po svoj Judeji i Samariji i sve do kraja zemlje« (Dj 1,8). Ovdje se vrlo jasno vidi sveopći značaj poslanja učenikâ. Naglašava se »centrifugalno« geografsko kretanje, gotovo u koncentričnim krugovima, od Jeruzalema, koji se prema židovskoj tradiciji smatra središtem svijeta, preko Judeje i Samarije, pa sve do »kraja zemlje«. Nisu poslani baviti se prozelitizmom nego naviještati. Kršćanin ne provodi prozelitizam. Djela apostolska govore nam o tom misijskom pokretu: daju nam lijepu sliku Crkve koja »izlazi« da ispuni svoj poziv svjedočiti Krista Gospodina, vođena Božjom providnošću kroz konkretne životne okolnosti. Prvi kršćani su, zapravo, bili progonjeni u Jeruzalemu pa su se stoga raspršili po Judeji i Samariji te posvuda svjedočili Krista (usp. Dj 8,1.4).

Nešto slično se događa i u našem vremenu. Mnogi su kršćani zbog vjerskih progona, ratnih okolnosti i nasilja prisiljeni napustiti svoju zemlju i poći u druge zemlje. Zahvalni smo toj braći i sestrama koji se ne zavaraju u patnju nego svjedoče Krista i Božju ljubav u zemljama koje ih primaju. Na to ih poziva sveti Pavao VI., dozivajući u pamet »odgovornost koju migranti imaju u zemljama koje ih primaju« (*Evangelii nuntiandi*, 21). Doista, sve češće vidimo kako prisutnost vjernikâ različitih nacionalnosti obogaćuje lice župâ, te one postaju više univerzalne, više katoličke. Pastoral migranata je, dakle, misijsko djelovanje koje se ne smije zanemariti i koje može pomoći i domaćim vjernicima da ponovno otkriju radost kršćanske vjere koju su primili.

Riječi »sve do kraja zemlje« trebale bi biti poticajan izazov Isusovim učenicima svih vremena i uvijek ih iznova potaknuti da idu izvan uobičajenih mjesta davati svjedočanstvo o njemu. Uz sve pogodnosti i blagodati koje sa sobom donosi suvremeni napredak, još uvijek postoje zemljopisna područja u koja još nisu stigli misionari, ti Kristovi svjedoci s radosnom viješću o njegovoj ljubavi. S druge strane, nijedna ljudska stvarnost neće promaći pažnji Kristovih učenika u njihovu poslanju. Kristova Crkva je bila, jest i uvijek će »izlaziti« na nove geografske, društvene, egzistencijalne horizonte, na »granična« mjesta i ljudske situacije, da svjedoči Krista i njegovu ljubav svim muškarcima i ženama svih naroda, kultura i društvenih položaja. U tome smislu poslanje će uvijek biti i *missio ad gentes*, kako nas je učio Drugi vatikanski koncil, jer će Crkva uvijek morati ići dalje, izvan

svojih granica, kako bi svjedočila svu Kristovu ljubav. Želio bih, u vezi s tim, spomenuti i zahvaliti brojnim misionarima koji su u to uložili sav svoj život, uosobljujući Kristovu ljubav prema brojnoj braći i sestrama koje su susreli.

3. »Primit ćete snagu Duha Svetoga« – Dopusti ti Duhu da nas uvijek jača i vodi

Najavljujući učenicima njihovo poslanje da budu njegovi svjedoci, uskrslu Krist obećao im je i milost potrebnu za tako veliku zadaću: »Primit ćete snagu Duha Svetoga koji će sići na vas i bit ćete mi svjedoci« (Dj 1,8). I doista, prema Djelima apostolskim, upravo je uz događaj silaska Duha Svetoga na Isusove učenike vezano prvo svjedočenje Krista, umrlog i uskrslog: kerigmatski navještaj, tzv. misijski govor svetoga Petra žiteljima Jeruzalema. Time započinje doba evangelizacije svijeta od Isusovih učenika, koji su prije toga bili slabi, uplašeni i zatvoreni. Duh Sveti ih je ojačao, dao im hrabrost i mudrost da svjedoče Krista pred svim ljudima.

Kao što »nitko ne može reći: 'Gospodin Isus' osim u Duhu Svetom« (1 Kor 12,3), tako nijedan kršćanin neće moći dati puno i istinsko svjedočanstvo za Krista Gospodina bez nadahnuća i pomoći Duha. Stoga je svaki Kristov učenik misionar, pozvan prepoznati temeljnu važnost djelovanja Duha, živjeti s njim u svakodnevnome životu i neprestano od njega primati snagu i nadahnuće. Štoviše, upravo kada se osjećamo umornima, nemotiviranima, izgubljenima, utecimo se u molitvi Duhu Svetomu, koji – želim to još jednom istaknuti – ima temeljnu ulogu u misijskom životu, i dopustimo da nas on krijepi i jača, On koji je nepresušni božanski izvor nove energije i radosti dijeljenja Kristova života s drugima. »Primanje radosti Duha je milost. I to je jedina snaga koju možemo imati da naviještamo evanđelje, da ispovijedamo vjeru u Gospodina« (*Poruka članovima Papinskih misijskih djela*, 21. svibnja 2020.). Duh Sveti je, dakle, istinski protagonist poslanja: On daje pravu riječ u pravo vrijeme i na pravi način.

I misijske obljetnice u ovoj 2022. godini želimo promatrati kroz prizmu djelovanja Duha Svetoga. Osnivanje Svete kongregacije *de propaganda fide* 1622. bilo je potaknuto željom da se promiče misijsko poslanje na novim područjima. Bio je to pravi dar Božje providnosti! Kongregacija je odigrala ključnu ulogu u tome da se osigura da evangelizacijsko poslanje Crkve doista bude to što treba biti, bez uplitanja svjetovnih vlasti, kako bi se osnovale one mjesne Crkve koje dan-danas pokazuju tako veliku snagu. Nadamo se da će, kao i u protekla četiri stoljeća, Kongregacija, uz svjetlo i snagu Duha Svetoga, nastaviti pa i intenzivirati svoj rad na koordinaciji, organiziranju i animiranju misijskoga djelovanja Crkve.

Isti Duh, koji vodi sveopću Crkvu, nadahnjuje obične muškarce i žene za izvanredne misije. A upravo se to dogodilo prije 200 godina kada je mlada Francuskinja Pauline Jaricot osnovala Djelo za širenje vjere (*Société pour la propagation de la foi*). Njezina beatifikacija slavi se ove jubilarne godine. Iako krhkog zdravlja i u oskudici, prihvatila je Božje nadahnuće da pokrene mrežu molitve i prikupljanja priloga za misionare, kako bi vjernici mogli aktivno sudjelovati u misiji da pođu »do kraja zemlje«. Iz te sjajne ideje potekao je Svjetski dan misija koji slavimo svake godine i čiji prilozi iz svih zajednica idu zajedničkom fondu kojim papa podupire misijsku djelatnost.

U tom kontekstu podsjećam i na francuskog biskupa Charlesa de Forbin-Jansona, koji je osnovao Djelo svetog djetinjstva za promicanje misija među djecom pod sloganom: *Djeca evangeliziraju djecu, djeca mole za djecu, djeca pomažu djeci diljem svijeta*; kao i na gospođu Joannu Bigard, koja je pokrenula Djelo svetoga Petra apostola za podršku sjemeništarcima i svećenicima u misijskim područjima. Ta tri misijska djela proglašena su »papinskim« prije točno stotinu godina. Pod nadahnućem i vodstvom Duha Svetoga je i blaženi Pavao Manna, rođen prije 150 godina, osnovao sadašnju Papinsku misijsku zajednicu kako bi senzibilizirao i animirao svećenike, posvećene osobe i cijeli Božji narod za misije. Pavao VI. potvrdio je papinsko priznanje toga Djela, čiji je i sâm bio član. Spominjem ta četiri Papinska misijska djela zbog njihovih velikih povijesnih zasluga, a i zato da vas pozovem da se s njima radujete u ovoj posebnoj godini zbog svega onoga što su poduzela i ostvarila u potpori evangelizacijskom poslanju u sveopćoj Crkvi i u mjesnim Crkvama. Nadam se da će mjesne Crkve u tim djelima naći čvrsto oruđe za jačanje misijskog duha u Božjemu narodu.

Draga braćo i sestre, nastavljam sanjati o posve misijskoj Crkvi i novom razdoblju misijskoga djelovanja kršćanskih zajednica. I ponavljam Mojsijevu želju za Božji narod na njegovu putu: »Oh, kad bi sav narod Jahvin postao prorok!« (Br 11,29). Dà, dao Bog da svi mi u Crkvi budemo ono što smo već po krštenju: Gospodini novi proroci, svjedoci i misionari! U snazi Duha Svetoga i do kraja zemlje. Marijo, Kraljice Misija, moli za nas!

*Rim, Sveti Ivan Lateranski, 6. siječnja 2022. godine,
Bogojavljenje*

Franjo

PORUKA PAPE FRANJE ZA 56. SVJETSKI DAN SREDSTAVA DRUŠTVENIH KOMUNIKACIJA

29. svibnja 2022. godine

Slušati *uhom* srca

Draga braćo i sestre!

Prošle smo godine razmišljali o nužnosti »doći i vidjeti« kako bismo otkrili stvarnost i o njoj mogli pripovijedati, polazeći od osobnog iskustva događaja i od susreta s ljudima. Nastavljajući u tom istom duhu, sada bih skrenuo pozornost na još jedan glagol, a to je »slušati«, koji je ključan za gramatiku komunikacije i uvijek za istinski dijalog.

Doista, došli smo dotle da gubimo sposobnost slušanja sugovornika, kako u uobičajenim svakodnevnim odnosima tako i u raspravama o najvažnijim pitanjima zajedničkoga života u društvu. Istodobno, u komunikacijskom i informatičkom području slušanje doživljava nov važan razvoj, zahvaljujući različitim *podcastovima* i *audiochat* ponudama, a to je potvrda da slušanje ostaje temeljno za ljudsku komunikaciju.

Poznatog liječnika, koji je bio naviknut liječiti rane duše, pitali su koja je najveća čovjekova potreba. On je odgovorio: »Bezgranična želja da ga se sasluša.« Ta želja često ostaje skrivena, ali predstavlja izazov za sve one koji su pozvani biti odgojitelji, ili pak imaju ulogu komunikatora: roditelji i nastavnici, pastiri i pastoralni djelatnici, stručnjaci na informacijskom području i oni koji obavljaju društvenu ili političku službu.

Slušati »uhom« srca

Iz Biblije učimo da slušanje nema samo značenje neke slušne percepcije, već je bitno povezano s dijaloškim odnosom između Boga i čovječanstva. »*Shema' Israel* – Čuj, Izraele!« (Pnz 6,4), uvod u prvu zapovijed Tore, uvijek se iznova ponavlja u Bibliji, tako da će sveti Pavao reći da »vjera dolazi od slušanja« (usp. Rim 10,17). Inicijativa, naime, dolazi od Boga koji nam govori i kojemu odgovaramo slušajući; a i to slušanje također dolazi u konačnici od njegove milosti, kao što je slučaj s novorođenčecom koje reagira na pogled i na glas mame i tate. Od pet osjetila, čini se da Bog daje prednost sluhu, možda zato što je manje invazivan, diskretniji od vida te, dakle, čovjeku ostavlja više slobode.

Slušanje odgovara Božjem poniznom stilu. To je

djelovanje koje omogućuje Bogu da se objavljuje kao onaj koji, riječju, stvara čovjeka na svoju sliku, a slušajući ga priznaje za svojega sugovornika. Bog voli čovjeka: zato mu upućuje Riječ, zato »priginje uho« da bi ga čuo.

Čovjek je, naprotiv, sklon tome da izbjegava odnos, da okreće leđa i »začepi uši« da ne mora slušati. Odbijanje slušanja na kraju se često pretvara u agresiju prema drugome, kao što je to bio slučaj sa slušateljima đakona Stjepana, koji su se, pokrivši uši rukama, svi zajedno okomili na njega (usp. Dj 7,57).

S jedne je strane, dakle, Bog koji se uvijek objavljuje slobodnim očitovanjem, a s druge strane čovjek koji je pozvan biti s njim »na istoj frekvenciji« i slušati. Gospodin nedvojbeno poziva čovjeka na savez ljubavi kako bi u potpunosti mogao postati ono što mu daje: slika i prilika Božja u sposobnosti da sluša, prihvaća i daje prostor drugima. Slušanje je, u konačnici, dimenzija ljubavi.

Zato Isus poziva učenike da provjeravaju kvalitetu svojega slušanja. »Pazite dakle *kako* slušate« (Lk 8,18). Tim im riječima, nakon što je ispričao prisposobu o sijachu, stavlja do znanja da nije dovoljno slušati, već da valja dobro slušati. Samo oni koji prihvaćaju Riječ »u plemenitu i dobru« srcu i vjerno je čuvaju, donose plod života i spasenja (usp. Lk 8,15).

Samo ako posvećujemo pozornost onomu *koga* slušamo, *što* slušamo, *kako* slušamo, možemo rasti u umijeću komunikacije, čije središte nije neka teorija ili tehnika, nego »sposobnost srca koja omogućuje... blizinu« (apost. pob. *Evangelii gaudium*, 171).

Svi imamo uši, ali često čak i oni koji imaju savršen sluh ne mogu čuti druge. Postoji, naime, unutarnja gluhoća, koja je gora od tjelesne. Slušanje se ne tiče samo osjetila sluha, nego osobe u cjelini. Pravo sjedište slušanja je srce. Kralj Salomon, iako vrlo mlad, pokazao se mudrim jer je molio Gospodina da mu dâ »pronicao srce« (1 Kr 3,9). A sveti Augustin je pozivao da slušamo srcem (*corde audire*), da primamo riječi ne izvanjskim ušima, nego na duhovan način u srcima: »Nemojte imati srce u ušima, nego uši u srcu«¹. Franjo Asiški, pak, pozivao je svoju braću da »prikhone uho srca svoga«².

Stoga prvo slušanje koje treba iznova otkriti kad se

¹ Nolite habere cor in auribus, sed aures in corde« (Sermo 380, 1: *Nuova Biblioteca Agostiniana* 34, 568).

² *Pismo cijelom Redu: Fonti Francescane*, 216; *Franjevački izvori*, str. 144.

traži istinska komunikacija jest slušati sebe samoga, svoje istinske potrebe, one koje su upisane najdublje u nutrinu svake osobe. Jednostavno moramo krenuti od toga da slušamo ono što nas čini jedinstvenima među stvorenjima: naime, od želje da budemo u odnosu s drugima i s Drugim. Nismo stvoreni da živimo kao atomi, nego da živimo zajedno.

Slušanje kao uvjet dobre komunikacije

Postoji način služenja sluhom koje nije pravo slušanje, nego sušta suprotnost. Riječ je o prisluškivanju. Naime, trajno prisutna napast koja je danas, u vremenu društvenih mreža, postala još naglašenijom iskorištavanjem drugih za svoju korist, jest prisluškivanje i špijuniranje. Ono što, naprotiv, komunikaciju čini dobrom i u potpunosti ljudskom, upravo je slušanje onoga koga imamo pred sobom, licem u lice, slušanje drugoga kojemu pristupamo s odanošću, povjerenjem i iskrenom otvorenosti.

Izostanak slušanja kojem, nažalost, tako često svjedočimo u svakodnevnom životu, jasno je vidljiv i u javnom životu gdje često, umjesto da slušaju jedni druge, svi govore, ogovaraju jedan drugoga iza leđa. To je pokazatelj da se, umjesto istine i dobra, traži odobravanje; umjesto da se pozornost pridaje slušanju, ona se pridaje slušateljstvu/gledateljstvu. Dobra komunikacija, naprotiv, ne pokušava impresionirati javnost umješnom doskočicom, koja ima za cilj ismijati sugovornika, nego pridaje pozornost razlozima druge strane i nastoji sagledati stvarnost u svojoj složenosti. Žalosno je kada se i u Crkvi stvaraju ideološka svrstavanja; tada slušanje nestaje i ustupa mjesto besplodnim suprotstavljanjima.

Doista, u mnogim razgovorima mi uopće ne komuniciramo, nego jednostavno čekamo da drugi završi govor kako bismo nametnuli svoje stajalište. U tim situacijama, kao što primjećuje filozof Abraham Kaplan¹¹, dijalog postaje *duolog*, odnosno dvoglasni monolog. U pravoj komunikaciji, pak, i »ja« i »ti« su »u izlasku«, pružaju se jedno drugomu.

Slušanje je, dakle, prvi bitan čimbenik dijaloga i dobre komunikacije. Čovjek ne komunicira ako nije prije slušao i nema dobroga novinarstva bez sposobnosti slušanja. Kako bi se ponudilo temeljite, uravnotežene i cjelovite informacije, potrebno je dugo vremena slušati. Da bi se izvijestilo o nekom događaju ili u izvješću prikazala stvarnost, bitno je znati slušati i biti spremni promijeniti mišljenje, modificirati svoje polazišne pretpostavke.

Samo ako se napusti monolog, može se doći do one sukladnosti glasova koja je jamstvo prave komunikacije.

Čuti više izvora, a ne »stati u prvoj gostionici« – kako nas uče stručnjaci na tom području – jamči pouzdanost i ozbiljnost informacija koje prenosimo. Slušati više glasova, slušati jedni druge, također u Crkvi, među braćom i sestrama, omogućuje nam vježbati se u umijeću razlučivanja, koje se uvijek očituje kao sposobnost orijentiranja u simfoniji glasova.

Ali zašto se uopće truditi oko slušanja? Velik diplomat Svete Stolice, kardinal Agostino Casaroli govorio je o »mučeništvu strpljivosti« koje je prijeko potrebno kako bismo mogli slušati i kako bi i nas slušali najzahtevniji sugovornici, s ciljem da se u uvjetima ograničene slobode postigne što je moguće veće dobro. Ali i u manje teškim situacijama za slušanje potrebna je krepost strpljivosti, kao i sposobnost da dopustimo da nas iznenadi istina, pa makar to bio samo djelić istine, u osobi koju slušamo. Samo čuđenje omogućuje spoznaju. Mislim na beskrajnu radoznalost djeteta, koje na svijet oko sebe gleda širom otvorenih očiju. Slušanje s takvom raspoloživošću duše – oduševljenjem djeteta u svijesti odrasle osobe – uvijek je obogaćenje, jer će uvijek postojati nešto, koliko god malo bilo, što mogu naučiti od druge osobe i koristiti u vlastitom životu.

Sposobnost slušanja društva u ovom vremenu ranjenom dugotrajnom pandemijom, dragocjenija je negoli ikad. Toliko nepovjerenje koje se od ranije nakupilo prema »službenim informacijama« izazvalo je također »infodemiju«, u kojoj je svijet informacija sve teže učiniti vjerodostojnim i transparentnim. Potrebno je prignuti uho i pomno oslušivati, ponajprije društvene teškoće koje su se pogoršale usporavanjem ili prestankom mnogih gospodarskih aktivnosti.

Isto tako je stvarnost prisilnih migracija također složen problem i nitko nema gotov recept za njegovo rješavanje. Želim ponoviti da bismo, ako želimo nadići predrasude i omekšati tvrdokornost svojega srca, trebali pokušati poslušati njihove priče; svakom od njih dati ime i lice. Mnogi dobri novinari to već čine. I mnogi drugi bi to htjeli činiti, samo kad bi mogli. Ohrabrimo ih! Poslušajmo te priče! Svatko će poslije biti slobodan podupirati migracijske politike koje će smatrati najprikladnijima za svoju zemlju. Ali, pred očima, u svakom slučaju, nećemo imati brojeve, opasne osvajače, nego lica i priče konkretnih ljudi, poglede, očekivanja, patnje muškaraca i žena koje valja poslušati.

U Crkvi slušati jedni druge

I u Crkvi postoji velika potreba da jedni druge slušamo. To je najdragocjeniji i najplodonosniji dar koji možemo

¹¹ Usp. *The life of dialogue*, u: J. D. Roslansky, *Communication. A discussion at the Nobel Conference*, North-Holland Publishing Company – Amsterdam 1969., 89-108.

dati jedni drugima. Mi, kršćani, zaboravljamo da nam je službu slušanja povjerio Onaj koji je slušatelj *par excellence* i da smo pozvani sudjelovati u njegovom djelu. »Trebamo slušati Božjim uhom, ako želimo moći govoriti njegovom Riječju«¹². Tako nas protestantski teolog Dietrich Bonhoeffer podsjeća da je prva služba koju dugujemo drugima u zajednici ta da ih slušamo. Tko ne zna slušati svojega brata, vrlo brzo neće moći slušati ni Boga¹³.

U pastoralnom radu najvažnije djelo je »apostolat uha«. Slušati, prije nego govorimo, kao što apostol Jakov opominje: »Svatko neka bude brz da sluša, spor da govori« (1,19). Izdvojiti malo vlastita vremena da slušamo ljude, prvi je čin ljubavi.

Nedavno smo započeli sinodski proces. Molimo da to bude velika prilika za uzajamno slušanje. Zajedništvo, naime, nije rezultat strategija i programa, nego se gradi na međusobnom slušanju među braćom i sestrama. Kao u zboru, jedinstvo ne zahtijeva jednoličnost,

monotoniju, nego mnogostrukost i raznolikost glasova, višeglasje. Svaki glas u zboru istodobno pjeva i osluškuje druge glasove i ugrađuje se u sklad cjeline. Taj sklad je osmislio skladatelj, ali njegovo ostvarenje ovisi o simfoniji svih i svakoga pojedinačnoga glasa.

Sa sviješću da sudjelujemo u zajedništvu koje pretihodi i nas uključuje, možemo ponovno otkriti Crkvu koja je simfonijska, u kojoj svatko može pjevati svojim glasom, prihvaćajući kao dar glasove drugih, kako bismo očitovali sklad cjeline koju Duh Sveti sklada.

*Rim, Sveti Ivan Lateranski, 24. siječnja 2022.,
blagdan svetoga Franje Saleškoga*

Franjo

PORUKA KONGREGACIJE ZA USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA U POVODU 26. DANA POSVEĆENOG ŽIVOTA

Predraga braćo i sestre,

u prigodi XXVI. dana posvećenoga života imat ćemo radost sudjelovati na euharistijskom slavlju kojim će predsjedati papa Franjo u bazilici svetoga Petra. Sigurni smo da će u pojedinim zajednicama i u raznim biskupijama svijeta dan 2. veljače biti prigoda za susret označen vjernošću Bogu koja se očituje u radosnoj ustrajnosti mnogih muškaraca i žena, posvećenih muškaraca i žena u redovničkim, monaškim, kontemplativnim ustanovama, u svjetovnim ustanovama i u »novim ustanovama«, članova *ordo virginum*, pustinjaka, članova družbi apostolskog života svih vremena.

Poziv koji smo vam uputili prošle godine u ovoj istoj prigodi bio je da provodite u djelo duhovnost zajedništva (*Vita consecrata*, br. 46) kako biste bili tvorcima jednoga općega bratstva i kako biste *sanjali kao jedinstvena ljudska obitelj* (*Fratelli tutti*, 8). Te su riječi na neki način pripremile crkveni hod koji smo nedavno započeli pod naslovom *Prema sinodalnoj Crkvi: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje*.

Tako ćemo se u ovoj godini zadržati na drugoj riječi

sinode kako bismo pozvali svakoga od nas da učini svoj dio, a to je upravo sudjelovati: neka se nitko ne isključuje i ne osjeća isključenim iz toga hoda; neka nitko ne misli: »to me se ne tiče«. Od svih se traži da uđu u »dinamizam uzajamnog slušanja, koji se vodi na svim razinama Crkve, uključujući cijeli Božji narod« (*Papa Franjo Rimskoj biskupiji*, 18. rujna 2021.).

Riječ je ponajprije o hodu koji predstavlja izazov za svaku zajednicu u njoj samoj kao vidljivom izrazu zajedništva ljubavi, odrazu trojstvenoga odnosa, njezine dobrote i njezine ljepote, koji može pobuditi nove snage da se možemo na konkretan način uhvatiti ukoštac sa sadašnjim časom. Ako se prisjetimo svoga poziva, iznova nalazimo radost što se osjećamo i što jesmo dio plana Ljubavi po kojem su druga braća i sestre prije nas i s nama stavili na raspolaganje vlastiti život. Kolikog li zanosa na počecima naše povijesti poziva, kolikog li divljenja u otkriću da *Gospodin zove i mene* da bi ostvario taj san o dobru za ljudski rod! Oživimo i njegujemo svoju pripadnost zato što je – znamo to dobro – u opasnosti da s vremenom gubi na snazi, poglavito kad privlačnost onoga *mi* zamijenimo snagom svoga *ja*.

¹² D. Bonhoeffer, *La vita comune*, Queriniana, Brescia 2017., 76.

¹³ Usp. *Isto*, 75.

Prvi izraz sudjelovanja jest, dakle, pripadnost: ne mogu sudjelovati ako sebe doživljam kao da sam ja *sve* i ne priznajem se *dijelom* zajedničkoga projekta i u meni se ne ukorijeni uvjerenje da »ud i tijelo, da bi živjeli, moraju biti ujedinjeni« i da »jedinstvo je veće od konflikta, uvijek!« (papa Franjo, audijencija 19. lipnja 2013.).

Dok prolazimo taj crkveni hod, zapitajmo se, draga braćo i sestre, kakvo je slušanje u našim zajednicama: tko su braća, sestre koje slušamo i, prije toga, zašto ih slušamo. To smo pitanje, ponavljamo, pozvani postaviti svi, jer ne možemo se nazivati zajednicom poziva, a još manje zajednicom života, ako nema sudjelovanja pojedine sestre ili brata.

Uđimo u taj put cijele Crkve, s bogatstvom svojih karizmi i svojih života, ne skrivajući napore i rane, ojačani uvjerenjem da ćemo moći samo primiti i dati Dobro, jer »posvećeni život se rađa u Crkvi, raste i može dati evanđeoske plodove samo u Crkvi, u toj živoj zajednici vjernoga Božjeg naroda« (papa Franjo, 11. prosinca 2021.).

Sudjelovanje će tada postati odgovornost: ne možemo izostat, ne možemo ne biti među drugima i s drugima, nikada, a još manje u ovom pozivu da postanemo sinodalna Crkva! I prije toga znamo dobro da sinodalnost započinje u nama: promjenom mentaliteta, osobnim obraćenjem, u zajednici ili bratstvu, u kući, na poslu, u našim strukturama, a zatim se širi na službe i poslanje.

Riječ je o dinamici utkanj u naš život, to je kao neki odjek onoga prvoga odgovora na Očevu ljubav kojom smo zahvaćeni. Tamo, u toj dinamici poziva i prijanjanja krije se korijen sklonosti da budemo unutar procesa koji se tiču života zajednice i svake osobe, da u svojem tijelu osjećamo rane i očekivanja, da činimo sve što je u našoj moći, počevši od toga da molitvom sve predajemo Bogu u ruke, da se ne klonimo truda i napora svjedočenja nade, spremni opraštati samo kako bi se jačao onaj zajednički hod koji započinje slušanjem, što znači dati mjesta drugomu u našem životu, uzimajući zaozbiljno ono što je za njega važno.

Sudjelovanje tako poprima stil suodgovornosti koji, prije nego s organizacijom i funkcioniranjem Crkve, ima veze sa samom njezinom naravi zajedništva i njezinim krajnjim smislom, a to je misijski san da se dopre do svih, da se posveti skrb svima, da se svi osjećamo braćom i sestrama, zajedno u životu i u povijesti, koja je povijest spasenja. Hodimo zajedno!

Povjeravamo svoje korake Mariji, ženi brižne skrbi, i na sve zazivamo Gospodinov blagoslov.

Vatikan, 25. siječnja 2022. godine

Kardinal João Braz de Aviz, prefekt

José Rodríguez Carballo, OFM, nadbiskup tajnik

PISMO GENERALNOG TAJNIKA BISKUPSKE SINODE I PREFEKTA KONGREGACIJE ZA KLER SVEĆENICIMA O SINODSKOM HODU

Vatikan, 19. ožujka 2022.

Dragi svećenici!

Evo nas, dvojice svećenika i vaše braće, k vama! Možemo li vas zamoliti za trenutak vašeg vremena? Željeli bismo s vama razgovarati o temi »Božja Crkva je sazvana na Sinodu«. Tim riječima započinje Pripremni dokument za Sinodu 2021. – 2023. godine. Cijeli je Božji narod pozvan tijekom dvije godine razmišljati o temi Za Sinodalnu Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje. To je novost koja može pobuditi oduševljenje, ali i zbnjenost.

Pa ipak, »u prvom tisućljeću, 'zajednički hod', to jest prakticiranje sinodalnosti, bio je uobičajen put Crkve«. Drugi vatikanski sabor ponovno je iznio na vidjelo tu dimenziju crkvenog života, toliko važnu da je sv. Ivan Zlatousti mogao reći: »Crkva i sinoda su istoiznačnice« (Explicatio in Psalmum 149).

Poznato je da je današnjemu svijetu žurno potrebno bratstvo. Svijet, a da toga nije ni svjestan, žudi za tim da susretne Isusa. Ali kako da dođe do toga susreta? Trebamo zajedno s cijelim Božjim narodom oslušivati glas Duha Svetoga, tako da obnovimo svoju vjeru i pronađemo nove putove i nove jezike za dijeljenje evanđelja s našom braćom i sestrama. Sinodski proces koji nam papa Franjo predlaže ima upravo taj cilj: upustiti se na putovanje, zajedno, u uzajamnom slušanju, u dijeljenju ideja i planova, kako bismo pokazali pravo lice Crkve: gostoljubive »kuće« otvorenih vrata, nastanjene Gospodinom i oduhovljene bratskim odnosima.

Kako se ne bi upalo u opasnosti na koje je jasno ukazao papa Franjo – to jest formalizam koji Sinodu svodi na prazno geslo; intelektualizam, koji čini Sinodu teorijskim promišljanjem o problemima; i nepokretljivošću,

koja nas prikiva za sigurnost naših navika tako da se ništa ne mijenja – važno je otvoriti svoja srca i slušati što Duh sugerira Crkvama (usp. Otk 2,7).

Pred tim hodom, očito, mogli bi nas obuzeti neki strahovi.

Prije svega, svjesni smo da svećenici u mnogim dijelovima svijeta već nose velik pastoralni teret. A sada – može se činiti – dodaje se još jedna stvar »koju treba učiniti«. Umjesto da vas pozivamo da umnožite svoje aktivnosti, željeli bismo vas potaknuti da svoje zajednice promatrane onim kontemplativnim pogledom o kojem nam govori papa Franjo u *Evangelii gaudium* (br. 71) kako biste otkrili brojne primjere sudjelovanja i dijeljenja koji su se već ukorijenili u vašim zajednicama. Trenutačna dijecezanska faza sinodskoga procesa ima za cilj »prikupiti bogatstvo iskustava življene sinodalnosti« (*Pripremni dokument* 31). Sigurni smo da je tih iskustava mnogo više nego što bi se moglo činiti na prvi pogled, možda čak i neformalnih i spontanih. Tamo gdje postoji uzajamno slušanje, gdje jedni od drugih učimo, prepoznajemo vrijednost i darove drugoga, pomažemo i zajedno donosimo odluke, tamo je sinodalnost već na djelu. Sve to treba smatrati važnim i cijeniti, tako da se sve više razvija onaj sinodski stil koji je »specifičan modus vivendi et operandi Crkve Božjeg naroda« (*Pripremni dokument* 10).

No, može se javiti i drugi strah: ako se toliki naglasak stavlja na zajedničko svećeništvo krštenika i sensus fidei Božjeg naroda, što će biti s našom ulogom vođa i našim specifičnim identitetom zaređenih služitelja? Radi se, nesumnjivo, o tome da se sve više otkriva temeljna jednakost svih krštenika i da se potakne sve vjernike da aktivno sudjeluju u hodu i poslanju Crkve. Tako ćemo doživjeti radost da stojimo uz bok braće i sestara koji s nama zajedno dijele odgovornost za evangelizaciju. Ali u tome iskustvu Božjega naroda moći će i morati doći do izražaja na nov način također posebna karizma zaređenih služitelja da služe, posvećuju i animiraju Božji narod.

U tome smislu htjeli bismo vas zamoliti da pružite napose trojaki doprinos trenutačnom sinodskom procesu:

– Učiniti sve kako bi se taj hod temeljio na slušanju i življenju Božje riječi. Papa Franjo nas je ovako nedavno potaknuo: »oduševimo se za Sveto pismo, pustimo da duboko prodre u nas Riječ, koja otkriva Božju novost i vodi tome da neumorno ljubimo druge« (papa Franjo, Homilija prigodom Nedjelje Božje riječi, 23. siječnja 2022.).

Bez te ukorijenjenosti u životu Riječi, u opasnosti smo da tapkamo u mraku, a naša bi se razmišljanja mogla pretvoriti u ideologiju. Ako nam, naprotiv, temelj bude

provođenje Božje riječi u djelo, gradit ćemo na stijeni (usp. Mt 7,24-27) i moći ćemo iskusiti, poput učenika iz Emausa, svjetlo i iznenađujuće vodstvo Uskrsloga.

– Nastojati da taj hod bude u znaku međusobnog slušanja i uzajamnog prihvaćanja. Prije negoli konkretni rezultati, vrijednost već predstavljaju dubok dijalog i pravi susret. Postoje, naime, mnoge inicijative i mogućnosti u našim zajednicama, ali prečesto se pojedinci i skupine izlažu opasnosti individualizma i autoreferencijalnosti. Svojom novom zapovijeđu, Isus nas podsjeća da »po ovom će svi znati da ste moji učenici: ako budete imali ljubavi jedni za druge« (Iv 13,35). Kao pastiri možemo učiniti mnogo da ljubav ozdravi odnose i iscijeli rane koje često razdiru Crkvu, kako bi se ponovno vratila radost osjećaja da smo jedna obitelj, jedan narod na putu, djeca istoga Oca, te dakle uzajamno braća i sestre, počevši od bratstva među nama svećenicima.

– Posvetiti brigu tomu da taj hod ne vodi introspekciji nego nas potakne da idemo ususret svima. Papa Franjo, u *Evangelii gaudium*, predao nam je san o Crkvi koja se ne boji zaprljati ruke dajući se zaokupiti ranama čovječanstva, o Crkvi koja hodi u slušanju i služenju siromašnima i na periferijama. Taj dinamizam »izlaženja« ususret braći, s kompasom Riječi i vatrom ljubavi, ostvaruje izvoran Očev plan: »da svi budu jedno« (Iv 17,21). U svojoj sada posljednjoj enciklici *Fratelli tutti* papa Franjo nas poziva da se zalažemo oko toga jedinstva zajedno s našom braćom i sestrama iz drugih Crkava, vjernicima drugih religija i svim ljudima dobre volje: opće bratstvo i ljubav bez isključivanja, kojom moraju biti obuhvaćeni svi i svaki pojedinac. Kao služitelji Božjega naroda u povlaštenom smo položaju da se postigne da to ne bude samo nejasna i opća smjernica, nego da se konkretizira tamo gdje živimo.

Predraga braćo svećenici, sigurni smo da ćete, polazeći od toga prioriteta, pronaći načine da pokrenete specifične inicijative, već prema potrebama i mogućnostima jer sinodalnost je uistinu Božji poziv za Crkvu trećega tisućljeća. Usmjerenost tome cilju zasigurno neće biti lišena pitanja, napora i zastoja, ali se možemo pouzdati da će nam se to stotruko vratiti u bratstvu i plodovima evanđeoskoga života. Dovoljno je sjetiti se prve sinode u Jeruzalemu (usp. Dj 15). Tko zna koliki se samo napor skrivao iza kulisa! Znamo, međutim, koliko je taj događaj bio presudan za prvu Crkvu.

Zaključujemo ovo naše pismo s dva ulomka iz *Pripremnog dokumenta*, koji nas mogu nadahnuti i pratiti gotovo kao svojevrstan *vademecum*.

»Sposobnost zamišljanja drukčije budućnosti Crkve i njezinih institucija, koje će biti na razini primljene poslanja, uvelike ovisi o izboru pokretanja procesa slušanja, dijaloga i zajedničkoga razlučivanja, u kojima

svi zajedno i svatko pojedinačno mogu sudjelovati i dati svoj doprinos« (br. 9).

»Podsjećamo da svrha Sinode, pa tako i ovoga savjetovanja, nije izrada dokumenata, nego 'dati da se probude snovi, pobuditi proroštva i vizije, dati nadi da procvjeta, potaknuti povjerenje, poviti rane, ispreplesti odnose, oživjeti zoru nade, učiti jedni od drugih i stvarati pozitivan imaginarij koji će prosvijetliti umove, zagrijati srca, vratiti snagu mišicama'« (br. 32).

Zahvaljujući vam na vašoj pažnji, jamčimo vam naše molitve i želimo vama i vašim zajednicama radostan i plodan sinodski hod. Znajte da smo blizu vas i da smo s vama na zajedničkom putu! I prihvatite, posredstvom

nas, zahvalnost i pape Franje, koji osjeća veliku blizinu s vama.

Povjeravajući sve vas Blaženoj Djevici Mariji od Dobroga Puta, srdačno vas pozdravljamo u Gospodinu Isusu.

✠ *Mario. kard. Grech*
generalni tajnik Biskupske sinode

✠ *Lazzaro You Heung Sik*
nadbiskup-biskup emeritus Daejeona
prefekt Kongregacije za kler

APEL PREDSJEDNIKA VIJEĆA EUROPSKIH BISKUPSKIH KONFERENCIJA (CCEE) ZA MIR U UKRAJINI

U ime Božje, prestanite!

Iz Firence, gdje se održava susret *Mediterran – granica mira*, mons. Gintaras Grušas, nadbiskup Vilniusa i predsjednik Vijeća europskih biskupskih konferencija (CCEE), upućuje usrdan apel za mir u Ukrajini.

Crkve u Europi oštro osuđuju ono što se noćas dogodilo u Ukrajini. Potrebno je djelovati zajedno i odlučno da bi se odmah zaustavilo rusku agresiju i učinilo sve što se može da se zaštiti nevine žene, muškarce i djecu: u Božje ime, odmah prestanite!

Međunarodna zajednica, a posebice Europska unija, moraju pokušati na sve načine zaustaviti ovaj sukob, da bi oružje ustupilo mjesto dijalogu i pregovorima, da bi se branilo međunarodno pravo i neovisnost i teritorijalan suverenitet Ukrajine,

te da se prekine rat koji bi se neizbježno proširio iz Ukrajine na susjedne države i postao prijjetnja cijeloj Europi.

Europski biskupi i kršćanske zajednice mole za žrtve ovog sukoba i za njihove obitelji, te izražavaju blizinu onima koji pate zbog tih djela nasilja. Pridružuju se pozivu pape Franje na molitvu i post za mir: »Neka Kraljica Mira sačuva svijet od ratnog ludila.«

Firenza, 24. veljače 2022. godine

+ *Gintaras Grušas, nadbiskup Vilniusa*
predsjednik Vijeća europskih biskupskih konferencija

ZAJEDNIČKA IZJAVA VIJEĆA EUROPSKIH BISKUPSKIH KONFERENCIJA (CCEE) I KONFERENCIJE EUROPSKIH CRKAVA (KEK) O RATU U UKRAJINI

Mi, članovi Zajedničkog odbora Vijeća europskih biskupskih konferencija (CCEE) i Konferencije europskih Crkava (CEC), okupljeni u Bratislavi na našem godišnjem sastanku, pozivamo vođe naroda i

međunarodnu zajednicu da učine sve što je u njihovoj moći kako bi se okončao trenutačni rat koji odnosi ljudske živote i nanosi neizrecive patnje.

Srce kršćanske vjere jesu mir i pomirenje, uosobljeni

u životu Isusa Krista: »Isus nikada nije pozivao na raspri-
 rivanje nasilja ili netrpeljivosti. On sâm je otvoreno osu-
 đivao uporabu sile radi stjecanja moći nad drugima«
 (*Fratelli tutti*, 238.) Njegova poniznost i njegovo suosje-
 ćanje prema onima koji trpe bili su u središtu njegove
 službe: »Vidjevši mnoštvo, sažali mu se nad njim, jer
 bijahu izmučeni i ophrvani kao ovce bez pastira« (Mt
 9,36).

Religija ne smije biti korištena kao sredstvo za op-
 ravdavanje ovog rata. Sve religije, a i mi kao kršćani, uje-
 dinjeni smo u osudi ruske agresije, zločinâ koji se čine
 nad ukrajinskim narodom, i blasfemije koju predstavlja
 zlouporaba vjere u tom kontekstu.

Svjedočeci velikim trpljenjima onih koji žive u
 Ukrajini i bježe iz nje, pozivamo vjerske i političke vlasti
 da se zalažu oko pravoga dijaloga i promiču trajan mir.

Zahvaljujemo na golemim naporima koje ulažu

Crkve i nevladine organizacije, zajedno s mjesnim i dr-
 žavnim vlastima u zemljama koje dijele granicu s Ukra-
 jinom, a i drugima, u prihvatanju onih koji napuštaju
 svoje domove i bježe od rata.

Prepoznamo i glasove pripadnikâ ruskog naroda
 koji odlučno protestiraju protiv invazije, te smo solidar-
 ni s njima u njihovim nastojanjima.

Pozivamo da se i dalje nastave sve inicijative kojima
 se podupire život i koje svjedoče Kristovu ljubav spram
 bližnjega.

Nastavljamo moliti za dar mira i pozivamo sve kr-
 šćane da nam se pridruže u ovoj molitvi, jačajući isto-
 dobno svoje napore oko potvrđivanja vrijednosti života
 i aktivnog promicanja pomirenja.

Bratislava, 21. ožujka 2022. godine

POZIV STALNOGA VIJEĆA HBK-A NA MOLITVU ZA MIR 25. OŽUJKA 2022. GODINE

Na poticaj pape Franje, koji je posredstvom apostolskih
 nuncijatura uputio svim biskupskim konferencijama
 svijeta poziv da se pridruže molitvi za mir, Stalno vijeće
 Hrvatske biskupske konferencije poziva i potiče sve bi-
 skupe, svećenike, redovnike, redovnice i Božji narod da
 se 25. ožujka ujedine u molitvi za mir.

Molitva neka se izmoli na blagdan Navještenja Gos-
 podnjega, 25. ožujka 2022. godine, u katedralama, mari-
 janskim svetištima, župnim i drugim crkvama. Toga će
 dana u 17 sati sveti otac Franjo posvetiti Rusiju i Ukra-
 jinu Bezgrešnom Srcu Marijini, pa se preporučuje da

se molitva izmoli u to ili drugo prikladno vrijeme toga
 dana. Tekst molitve bit će objavljen na mrežnim strani-
 cama Hrvatske biskupske konferencije i Informativne
 katoličke agencije.

Zagreb, 21. ožujka 2022. godine

Stalno vijeće HBK-a

IZJAVA PREDSEDNIKA HBK-A O PRESTANKU EPIDEMIOLOŠKIH MJERA ZA VJERSKA OKUPLJANJA U KATOLIČKOJ CRKVI

Vjernike i žitelje Hrvatske obradovala je vijest kako se ove subote, 9. travnja 2022., ukidaju sve epidemiološke mjere, nakon dvije godine epidemije Covida-19 i brojnih ograničenja koja su tim povodom propisivana. Čini se kako su epidemiološke mjere ukinute zbog „poboljšanja situacije, visokog stupnja kolektivnog imuniteta kao i procjene da je virus dobrim dijelom manje opasan“.

Današnjim danom, dakle, prestale su važiti sve epidemiološke mjere koje su se odnosile i na vjerska okupljanja. Iza nas je vrlo zahtjevno vrijeme koje je, nažalost, mnogima prouzročilo velike boli zbog posljedica bolesti i gubitaka voljenih osoba kao i ograničenja koja su spustavala susrete napose sa starijima i nemoćnima.

Opravdana je radost ljudi što su mjere dokinute. No, uz još uvijek potrebnu dozu opreza, nadamo se povratku redovite, normalne svakodnevne društvenoga, crkvenoga i vjerničkoga života.

Ovih dana, posebice u Svetom Tjednu, liturgija nas poziva razmatrati otajstvo muke, smrti i uskrsnuća Gospodina našega Isusa Krista. U tom ozračju zazivam Božji blagoslov na sve vjernike i ljude dobre volje, te želim plodonosne dane Velikoga tjedna i blagoslovljen Uskrs.

✠ *Želimir Puljić*
zadarski nadbiskup
predsjednik HBK-a

PORUKA ZA DAN ŽIVOTA 2022. GODINE VIJEĆA HBK-A ZA ŽIVOT I OBITELJ

Osobe s invaliditetom – dar, blagoslov i obogaćenje za obitelj, Crkvu i društvo

U povodu Dana života koji se ove godine obilježava u nedjelju 6. veljače, želimo skrenuti pozornost na osobe s invaliditetom i djecu s teškoćama u razvoju, kao i na njihove obitelji.

Kampanja »Ja sam Crkva«

Ovogodišnji Dan života smješta se u kontekst Godine obitelji *Amoris laetitia* (19. ožujka 2021. – 26. lipnja 2022.) u sklopu koje je Dikasterij za laike, obitelji i život Svete Stolice pokrenuo i kampanju *#IamChurch* (*Ja sam Crkva*) objavljujući videozapise u kojima osobe s invaliditetom svjedoče različite načine na koje obogaćuju crkvenu zajednicu i sudjeluju u evangelizacijskom poslanju Crkve (www.amorislaetitia.va). Kampanja proizlazi iz poruke pape Franje za Međunarodni dan osoba s invaliditetom 3. prosinca 2021. godine, u kojoj im je poručio da su Isusovi prijatelji (usp. Iv 15,14) i da je Crkva njihov dom u kojoj imaju svoje dragocjeno mjesto i ulogu, povjeravajući im pritom, na poseban način, poslanje molitve.

Osobe s invaliditetom u Hrvatskoj

Prema posljednjim službenim podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo u Republici Hrvatskoj žive 586 153 osobe s invaliditetom (15,1 % ukupnog stanovništva RH prema popisu iz 2021.), a među njima je 64 063

djece i mladih do 19 godina. Dakle, ako spomenutom ukupnom broju pridodamo samo obitelj, užu rodbinu i prijatelje tih osoba, dolazimo do toga da se polovica ukupnog broja stanovnika Hrvatske izravno suočava s problematikom osoba s invaliditetom. Nadalje, osobe s invaliditetom nisu neki daleki »oni« nego smo to »mi«, jer svatko od nas, spletom okolnosti, može postati osoba s invaliditetom.

Dar, blagoslov i obogaćenje

Na osobe s invaliditetom prije svega treba gledati kao na dar, blagoslov i obogaćenje za obitelj, Crkvu i društvo, jer svaki je čovjek stvoren na sliku i priliku Božju, svaki je njegovo željeno dijete, svaki neprocjenjivo vrijedan bez obzira koliko se slabim i neznatnim činio te svaki ima svoje mjesto u Božjem planu.

Sveti Pavao nas uči da smo svi tijelo Kristovo, a pojedinačno njegovi udovi, pri čemu su mnogo potrebniji udovi tijela koji izgledaju slabiji. A ako trpi jedan ud, onda trpe zajedno svi udovi; ako li se slavi jedan ud, onda se raduju zajedno svi udovi (usp. 1 Kor 12,22-27). To je polazišna točka puta koji nas sve zajedno vodi prema Nebu, mjestu vječne radosti, gdje »ni tuge, ni jauka, ni boli više neće biti« (Otk 21,5).

Nasljedovati Krista, koji je »Put i Istina i Život« (Iv 14,6), podrazumijeva prihvaćenje vlastita stanja i

ograničenosti, jednako kao stanja i ograničenosti bližnjega. No podrazumijeva, također, prepoznavanje bogomdanih darova i talenata koji su, poput svih ostalih, i osobe s invaliditetom pozvane umnožiti u ostvarivanju poziva na svetost. »U stvarnosti upravo hrabrost i vedrina kojom tolika naša braća, pritisnuta teškim oštećenjima, provode svoj život kad ih prihvaćamo i ljubimo, postaju posebno djelotvorno svjedočanstvo pravih dobara po kojima se život svakoga definira i čine ga, i kad je u stanju poteškoća, dragocjenim za sebe i za druge« (*Evangelium vitae* 63).

Izazovi

S druge strane osobe s invaliditetom i njihove obitelji pogođene su brojnim izazovima koji ih nukaju na propitivanje smisla patnje i trpljenja. Dobro je da osobe s invaliditetom prepoznaju važnost intimnog prijateljavanja s Isusom kako bi poseban plan koji Bog ima s njima doživjeli i kao izvor posebnih milosti koje vode osobnom posvećenju. A ako se taj dar trpljenja prihvati i osmisli na način da ga se pridruži Kristovom trpljenju, onda postaje spasonosan ne samo za osobe s invaliditetom nego i za cijeli svijet (usp. *Salvifici doloris*). Tako će se lakše moći nositi s ostalim izazovima kao što su nadižanje osjećaja manje vrijednosti, uključivanje u društvenu i crkvenu zajednicu, odabir prikladnog školovanja i zanimanja, dvojbe oko sklapanja braka i pronalaženja bračnoga druga, prihvaćanje tuđe pomoći za sebe i svoju obitelj.

Obitelji osoba s invaliditetom – svjedočanstvo vjernosti daru života

Nesumnjivo najveći teret izazova pada na obitelji osoba s invaliditetom kojima o ovogodišnjem Danu života želimo iskazati blizinu i divljenje. »Iznimno divljenje zavrjeđuju obitelji koje s ljubavlju prihvaćaju tešku kušnju odgoja djeteta s invaliditetom. Takva obitelj Crkvi i društvu pruža dragocjeno svjedočanstvo vjernosti daru života. [...] Osobe s invaliditetom za obitelj su dar i prigoda za sazrijevanje u ljubavi, uzajamnom pomaganju i jedinstvu« (*Amoris laetitia* 47). Potrebno je da ponajprije župne zajednice uočavaju, prihvaćaju i podupiru te obitelji kako bi se lakše nosile s izazovima i svjedočile svoju vjeru. Jednakom zauzetošću trebaju skrbiti i o osobama s invaliditetom koje ne žive u svojim obiteljima.

Pozitivni primjeri

Brojni su pozitivni primjeri skrbi o osobama s invaliditetom i djecom s teškoćama u razvoju na svim društvenim razinama, pa tako i u Crkvi koja je od početka svoga postojanja uvijek bila blizu onima u potrebi. Tako

Hrvatska biskupska konferencija putem Nacionalnoga katehetskog ureda, pri kojem djeluje viša savjetnica za osobe s poteškoćama u razvoju, u dva je navrata organizirala doškolovanje vjeroučitelja koji rade s djecom s teškoćama u razvoju. Osigurava im se i redovito stručno usavršavanje, a sadržaji posvećeni radu s tom djecom uvijek su zastupljeni i u katehetskim školama za sve vjeroučitelje. Osim toga, pri Vijeću HBK-a za laike postoji Pododbor za osobe s invaliditetom, a neke biskupije imaju povjerenstva za pastoral osoba s invaliditetom. Postoji već zvučna Biblija za slijepe i slabovidne osobe, kao i prilagodba četiriju evanđelja na hrvatski znakovni jezik za gluhe i gluhoslijepe osobe. Uz to, čine se napori da se u sve većem broju bogoslužnih objekata omogući pristup osobama s teškoćama u kretanju. Također, neki biskupijski Caritati i redovničke zajednice imaju kuće za skrb o osobama s pretežito težim stupnjevima invaliditeta.

Poticaji i prilagodbe u pastoralnom djelovanju Crkve

Svjesni da je sve spomenuto još daleko od dostatnog odgovora na potrebe i teškoće osoba s invaliditetom, potičemo sve društvene činitelje i sve ljude dobre volje, a ponajprije vjernike, da se još predanije angažiraju kako bi skrb za osobe s invaliditetom svih dobnih skupina bila što kvalitetnija i što dostupnija na cijelom teritoriju Republike Hrvatske.

Osobito želimo potaknuti provođenje potrebnih prilagodbi u pastoralnom djelovanju Crkve u skladu s potrebama osoba s invaliditetom: prilagodbe pastoralnih oblika i metoda (primjerice, uključivanje u molitveni život, hodočašća i duhovne obnove te poticanje na prikazivanje svojega trpljenja na određene nakane), prilagodbe u naviještanju (primjerice, uvođenje induktivne petlje za osobe oštećena sluha barem u katedralama), prilagodbe u osposobljavanju osoba s invaliditetom da mogu dati svjedočanstvo vjere (primjerice, održavanje ciljanih kateheza), prilagodbe u podjeli sakramenata (primjerice, mjesta za ispovijed gluhih i gluhoslijepih osoba), prilagodbe u pripravi za brak, arhitektonske prilagodbe pristupa crkvenim prostorima, prilagodbe organizacije većih vjerskih događaja (primjerice, osiguravanje primjerenoga prostora, angažiranje volontera), prilagodbe u formaciji svećenika i pastoralnih suradnika.

Zaključak

Uključivanje osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju u život zajednice podrazumijeva mobilizaciju svih raspoloživih snaga od šire obitelji, prijatelja i susjeda preko župne zajednice i udrugâ sve do stručnih službi. No, pritom je ključno imati otvoren um za ono što

oni imaju poručiti i posvjedočiti o sebi i svojoj situaciji. Još je važnije imati otvoreno srce koje će domišljatom ljubavlju iznalaziti kreativna rješenja i ostvarivati ih u suradnji s njima kao aktivnim dionicima.

Na tome tragu zahvaljujemo svima onima koji su svoj um i srce već otvorili, na svemu što su činili i čine za dobrobit osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju. Neka uz pomoć Blažene Djevice Marije, Kraljice Obitelji, i sv. Josipa Kupertinskog, nebeskog zaštitnika osoba s invaliditetom, to nastave činiti s još većim žarom imajući na umu Božju riječ da nam je nositi bremena jedni drugih ispunjavajući Kristov zakon ljubavi (usp.

Gal 6,2). Neka njihov primjer bude nadahnuće i drugima kako bi osobe s invaliditetom sve više doživljavali kao dar, blagoslov i obogaćenje.

U Zagrebu, na Nedjelju Božje riječi, 23. siječnja 2022. godine

✠ *Mate Uzinić, riječki nadbiskup koadjutor
predsjednik Vijeća HBK-a za život i obitelj*

PORUKA ZA DAN POSVEĆENOG ŽIVOTA 2022. GODINE PREDSJEDNIKA VIJEĆA HBK-A ZA USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA, TE PREDSJEDNIKA HRVATSKE REDOVNIČKE KONFERENCIJE

Poštovane redovnice, redovnici i laici posvećeni u svijetu,
drage sestre i draga braćo u Kristu!

1. Prošle 2021. godine proslavljen je dvadeset i peti Dan posvećenoga života, koji se odlukom svetoga pape Ivana Pavla Drugoga od 1997. godine obilježava na blagdan Svijećnice. Takve obljetnice redovito prate prigodna slavlja i druga događanja. Međutim, ovaj put to se nije dogodilo na uobičajen način jer su na prošlogodišnji Dan posvećenoga života u središtu naše pozornosti bile posljedice potresa u Petrinji, Sisku, Glini i okolici, kao i pandemija bolesti COVID-19, koja još uvijek traje. Potres je fizički dotaknuo jedan dio naše domovine, a duhovno nas je potresao sve. Bio je to događaj u kojem smo žalili za ljudskim žrtvama i materijalnom štetom zbog koje su mnoge obitelji ostale bez krova nad glavom, ali smo istodobno bili ganuti valom evanđeoske solidarnosti koju je Duh poticao u ljudskim srcima. Jedna od glavnih poruka koja je sa svih strana bila upućena stradaljima u potresu glasila je: *Niste sami!*, i ta poruka treba vrijediti trajno.

Što se tiče pandemije bolesti COVID-19, možda smo se nadali da ćemo je se ove godine sjećati kao nečega što pripada prošlosti i da ćemo se vratiti u »normalan« život. Ali to se nije dogodilo. Još uvijek je cijeli svijet zahvaćen širenjem te bolesti, koja nam uz medicinske simptome otkriva i naše duhovno i moralno stanje.

Budući da bolest ne pravi nikakve razlike među ljudima, ona s jedne strane u nama pobuđuje osjećaj sveopćega ljudskoga zajedništva, dok s druge strane naši različiti pristupi i stavovi prema istoj bolesti i njezinu liječenju pokazuju kako je naše zajedništvo klimavo ako se oslanja samo na naše ljudske odnose.

2. U tim okolnostima dogodila se u Crkvi novost koja daje pečat ovogodišnjem dvadeset i šestom Danu posvećenoga života. Riječ je o sinodalnom hodu Crkve koji je započeo u listopadu 2021. godine, a zaključit će se biskupskom sinodom u listopadu 2023. godine. Taj hod, na koji nas poziva papa Franjo, ima u središtu pozornosti upravo samu temu *sinodalnosti*, što se vidi i u njegovu nazivu *Za sinodalnu Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje, poslanje*. Ne treba tumačiti da sama riječ *sinoda* znači zajednički hod, pa je razumljivo da je prva od triju riječi koje opisuju narav sinodalne Crkve upravo *zajedništvo*. Ono je izvor iz kojega proistječe i temelj na kojem se grade druga dva pojma: *sudjelovanje* i *poslanje*. Svi smo pozvani promišljati, razgovarati, moliti i raditi na tome da što bolje upoznamo, oživimo i odjelotvorimo svijest da je svatko od nas na svoj način, kako kaže apostol Pavao, opremljen »za sveto djelo služenja, za izgrađivanje Tijela Kristova« (Ef 4,12).

3. Prva etapa sinodalnoga hoda u kojoj slavimo i ovogodišnji Dan posvećenoga života, obilježena je savjetovanjem s Božjim narodom u partikularnim Crkvama i oslušivanjem njega. U tom kontekstu *Pripremni dokument* sinode potiče partikularne Crkve da se, među

ostalim, upitaju kako u sebi integriraju doprinos posvećenih žena i muškaraca (br. 28. i 30.). To isto pitanje iz perspektive posvećenih osoba možemo postaviti na sljedeći način: Što i kako mi kao posvećene osobe pridonosimo izgrađivanju Crkve, i to u konkretnim mjestima gdje živimo i radimo? U ovoj poruci promotrit ćemo to pitanje kroz prizmu triju navedenih riječi iz naziva ovoga sinodalnoga hoda: *zajedništvo, sudjelovanje i poslanje*.

4. *Zajedništvo* posvećenih osoba koje se ostvaruje u stvarnom zajedničkom životu u našim kućnim sestrištvima i bratstvima vidljivo je svjedočanstvo kojim možemo pridonijeti izgrađivanju zajedništva mjesne Crkve. Poznato je da svakodnevno zajednički život podrazumijeva kušnje u kojima isplivaju na površinu i naše ljudske slabosti, pa je razumljivo da se na površini često uzburka i naše međusobno zajedništvo. Međutim, pri tome ne smijemo zaboraviti da temelj našega zajedništva nisu samo naši međusobni odnosi. Naše zajednice nisu formirane na temelju krvnoga srodstva, bračne veze ili osobnih naklonosti, nego je temelj našega zajedništva Krist koji nas je pozvao i sabrao da ga slijedimo u različitim oblicima posvećenoga života. Jasno je da svaka ustanova posvećenoga života ima svoj način i kriterije kojima tijekom početne formacije razlučuje autentičnost poziva svojih kandidata, ali znamo da u temelju svakoga poziva stoji Krist. On je tako i za apostole izabrao one »koje je sam htio« (Mk 1,13) i rekao im je »ne izabrašete vi mene, nego ja izabrah vas« (Iv 15,16). U svjetlu tih Kristovih riječi možemo nastaviti i reći da isto tako ni mi nismo izabrali jedni druge, nego nas je Krist svojim pozivom povezo sa sobom, a posredstvom sebe povezo nas je i jedne s drugima. Prema tomu, sestriškim i bratskim životom u zajednici mi naše međusobno zajedništvo ostvarujemo kroz Krista, a njegovo zajedništvo jest zajedništvo ljubavi Presvetoga Trojstva, Oca i Sina i Duha Svetoga. U tom zajedništvu naše se osobnosti i različitosti ne dokidaju, nego ujedinjuju i to nas osposobljuje za sljedeći sinodalni korak: *sudjelovanje*.

5. *Sudjelovanje* o kojem se govori u kontekstu hoda za sinodalnu Crkvu možda se najbolje razumije kada se navede njegov praktični sinonim, a to je *uključivanje*. Drugim riječima, radi se o procesu koji se tiče svih i iz kojega nitko ne smije biti isključen niti se sâm isključivati. Zajednice posvećenih osoba tu mogu dati svoj doprinos upravo polazeći od svoga oblika zajedničkoga života, jer je on slika Crkve koja je po svojoj naravi sinodalna, kako stoji u naslovu drugoga dijela *Pripremnoga dokumenta*. Naše zajednice sastavljene su od osoba s raznim darovima, sposobnostima i službama. No, ako se u svom djelovanju raspršimo na individualne aktivnosti koje su objektivno dobre, ali međusobno nepovezane, sve to duhovno blago kao da se prospe pokraj puta i ne

donese ploda za izgradnju cijele zajednice. Stoga trebamo biti svjesni da i u ovom sinodalnom hodu ostvarujemo vjerodostojno sudjelovanje tek kada se u razne aktivnosti na razini partikularne i opće Crkve uključujemo kao zajednica, a ne samo kao izdvojeni pojedinci.

6. Za *poslanje* na koje smo pozvani također postoji riječ koja opisuje njegov sadržaj. To je *evangelizacija*. A riječ koja pokazuje stav kojim se to poslanje ispunjava glasi *otvorenost*. Mnogovrsnost zajednica osoba posvećenoga života svjedoči kako se jedno te isto Kristovo evanđelje može živjeti na različite, a uvijek evanđelju vjerne oblike života. To je tako jer je evanđelje korijen i deblo iz kojega izrastaju mnoge grane, ali se sve napajaju istim životnim sokom. Kada je Krist na početku svojega djelovanja izabrao prvo četiri (usp. Mk 1,16–20) pa zatim ukupno dvanaest učenika, možemo reći da je on tada osnovao malu zajednicu ljudi koji su s njime bili povezani na poseban način, ali s poslanjem da budu »ribari ljudi«. Stoga se svrha nijedne Kristove zajednice ne ispunjava zatvaranjem u samu sebe, nego jednostavnim svjedočenjem evanđeoskoga života u otvorenosti prema svim ljudima koje susrećemo.

7. Ovim kratkim promišljanjem o tome kako »živjeti zajedništvo, ostvariti sudjelovanje i otvoriti se poslanju« (usp. *Pripremnii dokument*, br. 1) u kontekstu hoda *Za sinodalnu Crkvu* želimo vam uputiti poticaj i ohrabrenje da se sa svom braćom i sestrama uključimo u taj zajednički hod na koji smo pozvani kao Božji narod.

Neka nam Marija, Majka Kristova i Majka Crkve, bude zvijezda vodilja na našem putu prema ostvarenju onoga što ona već jest u dioništvu slave svojega Sina.

S tim mislima u srcu, želimo vam blagoslovljen Dan posvećenoga života 2022. godine.

*U ime Vijeća Hrvatske biskupske konferencije za ustanove posvećenoga života i družbe apostolskoga života,
mons. Zdenko Križić, predsjednik*

*U ime Hrvatske redovničke konferencije, fr. Slavko
Slišković, predsjednik*

PORUKA ZA SVJETSKI DAN BOLESNIKA 2022. GODINE PREDSJEDNIKA ODBORA HBK-A ZA PASTORAL DJELATNIKA U ZDRAVSTVU KRČKOGA BISKUPA IVICE PETANJKA

Draga braćo i sestre!

Danas je trideset godina otkad je papa Ivan Pavao II. ustanovio Svjetski dan bolesnika i tako svratio pozornost svijeta na stvarnost koja je životno utkana u samu narav ljudske egzistencije.

Bolest je naša ljudska stvarnost toliko koliko i samo rođenje, dolazak na ovaj svijet, rast, razvoj i kraj ljudskog postojanja na zemlji. Nema toga ljudskoga bića koje na ovaj ili onaj način nije i neće osjetiti težinu fizičke i duševne boli, koja se u svakoj osobi očituje na njoj svojstven način.

Trideset godina od uspostave ovog Dana lijepa je obljetnica kojoj bi trebalo pokloniti dužnu pozornost, ali s obzirom na to da posljednjih godina svaki dan živimo kao da je cijeli planet Zemlja bolestan i okužen, a možda i jest, po svemu sudeći ovaj će Dan proći potihlo, jer bismo svi željeli da se na Dan bolesnika bolest više i ne spomene, jer nam je, prema uvjerenju nekih znanstvenika i javnih medija, ionako svaki dan bolestan, pa se onda taj jedan dan u godini i neće ni po čemu razlikovati od drugih, osim što ćemo ga pisati velikim početnim slovom.

Baš šteta, jer je tema ovog jubilaranoga tridesetoga Dana bolesnika uzeta iz Evanđelja po Luki, koje na najbolji mogući način izražava pravu bit i narav Boga samoga: »Budite milosrdni kao što je Otac vaš milosrdan« (Lk 6,36).

Prema svojemu dubokom uvjerenju tvrdim da ne postoji bolja definicija Boga od te i da osim Isusa Krista nikada nitko u ljudskoj povijesti nije prepoznao u čovjeku tolike potencijale i nije se odvažio pozvati čovjeka da se vine sve do nebesa i u svoj zemaljski život pretoči ponašanje Boga samoga.

Isus Krist, Bog koji je postao čovjekom, vjeruje da je čovjeku moguće usvojiti osobnosti Boga samoga i živjeti na zemlji božanskim životom te tako objaviti neizmjereno Božje milosrđe i dobrotu kojima treba zahvaliti za svaki dan opstojnosti ovoga svijeta i svemira. Milosrđe Božje je najveći kotač i pokretač ovoga svijeta.

Dok na današnji dan iskazujemo svako poštovanje i zahvalnost bolničkom i zdravstvenom osoblju za svu ljubav i mar prema bolesnicima, osjećamo se jadno i žalosno zato što se nije pronašlo načina da se rodbini i prijateljima dopusti biti uz svoje teške bolesnike i na human način oprostiti se od svojih umirućih, koji su otišli i odlaze s ovoga svijeta kao da ih je netko ukrao.

Zbog toga i mjesecima nakon njihova odlaska imamo osjećaj kao da će svakoga časa pokucati ili se pojaviti

na našim vratima, jer smo si ostali međusobni dužnici, koji si na rastanku koji je toliko bitan za onoga koji odlazi kao i za onoga koji ostaje, nismo pružili ruku i nismo se oprostili na način koji je dostojan tekovina ljudske civilizacije.

Uz sve dužno poštovanje prema znanosti i općesvjetskom napretku za kojim svi težimo, ova pandemija pokazala je stvarno stanje i pravo lice čovjeka. Čovjek je sve i ništa, u isto vrijeme velik i manji od makova zrna, danas jest, a sutra mu ni traga nema.

Ono čega jest i čega će poput kruha svagdašnjega biti potreban današnji čovjek, nakon što se oslobodi okova izolacije i ako normalan uspije izmaći njezinim posljedicama, jest neizmjereno Božje milosrđe i njegova očinska suosjećajnost koja nam se poput sunca očitovala u njegovu Sinu i našem bratu i Spasitelju Isusu Kristu, koji se nikada ničim i ni od koga nije izolirao, nego se svuda i svakome, a osobito bolesniku i potrebitom, učinio bližnjim te od svojih učenika zatražio da uz propovijedanje evanđelja o kraljevstvu Božjem, liječe svaku bolest i svaku nemoć u narodu (usp. Mt 4,23).

Duh i tijelo su čovjek oblikovan po Božjem promislju i stvoren na sliku utjelovljenoga Sina Božjeg, Boga i čovjeka, koji nas je pozvao da budemo »milosrdni kao što je Otac naš milosrdan« (Lk 6,36). Samo u tim okvirima i u tom duhu možemo govoriti o zdravom i otkupljenom čovjeku i čovječanstvu, kojemu nikakav virus svijeta neće ugroziti imunitet božanskih korijena.

✠ *Ivica Petanjak*
krčki biskup

predsjednik Odbora HBK-a za pastoral djelatnika u zdravstvu

POSLANICA PREDSJEDNIKA HRVATSKOGA CARITASA ZA 16. TJEDAN SOLIDARNOSTI I ZAJEDNIŠTVA S CRKVOM I LJUDIMA U BIH

14. – 20. ožujka 2022. godine

Vidio sam, vidio nevolju svoga naroda (usp. Izl 3,7)

Treće korizmene nedjelje, šesnaeste godine u nizu, održava se Tjedan solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini. Tom prigodom Bog i po nama iznova dovikuje Crkvi i ljudima s druge strane granice: »Vidio sam i vidim nevolju naroda svoga; vidio sam tvoje muke rata, tjeskobu poraća.« Po nama prati neizvjesnost sadašnjeg trenutka i hrabri, razumije da se teško uspostavlja povjerenje među narodima. Posebno trpe manji, slabiji, izigravaju se njihova zajamčena prava – pravo na glas i biranje predstavnika kroz koje će formulirati svoje stavove i formirati legitimne institucije za izgradnju dugoročne ravnoteže odnosa.

Svakim danom sve smo svjesniji da rat zasijeca dublje nego što se okom vidi. On, i kada službeno završi, još dugo u srcu ostavlja »gelere« zla, kao i na duši naroda i pojedinaca. »Geleri« se teško vade jer su na osjetljivom mjestu. A kada ih prepustimo strastima, brzo se pretvore u sukob, u eksploziv koji se aktivira. Srce treba ozdraviti, obratiti, a proces ozdravljenja srca redovito je dugotrajan, neizvjestan, mukotrpan i složen. Korizma poručuje da srce treba kardiologa koji će ga otvoriti – *razderati*, zapisati u njega svoje ime, zasijati ga ljubavlju i strpljenjem da donese plod – MIR.

Kad Bog nije u ljudskom srcu, svjedočimo ovih dana, iz njega *izlaze zle misli* rata, *ubojstva* nedužnih ljudi, *lakomstva* za tuđom zemljom, *opakosti* koje prijete još većim zlom, *bezumlje* koje sije strah i zlo. Val zla koji nas je zapljusnuo dugo se kuhao u ljudskom srcu i sada gledamo kako poput galopirajućeg tumora raste, ruši granice, razara gradove i sije smrt.

Zvijer rata sve podređuje vlastitim interesima, nikad u cijenu rata ne uračunava bol malenih i suze djece, majki i očeva na obje strane. Suze i bol u konačnici nikada se ne mogu uračunati, jer su dragocjeni i izmiču svakoj računici. Koga bol drugoga ne dotiče, porazio je vlastito čovjstvo; poraz je ljudskosti gdje prostor življenja nije dostojan čovjeka.

Mržnja izbacuje ljude iz vlastita doma, a ljubav *uvođi pod svoj krov beskućnike*. Mržnja ruši granice oružjem i nasiljem – dok ljubav otvara granice država i naroda kako bi prihvatila izbjeglički narod. Otvara granice srca, koja su spremna širiti ljubav znakovima dobrote, rušiti prepreke predrasuda koje se, nažalost, na svim razinama

podizju. Ljubav prema drugome zaustavlja se na vratima kuće drugoga. Ne ulazi s oružjem u kuću drugoga da je učini svojom, nego, naprotiv, štiti je kao svoju!

Gospodin nas u ovonedjeljnoj prisposobi o »neplodnoj smokvi« odgaja za strpljivost. Strpljivost je djelo Božje ljubavi, odražava nadu koja gleda na mukotrpano rađanje i sazrijevanje. Bog nas poziva na strpljenje – i vjeru da se odnosi mogu riješiti, iako sporo, u dijalogu koji nema alternative. Strpljivost nije sinonim od »propustiti donijeti rod«, ne može biti izlika za »griješ propusta«. Naprotiv, upućuje da je opasnost ako se ne obratimo. Obraćanje je donošenje plodova dobra. Dok poput Isusovih učenika nižemo slike iz crne kronike, Isus nam daje naslutiti odgovor na stanje u kojem se nalazimo. Svrća nam pogled na plodove koje (ne) donosimo. Propustiti učiniti dobro, ne rađati dobrim plodovima vodi nas u propast. Opominje nas da smokva našega bića, zasađena u Božjem vinogradu – Crkvi, ne bi ostala бесплодна, nego da donese rod ljubavi. Ne smijemo propustiti izreći osudu i zavapiti u Božje ime da rat prestane. Trebamo zavapiti Bogu da mijenja srca – i molitelja i onih za koje se žarko moli.

U razdrto, obraćeno srce Bog piše svoje ime, a s njime imena naše braće i sestara. S posebnom pažnjom ovoga Tjedna osjetljivi smo prema braći i sestrama u Bosni i Hercegovini, koji iz iskustva mogu posvjedočiti: rat je zlo, on ne donosi rješenje. Kad i površinske rane zacijele, ostaju one duboke, koje samo Bog može zacijeliti. Zajedno u molitvi s njima, povezujemo se plodovima dobra koje smo ove nedjelje pozvani prinijeti Gospodinu na dar.

✠ Bože Radoš,
varaždinski biskup
predsjednik Hrvatskog Caritasa

IZJAVA KOMISIJE HBK-A *IUSTITIA ET PAX*

Pravednost obvezuje na solidarnost s Golgotom ukrajinskog naroda

1. Ugroza mira. Četvrtak, 24. veljače 2022., ostat će zapamćen kao dan kada je narušen europski mir, ali i svjetski sigurnosni poredak. Masovnim napadom na Ukrajinu, kršeći međunarodno pravo, što je velikom većinom osudila Opća skupština Ujedinjenih naroda 2. ožujka 2022., Ruska Federacija izvršila je zločin agresije na jednu nezavisnu i suverenu, demokratsku državu, kao i napad na temeljne europske vrijednosti, na demokratsko pravo država na samoodređenje, ali i na temeljne kršćanske vrijednosti pravednosti i mira. Hrabri otpor ukrajinskih branitelja je postao istovremeno i borba za našu slobodu i demokraciju protiv svakog oblika imperijalizma i totalitarizma. Započela je Golgota ukrajinskog naroda za koju vjerujemo da će završiti uskrsnućem mira i slobode, da će život pobijediti smrt, dobro biti snažnije od zla i grijeha. Kao Komisija Hrvatske biskupske konferencije „Pravda i mir“, na osobit način želimo iskazati svoju kršćansku blizinu i solidarnost s ukrajinskim narodom, ali i sa ukrajinskom nacionalnom manjinom u Republici Hrvatskoj, koja već stoljećima, većinom kao pripadnici Grkokatoličke Crkve, zajedno s nama gradi demokratsko društvo i promiče vjerske slobode, a njihova rodbina i prijatelji danas su izloženi ratnim stradanjima u Ukrajini i proživljavaju pravu Golgotu.

2. Rat je uvijek zlo. Promatrajući ratne strahote razaranja te počinjene ratne zločine i zločine protiv čovječnosti u Ukrajini, o čemu nas već više od pedeset dana svakodnevno izvještavaju sredstva društvenog pripočavanja, ne možemo, a da se ne prisjetimo sličnih prizora od prije trideset godina, kada smo i sami, tijekom Domovinskog rata, proživljavali sličnu Golgotu. Protjerivanje tisuća civila po nacionalnoj i vjerskoj osnovi, masovne grobnice, svakodnevno bombardiranje gradova i sela, vjerskih i kulturnih objekata, kolodvora, a osobito bolnica, škola i drugih civilnih objekata, duboko se usjeklo u naše pamćenje. Nakon teško stečene slobode i neovisnosti, bili smo uvjereni da se u Europi više ne mogu ponoviti takve strahote uništavanja čitavih gradova, a osobito ubijanje ranjenika i zarobljenika, izživljavanje nad civilima u opkoljenim mjestima, ubijanje djece, starih i nemoćnih, nasilje nad ženama, a o uništenim djetinjstvima da i ne govorimo, jer djeca su uvijek najveće žrtve rata.

4. Nužnost molitvenog zajedništva. Solidarni s apelima pape Franje koji je na Čistu srijedu pozvao cijeli svijet na post i molitvu za mir u Ukrajini te na svetkovinu Blagovijesti posvetio Ukrajinu i Rusiju Neoskrvnjenu i Bezgrešnom Srcu Marijini, ističemo da se aktualnu

agresiju Ruske Federacije na Ukrajinu ne može opravdati višim “metafizičkim” ciljevima. Ohrabruju nas stoga vijesti da je sve više građana koji se i u samoj Rusiji opiru ratu i iskazuju svoje negodovanje aktualnom politikom, unatoč masovnoj represiji. Snažan glas ruskih građana protiv rata, većinom pravoslavnih vjernika, dragocjeni su zalog i djelotvoran znak zajedničke kršćanske nade i ekumenskih napora. Oni su znak nade za bolju budućnost te zaslužuju naše poštovanje. Bila bi stoga velika pogreška okriviti cijeli ruski narod, jer za rat u Ukrajini najveću i isključivu odgovornost snosi trenutni politički režim, ali i oni građani te određeni vjerski velikodostojnici koji ga podržavaju. Kao Komisija Hrvatske biskupske konferencije koja promiče pravdu i mir, pozivamo stoga sve vjerske zajednice u Republici Hrvatskoj da zajedno s Katoličkom Crkvom osude ratna razaranja i ubijanja te da širom otvore svoja vrata izbjeglicama iz Ukrajine, jer smo pozvani biti aktivni dionici mira, stabilnosti i solidarnosti u hrvatskom društvu. U ovom trenutku je osobito važno da se svi zajedno ujediniamo u molitvama, osobito s našom pravoslavnom braćom, te, u duhu ekumenizma i međureligijskog dijaloga, zajedničkim naporima pripomognemo svima onima koji nevino trpe i umiru. Zajednička molitva je osobito nužna u našem okruženju kako se ne bi vihor rata proširio u naša susjedstva i ugrozio teško stečeni mir. Samo zajednička molitva za sve stradale može osigurati časno i dostojanstveno sjećanje na njih i pomoći u prevladavanju neprijateljstva i uspostavljanju odnosa utemeljenih na poštovanju i iskrenosti.

5. Važnost solidarnosti i kršćanske dobrotvornosti. Sve je očiglednije da diplomacija u ovom trenutku ne postiže svoje ciljeve i da se kraj ovim strahotama još ne nazire te ćemo se zasigurno još dugočasno suočavati s posljedicama ovog rata. Nalazimo se pred vremenima koja će biti ispunjena velikom neizvjesnošću i koja će zasigurno utjecati i našu sigurnost i svakodnevni život. Morat ćemo se odreći određenih blagodati mirnog i sigurnog života te i sami biti spremni na određene žrtve koje će se ponajprije očitovati u padu životnog standarda. Unatoč tome, pozvani smo podržati, prije svega molitvom, ukrajinske branitelje te karitativnom pomoći, otvaranjem svojih domova ukrajinskim majkama i djeci kao i novčanim priložima i darivanjem drugih potrebitina, iskazati solidarnost s izbjeglim ženama i djecom koji svakodnevno pristižu u našu domovinu. Prisjetimo se samo kako su drugi nama pomogli kada smo se našli u sličnoj situaciji, a istovremeno istinska i trajna

solidarnost s izbjeglicama važan je izraz naše kršćanske vjere, nade i ljubavi. Osim toga, solidarnom pomoći iskazujemo i europsko jedinstvo kojem pripadamo i pripomažemo u prevladavanju sadašnjih izazova. Izraz solidarnosti istovremeno budi i nadu da nasilje neće imati posljednju riječ. Duboko smo uvjereni da ćemo zajedničkim naporima, molitvom, solidarnošću, ali i diplomacijom, uspjeti zaustaviti ratna stradanja kako bi ukrajinska Golgota što prije završila te ukrajinski narod

dočeka uskrsnuće svoje neovisnosti i mir društvenog i vjerskog suživota.

U Zagrebu, 20. travnja 2022.

✠ Đuro Hrančić
nadbiskup đakovačko-osječki
predsjednik Komisije HBK-a Iustitia et pax

PRIOPĆENJA

PRIOPĆENJE SA 24. ZAJEDNIČKOG ZASJEDANJA HBK-A I BK BIH

Bijelo Polje (Mostar), 15. veljače 2022. godine

Članovi Biskupske konferencije BiH i Hrvatske biskupske konferencije, 15. veljače 2022. godine u duhovno-pastoralnom centru Emaus u Bijelom Polju (Potoci) pokraj Mostara, održali su svoje XXIV. redovito godišnje zajedničko zasjedanje. Predsjedali su nadbiskup metropolit vrhbosanski i apostolski upravitelj Vojnog ordinarijata u BiH mons. Tomo Vukšić, dopredsjednik BK BiH, i nadbiskup zadarski mons. Želimir Puljić, predsjednik HBK-a. Sudjelovali su svi članovi BK BiH-a i HBK-a, osim trojice biskupa iz Republike Hrvatske i jednog iz Bosne i Hercegovine, koji su bili spriječeni. Biskupima se u prvom dijelu zasjedanja pridružio i otpravnik poslova Apostolske nuncijature u BiH mons. Amaury Medina Blanco.

Biskupi su i ovaj put posebnu pozornost u svom radu posvetili hrvatskoj inozemnoj pastvi koja je organizirana u 184 grada širom svijeta te u njima djeluje 188 svećenika, od kojih 58 biskupijskih i 130 redovničkih. Članovi dviju biskupskih konferencija upoznati su da je u gotovo svim hrvatskim zajednicama u inozemstvu, a posebice u europskim zemljama, registrirano pojačano doseljavanje Hrvata katolika iz Republike Hrvatske, Bosne i Hercegovine kao i drugih biskupija u kojima stoljećima žive Hrvati. Biskupi su pozorno saslušali izvješće ravnatelja Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu za 2021. godinu. Zahvalni su svim svećenicima, redovnicima, redovnicama i drugim pastoralnim djelatnicima u hrvatskoj inozemnoj pastvi za sve što čine, kao i svima koji su sudjelovali u prikupljanju konkretne pomoći za stradale u potresima u Sisačkoj biskupiji i Zagrebačkoj nadbiskupiji, te u brojnim drugim akcijama. Preporučuju svim članovima svojih biskupijskih zajednica u domovini molitvu za velike i pojačane pastoralne potrebe

hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka.

Pošto su saslušali izvješća o molitvi i komemoraciji žrtava hrvatskog naroda i drugih naroda u Drugom svjetskom ratu i nakon rata, biskupi su odlučili da mjerodavna tijela dviju njihovih biskupskih konferencija s dijecezanskim biskupom u Austriji dogovore način komemoracije i misno slavlje u Bleiburgu, koji je simbol stradanja mnogih nedužnih žrtava hrvatskoga naroda diljem prostora bivše države.

Članovi HBK-a i BK BiH upoznati su i s akcijom Hrvatskog Caritasa *Tjedan solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini* i prošlogodišnjom potporom Crkvi i ljudima u Bosni i Hercegovini putem projekata Caritasa u Bosni i Hercegovini. U pripremi je izrada promotivnih, animacijskih i liturgijskih materijala za 2022. godinu. Središnje misno slavlje uz izravan radiotelevizijski prijenos bit će u nedjelju 20. ožujka 2022. godine u župnoj crkvi u Bugojnu. Izražena je zahvalnost svima koji sudjeluju u ovom izrazu solidarnosti i kršćanske ljubavi Crkve i ljudi iz Republike Hrvatske prema Crkvi i ljudima u potrebi u Bosni i Hercegovini. Potaknuli su sve da se uključe i u ovogodišnju akciju Hrvatskog Caritasa.

Biskupi su podrobno upoznati s radom Biskupske komisije za Papinski hrvatski zavod sv. Jeronima u Rimu, odnosno sa životom i radom Zavoda u kojem trenutačno boravi 25 svećenika na poslijediplomskom studiju iz raznih biskupija Crkve u Hrvata. Radosni su i zahvalni da uprava, svećenici, sestre i svi djelatnici u Zavodu skladno surađuju te da ta važna hrvatska crkvena institucija i u ovim vremenima ispunjava svoje poslanje.

Razmatrajući zajednička liturgijska pitanja, biskupi su upoznati s tijekom rada na hrvatskom prijevodu

trećeg tipskog izdanja Rimskog misala. Drago im je da proces dobro napreduje te zahvaljuju svim liturgičarima i drugim osobama s teritorija obje biskupske konferencije, koje daju svoj dragocjen doprinos za dobro cijele Crkve u Hrvata. Posebno ih raduje da su pri kraju završne pripreme za tiskanje Kantuala *Pjevajte Gospodinu pjesmu novu* te zahvaljuju liturgijskim glazbenicima i svima uključenima u taj projekt. Biskupi su također informirani da je pri kraju priprema knjige u kojoj će biti objedinjeni crkveni dokumenti u vezi sa sredstvima društvenih komunikacija.

Tijekom susreta biskupi su razmišljali i o uvođenju propedeutske godine namijenjene onima koji žele poći u bogoslovna sjemeništa kao svećenički kandidati. Uoči radnog dijela zasjedanja biskupi su, u ponedjeljak 14. veljače 2022. godine, slavili zajedničko euharistijsko slavlje u katedrali Marije Majke Crkve u Mostaru. Misno slavlje predvodio je nadbiskup Vukšić, a prigodnu propovijed uputio je nadbiskup Želimir Puljić.

Tajništvo BK BiH

Tajništvo HBK-a

PRIOPĆENJE SA 64. ZASJEDANJA SABORA HBK-A

Zagreb, 26. - 28. travnja 2022. godine

Plenarno zasjedanje Sabora Hrvatske biskupske konferencije, 64. u nizu, održano je pod predsjedanjem predsjednika HBK-a zadarskog nadbiskupa Želimira Puljića u sjedištu HBK-a u Zagrebu od 26. do 28. travnja 2022. Na početku zasjedanja sudjelovao je i sve nazočne pozdravio apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Giorgio Lingua. Kao gosti na zasjedanju su sudjelovali izaslanik Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, njezin potpredsjednik, mostarsko-duvanjski biskup i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski Petar Palić, srijemski biskup Đuro Gašparović, srijemski biskup koadjutor Fabijan Svalina i subotički biskup Slavko Večerín. Gosti su ukratko prikazali aktualnu situaciju u Crkvi i društvu u svojim sredinama.

Pozdravljajući nazočne na početku zasjedanja predsjednik HBK-a nadbiskup Puljić posebni pozdrav uputio je novoimenovanom zadarskom nadbiskupu koadjutoru Milanu Zgrabliću zaželjevši mu dobrodošlicu i plodan i blagoslovljen rad. U nastavku je podsjetio na događanja od posljednjeg zasjedanja posebno istaknuvši agresiju Ruske Federacije na Ukrajinu te prestanak epidemioloških mjera vezanih za pandemiju uzrokovanu koronavirusom. Zahvalio je svima koji na razne načine pomažu ljudima koji su izbjegli u Hrvatsku ili izravno šalju pomoć ugroženom pučanstvu u Ukrajini. Izrazio je zahvalnost medicinskom osoblju i svima koji su dali svoj doprinos u borbi s pandemijom. Podsjetio je i na potpisani Ugovor o Caritasu Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj između Vlade RH i HBK-a. Prenio je biskupima vijest da je iz Apostolske nuncijature potvrđen dolazak državnog tajnika Svete Stolice kardinala Pietra Parolina.

Naime, državni tajnik posjetit će Hrvatsku od 10. do 12. svibnja 2022. povodom 25. obljetnice ratifikacije triju Ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske te 30. obljetnice priznanja Republike Hrvatske.

U radnom dijelu zasjedanja biskupima je predstavljeno financijsko izvješće HBK-a za proteklu 2021. godinu. Biskupi su razgovarali i o uređenju pravilnika o financijskom sustavu Crkve u Republici Hrvatskoj s obzirom na činjenicu da će početkom iduće 2023. godine biti uveden euro kao sredstvo plaćanja u našoj zemlji. Odlučeno je da će se oformiti radna skupina za izradu prijedloga dorade postojećeg financijskog sustava.

Posebnu pozornost biskupi su posvetili temi sinodalnog hoda Crkve u Hrvatskoj u kontekstu sinodalnog hoda opće Crkve na koji nas je pozvao papa Franjo pod geslom „Za sinodalnu Crkvu – zajedništvo, sudjelovanje, poslanje“.

Biskupi su također razgovarali o motu propriju *Antiquum ministerium* pape Franje kojim se ustanovljuje služba katehete. Razmotrena je aktualna situacija s ustanovom Domus Croata u Rimu.

Bilo je govora i o nekim aktualnim pitanjima Hrvatske katoličke mreže, medijske ustanove Hrvatske biskupske konferencije, te je odlučeno da se modernizira sustav odašiljača Hrvatskoga katoličkog radija.

Uz pohvalni angažman Hrvatskoga Caritasa u organiziranju pomoći izbjeglicama iz Ukrajine, istaknuta je važnost duhovne skrbi o njima imajući u vidu ekumensku osjetljivost za njihovu vjersku pripadnost.

Biskupima su predstavljena i neka pitanja povezana s katoličkim školama u Republici Hrvatskoj.

Predstavljen je i usvojen program za edukaciju djelatnika katoličkih škola.

Biskupi su upoznati s izradom nacionalnog dokumenta o svećeničkom odgoju i izobrazbi.

Na zasjedanju je usvojena ostavka dosadašnjeg predsjednika Vijeća HBK-a za laike riječkog nadbiskupa Ivana Devčića, te je na tu službu izabran dubrovački biskup Roko Glasnović. Nakon imenovanja dosadašnjeg ravnatelja Hrvatskog Caritasa mons. Fabijana Svaline srijemskim biskupom koadjutorom za novog ravnatelja izabran je fra Tomislav Glavnik.

Varaždinski biskup Bože Radoš predstavljajući kao domaćin pojedinosti 4. nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji, koji će se održati 21. i 22. svibnja 2022., u Ludbregu pozvao je sve i zaželio dobrodošlicu.

Najavljeno je također biskupsko ređenje imenovanog zadarskog nadbiskupa koadjutora Milana Zgrablića koje će biti upriličeno u subotu, 25. lipnja 2022., u 10 sati u zadarskoj katedrali.

Predsjednici pojedinih Komisija, Vijeća i Odbora HBK-a na zasjedanju su podnijeli svoja izvješća.

Slijedeći susret biskupa HBK-a bit će 11. svibnja 2022. s državnim tajnikom Svete Stolice kardinalom Pietrom Parolinom u Zagrebu.

Tajništvo HBK-a

PREDSJEDNIK HBK-A I PREDSJEDNIK HRVATSKOG SABORA O KOMEMORACIJI BLEIBURŠKIH ŽRTVA I POSJETU KARDINALA PAROLINA

Predsjednik Hrvatskoga sabora Gordan Jandroković održao je sastanak s predsjednikom Hrvatske biskupske konferencije nadbiskupom Želimirom Puljićem, generalnim tajnikom dr. Krunoslavom Novakom i nacionalnim ravnateljem Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu dr. Tomislavom Markićem u srijedu 30. ožujka 2022. godine, u prostoru Hrvatskoga sabora. Teme sastanka bile su obilježavanje središnje komemoracije žrtava Bleiburške tragedije i Hrvatskoga križnog puta, kao i posjet državnog tajnika Svete Stolice kardinala Pietra Parolina Hrvatskoj.

Središnja komemoracija održat će se u subotu 14. svibnja 2022. godine, a i ove godine Hrvatski sabor bit će pokrovitelj. Točna mjesta komemoracije i detaljan plan obilježavanja bit će definiran u dogovoru predstavnika Hrvatskoga sabora, Hrvatske biskupske konferencije i Počasnoga bleiburškoga voda.

Sugovornici su naglasili kako je važno da i ovogodišnja komemoracija bude dostojanstvena te da se iskaže pijetet žrtvama. Nadbiskup Puljić izvijestio je predsjednika Sabora o zaključcima zajedničkog zasjedanja Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, te o razgovorima s dijecezanskim biskupom u Austriji oko dogovora o misnom slavlju.

Dvojica predsjednika, HBK-a i Hrvatskoga sabora, razgovarala su i o posjetu državnog tajnika Svete Stolice kardinala Parolina Hrvatskoj u svibnju ove godine u povodu 30. obljetnice međunarodnoga priznanja Hrvatske. Sveta Stolica na čelu s tadašnjim papom sv. Ivanom Pavlom II. priznala je Republiku Hrvatsku kao samostalnu i suverenu državu dva dana prije članica Europske zajednice.

U sklopu posjeta državnog tajnika Parolina, čiji je domaćin Hrvatska biskupska konferencija, predviđeno je primanje kod predsjednika Hrvatskoga sabora i susret sa zastupnicima.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE VIJEĆA HBK-A ZA ŽIVOT I OBITELJ S NAD/BISKUPIJSKIM POVJERENICIMA ZA OBITELJSKI PASTORAL

Prva ovogodišnja sjednica Vijeća HBK-a za život i obitelj s nad/biskupijskim povjerenicima za pastoral braka i obitelji održana je u utorak 18. siječnja 2022. godine, u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu.

Uz molitvu i pozdrav sudionicima, predsjednik Vijeća nadbiskup Mate Uzinić izrazio je zahvalnost Bogu i papi Franji za izbor mons. Roka Glasnovića, dugogodišnjeg člana Vijeća i povjerenika za obiteljski pastoral Šibenske biskupije, za novoga dubrovačkog biskupa. Izrazio je nadu da će mons. Glasnović predano nastaviti tim pastoralnim djelovanjem i u budućnosti, ne samo unutar svoje nove biskupije, nego i u okvirima Hrvatske biskupske konferencije.

Prvi dio sjednice vijećnici i povjerenici posvetili su zajedničkom promišljanju o obiteljskom pastoralu u 2022. godini kao odgovoru na goruće probleme života, braka i obitelji u Hrvatskoj. Brzo se došlo do suglasja kako je demografski slom sa svim svojim negativnim društvenim posljedicama najveći problem. O tome je Vijeće već raspravljalo u više navrata, u suradnji s demografima tražilo rješenja i na tome tragu upućivalo poticajne poruke. No sve to nije, nažalost, proizvelo željeni učinak nego se situacija čak i pogoršala. Najočitiiji primjer toga je ukidanje mjere za roditelje odgojitelje u Gradu Zagrebu, čime je pogođeno nekoliko tisuća obitelji. To ne samo da ne pogoduje većem broju rođenih, nego prijeti i većim brojem iseljenih. Ovakvi potezi, nažalost, nisu izolirana pojava, jer nerijetko se događa da usvojene poticajne mjere traju onoliko koliko je na vlasti određena politička opcija, što kod obitelji izaziva osjećaj nesigurnosti. Posljedica toga je da brojne obitelji koje su računale s tim mjerama i u skladu s njima planirale svoj obiteljski život, upadaju u velike financijske i druge probleme koje iz toga proizlaze.

Stoga članovi Vijeća i povjerenici nisu iznenađeni poraznim rezultatima popisa stanovništva, pribojavajući se da bi konačni službeni rezultati mogli biti i znatno lošiji nakon što se iz popisa uklone dvostruko upisani i objave podatci o strukturi stanovništva koje je, već sada, među najstarijim u svijetu. Ako se žurno ne poduzmu određene promjene na svim razinama i svatko od nas ne pokuša dati svoj doprinos, prije svega u promjeni mentaliteta, trend opadanja broja stanovnika u budućnosti će se još dodatno ubrzati.

U deklaraciji Šestoga hrvatskog socijalnog tjedna o temi *Demografija – iseljavanje – migracije* održanog u listopadu 2021. godine, ističe se da bi demografski razvoj trebao biti »prioritetno hrvatsko nacionalno i strateško

pitanje«. To podrazumijeva odgovornost i uključivanje svih društvenih dionika u Hrvatskoj, pa i hrvatskog iseljništva. Na tome tragu vijećnici i povjerenici prepoznali su i napore Crkve, a napose one koje čini u pastoralu braka i obitelji. Zaključeno je da bi ih svakako još trebalo umnožiti i pojačati, ali i da sve ono što Crkva čini i pokušava činiti neće i ne može biti dovoljno ako to nije dio zajedničkih nastojanja šire društveno-političke zajednice. U skladu s tim, prijeko je potrebno da demografska revitalizacija bude trajno opredjeljenje svih društvenih čimbenika, neovisno o dnevno-političkim odnosima i zbivanjima. No, ni to samo po sebi nije dovoljno. Za demografsku revitalizaciju od presudne je važnosti i što brže uklanjanje onih društvenih negativnosti i deformacija koje pridonose percepciji Hrvatske kao korumpirane, nesređene i neprivačne zemlje za život i rad njezinih stanovnika, uz istodobno promicanje odgovornosti, poštenja, suradnje, zajedništva i solidarnosti u svim segmentima javnoga života.

Osim toga gorućeg problema za koji svi već odavno znamo, a sada je u središtu pozornosti zbog objave prvih rezultata popisa stanovništva, na sjednici su spomenuti i drugi s time povezani problemi, poput manjkave pripreme za brak i obitelj koja počinje prekasno, sve većeg odgađanja stupanja u brak i rađanja djece, izostanka promicanja i poučavanja prirodnoga planiranja obitelji kao sredstva za njegovanje bračne veze i otvorenosti životu, nesustavne pastoralne skrbi o starijim osobama, trenda ozakonjenja eutanazije u sve većem broju zemalja. Izdvojeni su također problemi i izazovi s kojima se suočavaju osobe s invaliditetom i njihove obitelji. Uočeni su i negativni učinci sad već dvogodišnje pandemije bolesti COVID-19, ne samo u fizičkom, nego i psihičkom i duhovnom smislu, što se očituje u porastu ovisnosti, predoziranja i samoubojstava, ali i u porastu različitih oblika obiteljskoga nasilja.

U drugom dijelu sjednice bilo je govora o objavi poruke za Dan života, koji se ove godine proslavlja u nedjelju 6. veljače, o modalitetima organizacije Četvrtoga nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji u Ludbregu (21. – 22. svibnja 2022.) te o sudjelovanju hrvatskih nad/biskupija u događanjima Desetoga svjetskog susreta obitelji (23. – 26. lipnja 2022.) u skladu sa zaprimljenim smjernicama Dikasterija za laike, obitelj i život Svete Stolice.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE VIJEĆA HBK-A ZA SJEMENIŠTA I DUHOVNA ZVANJA

Sjednica Vijeća HBK-a za sjemeništa i duhovna zvanja, pod predsjedanjem predsjednika Vijeća splitsko-makarskog nadbiskupa Marina Barišića, održana je u utorak 25. siječnja 2022. godine, u zgradi Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu.

Uz nadbiskupa Barišića i tajnicu Vijeća s. Danijelu Anić, ASC, sjednici su nazočili rektori nadbiskupskih i biskupijskih sjemeništa, povjerenici za pastoral zvanja i ministranata, te povjerenici Povjerenstva za pastoral zvanja pri Hrvatskoj redovničkoj konferenciji. Nakon molitve, nadbiskup Barišić podsjetio je kako se Vijeće održava u ozračju posebnih događanja u Crkvi. Među njima je sinodalni hod koji je vrlo važan i za Crkvu u Hrvata, koja je u tom smjeru započela konkretne korake, kao i Teološko pastoralni tjedan o temi *Preobrazba svećeništva u promjeni epohe*. Sve to zahvaća naše živote u bogoslovijama, sjemeništima, novicijatima i kućama formacije, te istinsko pitanje zajedništva – relacija, odnosa prema Bogu i prema bližnjemu. Nadbiskup Barišić zahvalio je svim članovima Vijeća na nesebičnom

darivanju u povjerenoj službi te pozdravio nove članove.

Razgovaralo se o susretu animatora za pastoral zvanja koji se zbog pandemije nije održao već dvije godine. Želja članova Vijeća je da se nastavi s formacijskim susretima animatora za zvanja, uzimajući u obzir situaciju i okolnosti u kojima se nalazi cijeli svijet. Stoga je predloženo da sljedeći susret bude od 20. do 22. rujna u Splitu. Na sjednici se razgovaralo i o nadolazećim susretima sjemeništaraca, bogoslova i odgojitelja. Predstavljeno je pismo i poziv vlč. Josipa Ivešića, tajnika Odbora za ministrante pri Vijeću, o Međunarodnom hodočašću ministranata od 25. do 28. kolovoza u Fatimu. Nedjelja Dobrog pastira bila je također tema sjednice. Prigodni materijali bit će pripremljeni i na vrijeme poslani u nad/biskupije, redovničke zajednice i župe uz časopis *Susret*. Sjednica je zaključena molitvom s nadom u dane zajedništva i susrete koji će tome pridonijeti.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE KOMISIJE HBK-A I BK BIH ZA HRVATSKI MARTIROLOGIJ I NAD/BISKUPIJSKIH POVJERENIKA ZA POPIS ŽRTAVA

Zajednička sjednica članova Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij i nad/biskupijskih povjerenika za popis žrtava održana je 27. siječnja 2022. godine pod predsjedanjem predsjednika Komisije mons. Jure Bogdana, vojnog ordinarija u Republici Hrvatskoj, u sjedištu HBK-a na Ksaveru u Zagrebu. Pozdravljajući nazočne nakon zajedničke molitve, biskup Bogdan podsjetio je kako je rad Komisije započeo odlukom HBK-a 2010. godine s ciljem da se sustavno radi na prikupljanju dokumentacije i sastavljanju popisa svih stradalih katolika. Time su hrvatski biskupi odgovorili na poticaj i poziv pape sv. Ivana Pavla II. da mjesne Crkve »ne prepuste zaboravu spomen onih koji su pretrpjeli mučeništvo«.

Poslije utemeljenja Komisije, HBK je 2012. godine prihvatio prijedlog da se u svakoj nad/biskupiji odredi povjerenik koji će u župama svoje mjesne Crkve inicirati i koordinirati rad na popisu žrtava. Ubrzo je definirana i metodologija rada nad/biskupijskih povjerenstava koja vrijedi i danas. Od 2012. godine HBK i BK BiH odlučile su da Komisija postane zajednička te preuzme brigu o popisima žrtava na području Hrvatske, Bosne i Hercegovine i šire. Biskup Bogdan podsjetio je da se sjednica Komisije održava u vremenu pandemije, te izrazio radost što se njezine aktivnosti nastavljaju unatoč svim

izazovima. S poštovanjem se spomenuo preminulih članova Komisije, njezina prvoga predsjednika gospićko-senjskoga biskupa Mile Bogovića i iznimno aktivnoga člana don Ante Bakovića.

Pozvao je potom nad/biskupijske povjerenike da podnesu izvješća te predstave dosadašnje rezultate na planu prikupljanja podataka o žrtvama, njihovoj provjeri, pohranjivanju u zajednički program te obradi i publiciranju u vidu članaka, monografija, zbornika i sl. U svojim su izvješćima povjerenici istaknuli kako se u posljednje vrijeme događa povrat matičnih knjiga Crkvi, koje su komunističke vlasti oduzele Crkvi poslije Drugoga svjetskog rata, što je od velike koristi za provjeru postojećih podataka. Na sjednici su dogovorene smjernice rada Komisije i nad/biskupijskih povjerenstava u idućem razdoblju.

Sudionici sjednice posebnu su pozornost posvetili komemoraciji žrtava na Bleiburgu i križnim putovima hrvatskoga naroda. U tome dijelu sjednice sudjelovao je i vlč. Tomislav Markić, nacionalni ravnatelj Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SUSRETA POGLAVARA BOGOSLOVNIH SJEMENIŠTA

Predsjednik Vijeća Hrvatske biskupske konferencije za sjemeništa i duhovna zvanja splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić susreo se u četvrtak 24. veljače 2022. godine u sjedištu HBK-a u Zagrebu, s rektorima, poglavarima i duhovnicima u bogoslovnim sjemeništima. Susret je održan nastavljajući se na sjednicu Vijeća Hrvatske biskupske konferencije za sjemeništa i duhovna zvanja, koja je održana u siječnju.

Na susretu se razgovaralo o trima temama. Prva je usklađivanje *ratio nationalis* – nacionalnih smjernica o bogoslovnim sjemeništima s *ratio fundamentalis* – smjernicama sveopće Crkve. Kako je rekao nadbiskup Barišić, svaka partikularna Crkva ima svoje posebnosti te ih je potrebno uskladiti s općim smjernicama koje vrijede za cijelu Crkvu.

Druga tema bilo je uvođenje pripravne propedeutiske godine namijenjene onima koji žele poći u bogoslovna sjemeništa kao svećenički kandidati. Nadbiskup Barišić istaknuo je da bi pripravna godina, prema preporukama iz Vatikana, trebala postati obvezna od akademske godine 2022./2023. za sve kandidate, bilo da su prošli razdoblje malog sjemeništa, bilo da su završili srednjoškolsko ili fakultetsko obrazovanje. Namjera je da se takva godina ne organizira pojedinačno. Stoga je predloženo da središte za pripravnu godinu bude u

Rijeci.

Treća točka o kojoj se razgovaralo jest razmjena studenata katoličkih bogoslovnih fakulteta u Hrvatskoj. Da bi se studentima koji žele tijekom godine-dvije steći iskustvo studiranja u drugom gradu to omogućilo, potrebno je prilagoditi i uskladiti studijske programe.

Uz nadbiskupa Barišića na susretu su sudjelovali: vlč. Stjepan Radić, vlč. Krešimir Čutura i mons. Karlo Višaticki iz Đakova; don Alejandro Castillo iz Pule; vlč. Mario Gerić i don Luka Klarica iz Rijeke, don Đuliano Trdić i don Jure Bjeliš iz Splita; vlč. Željko Faltak, vlč. Anto Pavlović, vlč. Ivan Grbešić, vlč. Josip Đurin i vlč. Mario Dukić iz Zagreba, don Michele Capasso i don Zdenko Spajić iz Sarajeva, te generalni tajnik HBK-a vlč. Krunoslav Novak.

Prije pandemije koronavirusne bolesti susreti poglavara i odgojitelja u bogoslovnim sjemeništima održavali su se svake druge godine. Naizmjenice u istom ritmu održavali su se susreti studenata teologije. Tako se susret održao nakon stanke zbog pandemije, a nadbiskup Barišić najavio je da će također ove godine, u Sarajevu, biti održan susret studenata teologije.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SASTANKA ODBORA ZA MLADE HBK-A

Odbor za mlade Hrvatske biskupske konferencije održao je u ponedjeljak 7. ožujka 2022. godine sastanak pod predsjedanjem šibenskog biskupa Tomislava Rogića, predsjednika Odbora, u sjedištu HBK-a u Zagrebu. Središnja tema sjednice bila je priprema za Susret hrvatske katoličke mladeži (SHKM) koji će se 17. rujna ove godine održati u Bjelovaru.

Osim o SHKM-u, na sastanku se razgovaralo i o organizaciji završnice katoličkih malonogometnih liga,

aktivnostima biskupija u programu *Mladi za mlade*, kao i općenito o izazovima u pastoralu mladih. Povjerenici za mlade iz pojedinih nad/biskupija istaknuli su kako su mnogi mladi zbog pandemije uzrokovane koronavirusom, ali i ratnog stanja na istoku Europe, u sve većoj potrebi za duhovnim sadržajima i vodstvom koji će im omogućiti istinsku puninu susreta s Bogom.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE VIJEĆA HBK-A ZA USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOGA ŽIVOTA

Vijeće Hrvatske biskupske konferencije za Ustanove posvećenog života i Družbe apostolskog života održalo je sjednicu pod predsjedanjem predsjednika Vijeća gospićko-senjskog biskupa Zdenka Križića, u ponedjeljak 28. ožujka 2022. godine u sjedištu HBK-a u Zagrebu.

Na sjednici su u ime redovničkih zajednica bili prisutni: s. Gordana Igrac, fr. Slavko Slišković, fra Tomislav Glavnik, fra Zvonimir Brusač, p. Blaženko Nikolić i s. Krista Mijatović. Svjetovne institute zastupala je Blanka Pavlović, članica svjetovnog instituta Suradnica Krista Kralja.

Na sjednici se raspravljalo o ovogodišnjem obilježavanju Dana posvećenog života. Članovi Vijeća zapazili su da se Dan posvećenog života, nakon dulje stanke

zbog pandemije bolesti COVID-19, ponovno obilježio u gotovo svim nad/biskupijama u sklopu jednoga središnjeg euharistijskog slavlja u kojem su sudjelovale redovnice i redovnici koji obnašaju poslanje u dotičnim nad/biskupijama.

U središtu dnevnog reda sjednice bilo je planiranje susreta redovničkih poglavarica i poglavara s nad/biskupima članovima HBK-a, koji će se održati 8. lipnja 2022. godine. Susret Vijeća HBK-a za Ustanove posvećenog života i Družbe apostolskog života s nad/biskupijskim povjerenicima za Ustanove posvećenog života i Družbe apostolskog života predviđen je za 7. studenoga 2022. godine.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE VIJEĆA HBK-A ZA ŽIVOT I OBITELJ I SA SASTANKA NAD/BISKUPIJSKIH POVJERENIKA ZA PASTORAL BRAKA I OBITELJI

Sastanak nad/biskupijskih povjerenika za pastoral braka i obitelji i sjednica Vijeća HBK-a za život i obitelj održani su u ponedjeljak, 4. travnja 2022., u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu.

Povjerenici su se okupili u jutarnjim satima ponajprije radi dogovora oko hodograma priprema za sudjelovanje na Četvrtom nacionalnom susretu hrvatskih katoličkih obitelji koji će se održati 21. i 22. svibnja 2022. u Ludbregu te razmatranja mogućnosti proslave Desetog svjetskog susreta obitelji u Rimu i mjesnim Crkvama od 22. do 26. lipnja 2022. Nakon molitve i pozdrava nadbiskupa Mate Uzinića, predsjednika Vijeća HBK-a za život i obitelj, te uobičajenih uvodnih točaka dnevnoga reda povjerenik za obiteljski pastoral Varaždinske biskupije preč. Josip Koprek, u ime domaćina predstojećeg nacionalnog susreta, izvijestio je sudionike o poduzetim organizacijskim koracima.

Ponovljeno je kako je susret vrhunac ciklusa obiteljskog pastoralnog posvećenog starijim osobama, međugeneracijskoj solidarnosti te poslanju djedova i baka. Osluškujući poticaje pape Franje došlo se do tematske smjernice susreta „Starije osobe i plodovi Duha Svetoga“. Naznačeno je da bi u subotu, 21. svibnja, program započeo u 18 sati uz predviđeno aktivno sudjelovanje

nad/biskupijskih delegacija obitelji sastavljenih od suprugâ, djece te njihovih djedova i baka. U nedjelju, 22. svibnja, svečano euharistijsko slavlje započelo bi u 11 sati nakon prigodnog predprograma. Povjerenici su, također, izviješteni o rokovima prijave delegacija i ostalim tehničkim pojedinostima.

Voditelj Ureda HBK-a za život i obitelj, dr. Petar-Krešimir Hodžić, obavijestio je nazočne o odvijanju Godine obitelji *Amoris laetitia* u Hrvatskoj, posebno izdvajajući emitiranje emisije „Radost ljubavi u obitelji“ na Hrvatskom katoličkom radiju i objavu videozapisa kampanje „Ja sam Crkva!“ (#IamChurch) Dikasterija za laike, obitelj i život Svete Stolice s hrvatskim podnapišima na portalu Hrvatske katoličke mreže (sadržaji dostupni i preko službene mrežne stranice <https://obitelj.hbk.hr>). Nadalje, pojasnio je kriterije izbora provedenog u svrhu popunjavanja 16 delegatskih mjesta koje je organizator Svjetskog susreta obitelji u Rimu dodijelio zajedničkoj delegaciji Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine.

Najveći dio vremena sudionici sastanka posvetili su promišljanju proslave Svjetskog susreta obitelji u mjesnim crkvama na tragu želje pape Franje da sadržajima susreta bude zahvaćeno što više obitelji diljem svijeta. Utvrđeni su ključni trenuci susreta (u Auli pape Pavla

VI. u Vatikanu: Festival obitelji u srijedu 22. lipnja popodne/navečer i euharistijsko klanjanje u subotu 25. lipnja ujutro, te na Trgu sv. Petra: svečano euharistijsko slavlje u subotu 25. lipnja popodne/navečer s papom Franjom te njegov *Angelus* u nedjelju 26. lipnja). Zaključeno je kako bi se oni mogli uzeti kao okosnica proslave u biskupijama i župama, jer će organizatori omogućiti njihov izravni mrežni video prijenos (*streaming*) tih događaja. U tu svrhu pastoralnim djelatnicima može dobro poslužiti i Pastoralni vodič koji je priredio spomenuti Dikasterij.

Uzimajući u obzir spomenuta dva susreta obitelji u svibnju i lipnju povjerenici su razmotrili i mogućnosti obilježavanja Drugog svjetskog dana djedova, baka i starijih osoba u nedjelju, 24. srpnja 2022., za koji je papa Franjo izabrao geslo „Rod donose i u starosti“ (Ps 92, 15).

U popodnevrim satima članovi Vijeća HBK-a za život i obitelj, osim o zaključcima sastanka povjerenika, raspravljali su o djelovanju vjerničkih laičkih društava, pokreta i zajednica uključenih u obiteljski pastoral Crkve u Hrvatskoj. Usuglašeno je da na tragu dobrih primjera, treba i ubuduće iznalaziti načine za jačanje suradnje i koordiniraniji rad. Uz to, vijećnici su razgovarali i o nekim aktualnim temama poput zaštite ljudskoga života od začeca do prirodne smrti te stvaranja kršćanskog ozračja za dostojanstveno starenje i umiranje. Bilo je govora i o problematici s kojom se susreću supruzi koji se odluče na posvojenje i/ili udomljavanje, uz poseban osvrt na pojedine pastoralne aspekte.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE VIJEĆA HBK-A ZA KATOLIČKI ODGOJ I OBRAZOVANJE

Sjednica Vijeća HBK-a za katolički odgoj i obrazovanje pod predsjedanjem požeškog biskupa Antuna Škvorčevića održana je 4. travnja 2022. u prostorijama Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu. Na sjednici su sudjelovali Ivica Pažin, predstojnik Nacionalnog katehetskog ureda; Josip Šimunović, dekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu; Ivan Koprek, dekan Fakulteta filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu; Ivan Antunović, pročelnik Filozofsko teološkog instituta Družbe Isusove u Zagrebu; Veronika s. Nela Gašpar, predstojnica Teologije u Rijeci – Područni studij Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu; Brankica Blažević, povjerenica za predškolski vjerski odgoj u Nacionalnom katehetskom uredu; Katarina Pišković, povjerenica HKVRPP-a za katoličke dječje vrtiće koje vode redovnice; Ivica Žuljević, predstojnik Nacionalnog ureda za katoličke škole i Danijel Holeš, tajnik Nacionalnog ureda za katoličke škole.

Nakon molitve biskup Antun je pozdravio okupljene, spomenuvši da sjednica Vijeća nije održavana tijekom pandemije koronavirusa, ali da je Nacionalni ured za katoličke škole i u tim izvanrednim okolnostima koordinirao radom katoličkih škola i provodio određene projekte. Budući da je prva točka dnevnog reda bila „Tečajevi dodatnih kvalifikacija za ravnatelje i djelatnike katoličkih škola“ u službi katoličkog identiteta škola, biskup se osvrnuo na kontekst u kojem se to nastojanje ostvaruje. Istaknuo je tužnu činjenicu da se

rat u Ukrajini vodi između dviju država čiji su stanovnici većinski pravoslavni kršćani, svjedočeći kako njihov kršćanski identitet nije očitovao snagu kojom bi nadišli prijepore drugim putovima a ne ratom. Kazao je kako nas i to potiče da u izgradnji katoličkog identiteta naših škola nastojimo oko konkretnog opredjeljenja za evanđeoske vrijednosti u svakodnevnim odnosima djelatnika, učenika i njihovih roditelja, da „katoličko“ ne smije biti ideološki predznak, nego identitetski, otvoren za dijalog sa suvremenom kulturom u usvajanju i promicanju sinteze vjere i znanja. Dodao je da nam je u tom od velike pomoći dokument Kongregacije za katolički odgoj „Identitet katoličke škole – za kulturu dijaloga“ te kazao kako je potrebno njegove smjernice ugraditi u plan i program koji oblikuje Hrvatsko katoličko sveučilište za kvalifikaciju djelatnika katoličkih škola. Nastavio je kako spomenuti dokument naglašava da su za identitet katoličkih škola najbitniji djelatnici. Podsjetio je da su katoličke škole evangelizacijske ustanove određene mjesne Crkve i istaknuo da Ustav Republike Hrvatske jamči slobodu vjere i u organiziranju škola te Crkva ima pravo tim putem naviještati evanđelje, tražeći od svojih djelatnika prikladnost za navedeno djelo. U tom smislu upozorio je na važnost edukacije djelatnika koju nastoji organizirati Hrvatsko katoličko sveučilište zajedno s Nacionalnim uredom za katoličke škole. Poželio je da plan i program dokvalifikacije djelatnika katoličkih škola, koji pripravlja stručna skupina spomenutog Sveučilišta

i Nacionalnog urede otvori mogućnost edukacije i vjernika laika koji djeluju na katoličkim visokim učilištima, uključujući i teologiju.

Nakon što je pročitana zapisnik s prošle sjednice Vijeća, Ivica Žuljević i Danijel Holeš su upoznali prisutne u kojoj mjeri su ispunjeni doneseni zaključci. Ponajprije se to odnosilo na izradu dopune kurikula za potrebe katoličkih škola koje su već treću godinu u probnoj provedbi. Početkom sljedeće školske godine dopune će biti obvezne u svim katoličkim školama. Osim toga, sudionici sjednice su upoznati s tim da se trenutno provodi i dopuna međupredmetnih tema.

Zatim se raspravljalo o organiziranju tečajeva dodatnih kvalifikacija za ravnatelje i djelatnike katoličkih škola. Nositelj projekta je Hrvatsko katoličko sveučilište a tečajevi bi se trebali početi provoditi od sljedeće školske godine u četiri centra: Zagrebu, Splitu, Rijeci i Požezi. Zaključeno je među ostalim da na tečajevima mogu sudjelovati i djelatnici u katoličkim dječjim vrtićima kao i oni u javnim vrtićima.

Razmotreno je potom pitanje financiranja katoličkih škola u skladu s Ugovorima između Svete Stolice i

Republike Hrvatske, te financiranje školskih gradnji i pokrivanja drugih troškova koji nisu obuhvaćeni spomenutim ugovorima. Istaknuto je kako Nacionalni plan oporavka i otpornosti otvara neke mogućnosti u tom pogledu. No, Nacionalni ured za katoličke škole nije dobio nikakav odgovor od Ministarstva znanosti i obrazovanja na upit o načinu na koji bi se katoličke škole prijavile na natječaj za dobivanje navedenih sredstava. Željko Tanjić progovorio je o dosadašnjim iskustvima Hrvatskog katoličkog sveučilišta u vezi financiranja od strane Republike Hrvatske kao i natječajima iz europskih fondova. Između ostalog spomenuto je kako se za takve natječaje traže i dokazi o odnosu katoličkih škola i učilišta s obzirom na pitanja kao što je gender ili zaštita maloljetnika od spolne zloporabe. Biskup Škvorčević je zahvalio Nacionalnom uredu za katoličke škole za sav trud koji ulaže u to da se u stalnoj komunikaciji s državnim institucijama poboljša međusobna suradnja za dobrobit svih katoličkih škola.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE POVJERENSTVA HBK-A ZA ZAŠTITU MALOLJETNIKA I RANJIVIH OSOBA

Sjednica Povjerenstva HBK-a za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba pod predsjedanjem predsjednika Povjerenstva riječkog nadbiskupa koadjutora Mate Uzinića održana je 5. travnja 2022. u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu. Nakon molitve i pozdravne riječi predsjednika Povjerenstva predstavnici radnih skupina podnijeli su izvješća o svome radu. Zbog novonastalih okolnosti i potreba potrebno je doraditi i prilagoditi postojeće Smjernice te vidjeti koje iduće korake je potrebno poduzeti kako bi zaštitili maloljetnike i ranjive osobe. Članovi Povjerenstva bili su podijeljeni u tri skupine: Primjena kanonskih odredbi, Pomoć

pogođenim osobama i Obveza prevencije. Potrebno je ovoj problematici pristupiti na način koji je primjenjiv i usklađen s potrebama, poštujući dostojanstvo svake osobe.

Marina Šijaković predstavila je međunarodno istraživanje koje se bavi zaštitnim sposobnostima u organizaciji Global Safeguarding Alliance i Australian Catholic University. Članovi su dali prijedloge za obilježavanje Molitvenog dana za sve žrtve/preživjele zlostavljanja. Iduća sjednica je najavljena za 3. listopada.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE O GODIŠNJOJ SJEDNICI VIJEĆA HBK-A I BKBIH ZA HRVATSKU INOZEMNU PASTVU

U sjedištu Hrvatske biskupske konferencije održana je pod predsjedanjem nadbiskupa vrhbosanskog

i apostolskog upravitelja Vojnog ordinarijata u Bosni i Hercegovini mons. Tome Vukšića, predsjednika Vijeća, 21. travnja 2022. godišnja sjednica Vijeća Hrvatske

biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine za hrvatsku inozemnu pastvu. Na sjednici su, uz predsjednika nadbiskupa Vukšića, sudjelovali nacionalni ravnatelj Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu i tajnik Vijeća Tomislav Markić, predsjednik Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica Bosne i Hercegovine fra Jozo Marinčić OFM, područni delegati hrvatske inozemne pastve za Njemačku don Ivica Komadina, za Austriju fra Vjekoslav Lazić OFM, za Švicarsku fra Antonio Šakota OFM, za Zapadnu Europu fra Ljubomir Šimunović OFM, za Kanadu vlč. Božidar J. Tenšek, za Sjedinjene Američke Države fra Nikola Pašalić OFM, zatim novoizabrana predstavница časnih sestara iz Njemačke s. Gordana Davidović te predstavnik pastoralnih suradnika iz Njemačke Željko Galić. Predsjednik Hrvatske redovničke konferencije fr. Slavko Slišković OP, delegati za Sloveniju fra Marko Prpa OFM, za Skandinaviju mons. Stjepan Biletić, za Južnu Ameriku mons. Drago Balvanović, kao i novoizabrani delegat za Australiju fra Davor Dominović OFM, opravdali su svoj izostanak te poslali svoja pisana izvješća.

Otvarajući sjednicu i pozdravljajući prisutne predsjednik Vijeća izrazio je zahvalnost i radost zbog ovoga susreta uživo, a sudionike sjednice na početku je pozdravio i generalni tajnik Hrvatske biskupske konferencije Krunoslav Novak zaželjevši kao domaćin dobrodošlicu i plodan rad.

Nadbiskup Vukšić je potom vijećnike izvijestio o zaključcima zajedničkoga godišnjeg zasjedanja hrvatskih biskupa, koje je održano 15. veljače 2022. u Mostaru, posebno naglasivši želju biskupa da na sljedećem zajedničkom zasjedanju više pažnje bude posvećeno perspektivi i budućnosti hrvatske inozemne pastve. Potom je ravnatelj Markić podnio izvješće o djelovanju Ravnateljstva u proteklom periodu, govoreći posebice o aktualnom stanju i personalnim pitanjima, premještajima svećenika i preminulim pastoralnim djelatnicima, fondu solidarnosti, najvažnijim događanjima protekle godine kao i predstojećim događajima, a progovorio je i o otvorenim pitanjima i izazovima naše inozemne pastve, posebno se osvrnuvši na oblik ovogodišnjeg molitvenog spomena na žrtve Bleiburga i križnih putova, koji će uključivati misu i molitvu u bleiburškoj župnoj crkvi u petak, 13. svibnja u 18 sati, molitvu na groblju Mirogoj u subotu, 14. svibnja u 8.30 sati, kao i središnje misno slavlje u Svetištu hrvatskih mučenika u Udbini istoga dana u 12.15 sati.

U nastavku sjednice izvješća o pastoralnoj situaciji u povjerenim im područjima podnijeli su područni delegati hrvatske inozemne pastve, podijelivši jedni s drugima poteškoće i izazove s kojima se susreću, kao i planove za predstojeće razdoblje. Uz pregled događanja u

protekloj godini iznesene su i nove personalne potrebe te su razmijenjena mišljenja i iskustva o načinima suradnje s mjesnom Crkvom u pojedinim područjima.

Sjednica je završila zajedničkim objedom.

*vlč. dr. Tomislav Markić
nacionalni ravnatelj i tajnik Vijeća*

IMENOVANJA

PREČASNI MILAN ZGRABLIĆ IMENOVAN ZADARSKIM NADBISKUPOM KOADJUTOROM

Papa Franjo imenovao je nadbiskupom koadjutorom Zadarske nadbiskupije prečasnog Milana Zgrablića, svećenika Porečke i Pulske biskupije, dosadašnjeg katedralnog župnika Župe Uznesenja Blažene Djevice Marije u Poreču te ravnatelja Biskupijske ustanove za uzdržavanje klera i drugih crkvenih službenika, priopćila je u četvrtak 7. travnja 2022. Apostolska nuncijatura u Republici Hrvatskoj.

Mons. Milan Zgrablić rođen je u Pazinu 29. kolovoza 1960. kao peto dijete u obitelji Josipa i majke Josipe Zgrablić. Osnovnu školu završio je u Pazinu (1976.), a prva dva razreda Srednje škole u Biskupskom sjemeništu u Pazinu.

Njegov biskup mons. Dragutin Nežić šalje ga u sjemenište „Zmajević“ u Zadar gdje pohađa treći i četvrti razred, te polaže maturu 1980. godine. Od 1980. do 1986. studira teologiju na Visokoj bogoslovnoj školi u Rijeci.

Nakon svećeničkog ređenja, 8. lipnja 1986., bio je župni vikar u Rovinju (1986. – 1987.). Nakon toga imenovan je prefektom u Nadbiskupskom sjemeništu „Zmajević“ u Zadru gdje ostaje tri godine (1987. – 1990.).

Po povratku u svoju Porečku i Pulsku biskupiju dvije

godine bio je biskupijski povjerenik za duhovna zvanja, a onda odlazi na postdiplomski studij duhovnosti na Papinsko sveučilište „Gregoriana“ u Rimu (1992. – 1994.).

Nakon završenog studija u Rimu imenovan je voditeljem Pazinskog kolegija s klasičnom gimnazijom (1994. – 1997.), kada preuzima i službu ravnatelja biskupijskog Caritasa do 2007. godine.

Bio je osam godina župnik u Rovinju (1997. – 2015.). Od 2008. vodi i Biskupijsku ustanovu za uzdržavanje klera i drugih crkvenih službenika.

U rujnu 2015. imenovan je katedralnim župnikom u Poreču gdje ga je zateklo imenovanje zadarskim nadbiskupom koadjutorom.

Od 2019. kanonik je Stolnog kaptola sv. Mavra u Poreču.

Tijekom 36 godina svećeničke službe bio je u više navrata član Svećeničkog vijeća, Zbora savjetnika, Pastoralnog i Ekonomskog vijeća, član Vijeća za umjetnost, izgradnju i obnovu sakralnih objekata te voditelj Vijeća za liturgiju i crkvenu glazbu, kao i voditelj Vijeća za mlade, duhovna zvanja i ministrante.

Tiskovni ured HBK-a

DR. KRUNOSLAV NOVAK IMENOVAN V. D. RAVNATELJEM HKM-A

Na izvanrednom zasjedanju Hrvatske biskupske konferencije 24. siječnja 2022. godine, srijemski biskup koadjutor Fabijan Svalina razriješen je službe ravnatelja Hrvatske katoličke mreže, a za vršitelja dužnosti

ravnatelja imenovan je dr. Krunoslav Novak, generalni tajnik HBK-a.

Tiskovni ured HBK-a

VIJESTI

HRVATSKI BISKUPI UPUTILI VJERNICIMA POTICAJE I SMJERNICE ZA ZAUZETIJE EKUMENSKO NASTOJANJE

Na svom Izvanrednom plenarnom zasjedanju 24. siječnja 2022. godine, hrvatski biskupi usvojili su dokument *Poticaji i smjernice za zauzetije ekumensko nastojanje* i uputili ga katoličkim vjernicima, drugim kršćanima i ljudima dobre volje.

Na dokumentu su surađivali stručnjaci za ekumenska pitanja pod vodstvom požeškog biskupa Antuna Škvorčevića, predsjednika Biskupske komisije HBK-a za ekumenizam. *Poticaji i smjernice za zauzetije ekumensko nastojanje* imaju polazište u Drugom vatikanskom saboru i dokumentima opće Crkve o ekumenizmu novijeg doba, među kojima je *Direktorij za primjenu načela i normi o ekumenizmu* Papinskoga vijeća za promicanje jedinstva kršćana (1993.), enciklika pape Ivana Pavla II. »*Ut unum sint*« – *O ekumenskom nastojanju* (1995.) te posljednji dokument Papinskoga vijeća za promicanje jedinstva kršćana (2020.) *Biskup i jedinstvo kršćana: Ekumenski vademecum*.

Pored toga, *Poticaji i smjernice za zauzetije ekumensko nastojanje* na svoj način plod su onoga što se kod nas tijekom posljednjih desetljeća zbivalo na području ekumenizma, napose od Nacionalnog euharistijskog kongresa 1984. godine i Domovinskog rata, kada je među ostalim održano nekoliko susreta između delegacije Katoličke Crkve na čelu s kardinalom Franjom Kuharićem i delegacije SPC-a predvođene patrijarhom Pavlom, te upućeno *Pismo hrvatske biskupske konferencije o pedesetoj obljetnici završetka Drugoga svjetskog rata*, iz 1995. godine. U novije su vrijeme organizirani susreti s episkopima

SPC-a u Hrvatskoj i zajednički spomen ratnih žrtava.

Naslov *Poticaji i smjernice za zauzetije ekumensko nastojanje* upućuje na to da se radi o načelnom, pastoralnom i praktičnom dokumentu HBK-a u kontinuitetu s onim Biskupske konferencije Jugoslavije naslovljenom *Pastirski poziv na oživljavanje ekumenskog duha i nastojanja*, potvrđujući da se nije dogodio prekid s obzirom na ekumensko djelovanje nakon prestanka postojanja BKJ-a i uspostave HBK-a. Dokument u svom sadržaju uglavnom slijedi strukturu *Direktorija za primjenu načela i normi o ekumenizmu*. Sastoji se od *Proslava*, s razlozima njegova nastanka i naslovnica kojima je upućen, *Uvod* koji govori o povodu i pastoralnoj svrsi dokumenta, zatim tri logički povezana dijela: I. *Katolička Crkva i ekumenizam*; II. *Formacija za ekumenizam*; i III. *Ekumenizam u pastoralnom i konkretnom životu mjesne Crkve, te Zaključka*. Radi lakšeg snalaženja u sadržaju, tekst je raspoređen u 46 brojeva.

Na istom Izvanrednom zasjedanju, osim navedenog, HBK je osnovala *Odbor za odnos sa Židovima i muslimanima*, usko povezan s Biskupskom komisijom za ekumenizam, čiji je predsjednik ujedno i predsjednik Odbora. Tako je dovršeno strukturiranje tijela zaduženih za ekumenizam i međureligijski dijalog, započeto na redovitom jesenskom zasjedanju HBK-a 2021. godine.

IKA/HKM

PRIMOPREDAJA SLUŽBE RAVNATELJA HRVATSKE KATOLIČKE MREŽE

U skladu s odlukom s Izvanrednog zasjedanja Hrvatske biskupske konferencije, u njezinu sjedištu na

Ksaveru u Zagrebu izvršena je 18. veljače 2022. godine primopredaja službe ravnatelja Hrvatske katoličke

mreže između srijemskoga biskupa koadjutora Fabijana Svaline i generalnoga tajnika HBK-a dr. Krunoslava Novaka, koji je imenovan vršiteljem dužnosti ravnatelja HKM-a.

Primopredaju je vodio predsjednik Upravnog vijeća HKM-a zagrebački pomoćni biskup Mijo Gorski u prisutnosti predsjednika Vijeća HBK-a za ekonomska pitanja vojnog ordinarija u RH Jure Bogdana.

Mons. Gorski, kao predsjednik Odbora HBK-a za medije, podsjetio je da je generalni tajnik HBK-a dr. Novak primio službu v. d. ravnatelja HKM-a od mons. Fabijana Svaline, jer je Svalina imenovan srijemskim biskupom koadjutorom. Zahvalio je mons. Svalini za sav trud koji je uložio u HKM, »u njezino formiranje, organizaciju, funkcioniranje, što je bio doista velik posao«. Još jednom je i u ime HBK-a izrekao »velika hvala

biskupu Svalini za sav napor, trud i neprospavane noći u rješavanju određenih problema«.

Biskup Gorski zatim je dr. Novaku zahvalio za preuzimanje službe koja nije jednostavna, ali »tu smo svi zajedno da učinimo našu Mrežu još boljom, prodornijom i uvjerljivijom kako bi vjernici koji nas slušaju ili prate putem portala bili još bolje informirani, i usto da naša Mreža učini još bolji utjecaj na ljude, vjernike i one koji ne vjeruju«.

Biskup Bogdan zahvalio je mons. Svalini na »poslu koji je ovdje obavljao srcem i dušom, 24 sata«, u HBK-u, a njegovu nasljedniku poželio »blagoslov, uspjeh i svako dobro«.

Tiskovni ured HBK-a/IKA/HKM

PROSLAVLJENA 50. OBLJETNICA MISIJSKOG LISTA RADOSNA VIJEST

Pedeset godina kontinuiranog izlaska misijskog lista *Radosna vijest* obilježeno je u ponedjeljak 21. veljače 2022. godine svečanom akademijom u kapucinskom samostanu sv. Leopolda Bogdana Mandića u Zagrebu i euharistijskim slavljem koje je predvodio apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj mons. Giorgio Lingua. Svečana akademija započela je pjevanom antifonom, čitanjem evanđelja te molitvom doc. dr. sc. Odilona Singboa, svećenika iz Benina, docenta na Hrvatskom katoličkom sveučilištu.

Kratak govor prvi je izrekao apostolski nuncij u RH mons. Giorgio Lingua koji je naglasio kako se *Radosna vijest* može pohvaliti time što je jedini misionarski časopis na hrvatskome jeziku. Ujedno se prisjetio časopisa *Mali misionar* koji je čitao kao dijete, zahvaljujući kojem se upoznao s radom misionara i zbog kojeg je, priznaje, i sam htio postati misionarom. »Putem ovoga vjernoga časopisa i vi već 50 godina pratite one koji odlaze i s njim surađujete u naviještanju Radosne vijesti«, poručio je nuncij. Na kraju govora pozvao je okupljene da ne napuštaju misionare. »Ne napuštajte misionare. Uvijek se sjetite da je zaštitnica misija sv. Terezija od Djeteta Isusa koja nije nikada napuštala samostan, ali je u srcu imala navještaj Radosne vijesti«, pozvao je mons. Lingua.

Predsjednik Vijeća za misije HBK-a krčki biskup Ivica Petanjak rekao je kako je »*Radosna vijest* misijski list, ali« – nadalje naglašuje – »*Radosna vijest* su prije svega živi, konkretni ljudi, entuzijasti, zaljubljenici u Kristovo evanđelje. U svaku stranicu ovog lista ugrađene su

nebrojene osobe i sudbine tolikih pojedinaca, svaka sa svojim imenom i svojim identitetom, sa svojim životom, a sve ih povezuje misionarski poziv, poslanje, ljubav, žrtva i rad za Krista i za čovjeka.«

»Obljetnice su uvijek prigoda za zahvalan pogled na prošlost, na sve ono što je Bog učinio po ljudima koji su bili otvoreni poticajima njegova Duha«, rekla je nacionalna ravnateljica Papinskih misijskih djela u RH s. Ivana Margarín. Istaknula je kako je list *Radosna vijest* »prije 50 godina bio nov pogled u misijski svijet, a to je i danas i bit će i sutra jer ima zadaću koja ne zastarijeva nikada – donositi istinu o Isusu Kristu i sve ljude povezivati u zajedništvo Crkve.«

O počecima izlaženja časopisa *Radosna vijest* govorila je i sestra Snježna Stjepandić, redovnica Družbe Kćeri Božje ljubavi koja je s još jednom sestrom 1972. godine prva počela pomagati u uredništvu *Radosne vijesti*. S prvim brojevima *Radosne vijesti* kao bogoslov u Sarajevu započeo je suradnju i generalni vikar Sisačke biskupije mons. Marko Cvitkušić, koji je na razne načine surađivao s misijskim mjesečnikom tijekom 28 godina.

Nakon svečane akademije uslijedilo je euharistijsko slavlje koje je predvodio nuncij Giorgio Lingua, a propovijedao je mons. Ivica Petanjak. U homiliji je, osvrnuvši se na Markovo evanđelje, naglasio kako se »mi sami svojim silama ne možemo osloboditi od zla i Zloga. To možemo jedino ako smo povezani s Bogom, a veza s Bogom uspostavlja se molitvom. Tek kad smo u savršenoj povezanosti s njim, kad smo potpuno jedno,

možemo pobijediti zlo.«

»Ovom svetom euharistijom želimo zahvaliti Gospodinu na svemu čime je i ovaj misionarski časopis *Radosna vijest* po svim misionarima, po svim svojim urednicima i suradnicima dao svoj doprinos u evangelizaciji

svijeta propovijedajući evanđelje Isusa Krista i promičući dostojanstvo svakoga čovjeka«, zaključio je biskup Petanjak.

IKA/HKM

BISKUP MIJO GORSKI PREDVODIO MISU ZA ŽRTVE PANDEMIJE I RATA, TE ZA MIR U UKRAJINI

U sklopu korizmene molitvene inicijative Vijeća europskih biskupskih konferencija (CCEE), zagrebački pomoćni biskup Mijo Gorski predslavio je u četvrtak 10. ožujka 2022. godine misu za žrtve pandemije i rata, te za mir u Ukrajini, u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu.

CCEE je molitvenu inicijativu organizirao tako da po jedna biskupska konferencija jedan dan u korizmi slavi misu s nakanama za mir u Ukrajini i za pokoj poginulih u ratu i umrlih tijekom pandemije bolesti COVID-19. Mise su se prema utvrđenom rasporedu slavile od Pepelnice, 2. ožujka, pa sve do Velikog četvrtka, 14. travnja. Prema rasporedu, HBK bila je na redu 10. ožujka, a osim u sjedištu u Zagrebu, mise su se slavile i u pojedinim nad/biskupijama.

Biskup Gorski na početku homilije rekao je da se uz preminule, u žrtve pandemije koronavirusne bolesti »ubrajaju i oni koji su izgubili članove svojih obitelji ili prijatelja, oni koji su preboljeli COVID-19, ali su ostale posljedice, djeca koja su izgubila djetinjstvo, bolničko osoblje koje je već na rubu izdržljivosti, zapravo, cijelo pučanstvo jer su nam mjere uvedene za sprječavanje širenja zaraze oduzele osnovne ljudske potrebe.«

»Sve to je ostavilo i traga na vjerskom životu. Drastično ograničenje broja vjernika koji su mogli doći u crkvu, gubitak kontakta s djecom i mladima koji su u ove dvije godine gotovo izostali iz liturgijskih okupljanja, smanjena mogućnost kateheza«, podsjetio je biskup. Osvrnuo se i na rat u Ukrajini koji, kako je rekao, najrazornije pogađa stanovnike te zemlje, ali i drastično utječe na sve stanovnike Europe. »Sve nam to pokazuje da smo međusobno povezani mnogim vezama, nitko nije potpuno samostalan, ovisimo jedni o drugima, stoga imamo i odgovornosti jedni za druge«, istaknuo je biskup Gorski.

Stoga je, promišljajući o navještenim svetopisamskim tekstovima, kazao da je takvu odgovornost pokazala kraljica Estera, predana zajedno sa svojim narodom uništenju, u smrtnom strahu zavapivši Bogu. I danas su se ljudi našli u takvom raspoloženju duše. »Mnogi su se

ljudskom i Božjom snagom pridigli, mnogi su se preselili u vječnost. Ali svi su iskusili nemoć tijela«, naglasio je biskup.

»Što nam drugo preostaje osim molitve koja ima moć mijenjati ljudska srca i pomirivati neprijatelje?«, upitao je. Isus u naviještenom evanđeoskom odlomku govori o snazi i potrebi molitve. No, mnogi su u dvojbi: moliti ili ne, nastavio je, istaknuvši primjer »neuslišane« molitve. Međutim, zašto bi Bog bio s nama u nevolji, ako ga nismo imali uza se u radosti, zašto u trenutku smrti, ako nije bio nazočan u planiranju našeg života? »Isus nam odgovara u Evanđelju stavljajući pred nas lik dobrog Oca, njegov dar, plod naše molitve koji premašuje naša očekivanja, i molitvu kao najizvrsnije sredstvo komunikacije s Ocem«, ustvrdio je.

»Isus želi ojačati naše povjerenje i pouzdanje u Oca. Molite i dat će vam se. Time odgovara onima koji smatraju da je molitva uzaludno trošenje vremena. Isus želi reći da Bog uvijek odgovara i da nijedna molitva nije uzaludna. Možda neće biti uslišana u vrijeme i na način kako mi očekujemo, ali neće biti uzaludna«, rekao je mons. Gorski.

Dodao je da, iako se to činilo čudno, temeljno pitanje domovine i Crkve, međunarodnih odnosa, rata i mira, nije ekonomsko, političko, ni moralno. Temeljno pitanje je, naglasio je, pitanje vjere – odnosa prema Bogu na kojem se temelje odnosi prema drugima. »Sve drugo samo su posljedice vjere ili nevjere, koja se, pak, ne može definirati formalnim pripadanjem nekoj vjerskoj zajednici, nego stavom da nam Bog treba. A taj stav najbolje pokazuje molitva koja je nenadoknadviva u životu vjernika, do te mjere da nikada nitko nije uspio sačuvati vjeru bez molitve.«

»Bez molitve ostajemo sami sa svojim snagama, prepušteni nagonima, vlasti i dominacije koji neminovno vode do sukoba pa i do rata. Zato za nas kršćane nije pitanje: Trebamo li moliti?, nego: Kako moliti?« Predsjedatelj slavija zatim je naveo tri uvjeta molitve: stajanje pred Bogom u golosti svoga bića, ustrajnost i spremnost na praštanje, pomirenje i prijateljevanje. »U tom slučaju molitva ne može ostati bez ploda. Jer molitva

je unutarnja snaga zajedništva s Bogom i ljudima koja uklanja neprijateljstva, nadilazi predrasude, potiče na dijalog i pomirenje, pruža utjehu u trenucima gubitaka.«

Prisjetio se, zatim, i molitve u svojoj obitelji i svakodnevna zaziva: »Od kuge, gladi i rata, oslobodi nas Gospodine.« »Sve to, nažalost, jest prisutno ili prijeti«, dodao je. »Zato vapimo Bogu uvjereni da će nas uslišati. Sjeti se, o, Gospode! Objavi se u vrijeme naših jada. Preminulima otpusti grijeh, a nas žive čuvaj od kuge, gladi i rata,

Gospodine!«, zaključio je biskup Gorski.

Uz biskupa misu su suslavili generalni tajnik HBK-a Krunoslav Novak, predstojnik Ekonomata i Financijskog ureda HBK-a Šimun Šindija i nacionalni ravnatelj Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu Tomislav Marčić. U slavlju su sudjelovali i vjernici djelatni u ustanovama HBK-a. Liturgijsko pjevanje predvodili su djelatnici Hrvatske katoličke mreže.

Tiskovni ured HBK-a/IKA/HKM

POMOĆ HRVATSKOGA CARITASA LJUDIMA POGOĐENIM RATOM U UKRAJINI

Na dan kad je započela ruska agresija na Ukrajinu, 24. veljače 2022. godine, Hrvatski je Caritas pokrenuo humanitarnu akciju za pomoć Ukrajini. Hrvatski Caritas je već potkraj veljače inicijalnom uplatom iz svojega interventnog fonda podupro program žurne pomoći Ukrajinskog Caritasa i Caritasa *Spes* u suradnji s konfederacijom Caritasa *Internationalis*, te s drugim nacionalnim Caritasima sudjeluje u pomoći i zbrinjavanju ukrajinskih prognanika i izbjeglica.

Prvi tegljač humanitarne pomoći Hrvatski Caritas uputio je prema Ukrajini 18. ožujka 2022. godine. Pošiljka se sastojala od 29 paleta prehrambenih proizvoda te tri palete higijenskih i sanitetskih materijala, ukupne težine više od 20 tona. Među poslanom robom bile su i trajne namirnice koje su darovale hrvatske tvrtke, organizacije i pojedinci: temeljne životne namirnice za odrasle, djecu i bebe, konzervirano voće i povrće, mesne i riblje konzerve, gotova jela, juhe, keksi te pelene, flasteri i zavoji. Ukupna je vrijednost pošiljke bila veća od 350 000 kuna. Usmjerena je na područje Kijevsko-žitomirske rimokatoličke biskupije, gdje se na službi nalazi i don Zvonimir Šesnić, hrvatski svećenik.

Tegljač s humanitarnom pomoći za Ukrajinu prije

polaska blagoslovio je predsjednik Hrvatske biskupske konferencije zadarski nadbiskup Želimir Puljić. Uz njega, ispraćaju su nazočili i predsjednik Hrvatskog Caritasa varaždinski biskup Bože Radoš, te generalni tajnik HBK-a vlč. Krunoslav Novak i djelatnici Hrvatskoga Caritasa.

Biskup Radoš tom je prigodom rekao: »Ovo je opipljiv znak milosrđa Crkve koja se hrani evanđeljem. Korizmena odricanja, u ovim danima, prilika su za iznalaženje novih putova za iskazivanje solidarnosti te usklađivanja djela milosrđa s ljubavlju prema siromašnima i potrebitima. U ime Hrvatskog Caritasa pozivam tvrtke, proizvođače, obrtnike, trgovačke lance i sve one koji to žele i mogu da nam se pridruže u organiziranju sljedećih pošiljaka koje ćemo, dok je to god moguće, slati izravno u Ukrajinu.«

Nakon toga, Hrvatski Caritas nastavio je sustavno slati novu pomoć u Ukrajinu te je njegova humanitarna akcija za pomoć ljudima pogođenim ratom u Ukrajini još uvijek u tijeku.

Tiskovni ured HBK-a/IKA/HKM

POTPISAN UGOVOR O CARITASU KATOLIČKE CRKVE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Predsjednik Hrvatske biskupske konferencije zadarski nadbiskup Želimir Puljić i predsjednik Vlade Republike Hrvatske Andrej Plenković potpisali su Ugovor o Caritasu Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj u petak 18. ožujka 2022. godine, u Banskim dvorima u Zagrebu.

Potpisivanju su nazočili i predsjednik Hrvatskog Caritasa varaždinski biskup Bože Radoš, ravnatelj Hrvatskog Caritasa srijemski biskup koadjutor Fabijan Svalina i generalni tajnik Hrvatske biskupske konferencije vlč. Krunoslav Novak, te potpredsjednik Vlade i ministar unutarnjih poslova Davor Božinović, ministar rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike

Josip Aladrović i ministrica kulture i medija Nina Obujlen Koržinek.

Uoči svečanosti potpisivanja, predsjednik Vlade sastao se s predstavnicima Hrvatske biskupske konferencije i Hrvatskog Caritasa. Predsjednik Vlade RH istaknuo je da se radi o važnom ugovoru koji predstavlja značajan korak naprijed u reguliranju odnosa između države i Caritasa Katoličke Crkve. »Poznato je da država, bilo koja, pa onda i hrvatska država, vodi računa o temeljnom kršćanskome načelu solidarnosti. Ono je prožeto gotovo kroz sve politike kojima se bavimo. A osobito je važno da redistribucijska snaga proračuna to načelo provede u različitim aspektima naših djelatnosti«, poručio je. Izrazio je zadovoljstvo u ime Vlade što se ovim ugovorom, upravo vodeći računa o socijalnoj politici, ali i temeljnom društvenom načelu solidarnosti, dodatno unaprjeđuju odnosi s Caritasom i Hrvatskom biskupskom konferencijom te potvrđuje i jača međusobna suradnja. »Jer je doprinos Caritasa u humanitarnim, karitativnim, zdravstvenim, ljekarničkim, edukativnim i drugim socijalnim djelatnostima na području naših različitih nadbiskupija, biskupija i ordinarijata od iznimne važnosti«, dodao je.

Hrvatska će, izvijestio je, temeljem ovoga Ugovora godišnje sudjelovati s 15 milijuna kuna financijskog doprinosa te na taj način pomoći redovite aktivnosti Caritasa. »To je posebno važno u ovo vrijeme agresije na Ukrajinu, u vrijeme teške, velike, goleme humanitarne krize, najjače izbjegličke krize u Europi. Sada je već izvan Ukrajine više od tri milijuna ljudi, a puno ih je prognanih i unutar zemlje, pa će i taj broj, vjerojatno, prema svemu ovome što vidimo, iz dana u dan rasti«, kazao je premijer Plenković. Zato je važno, dodao je, da sve sastavnice države i jedinica lokalne i područne samouprave daju svoj doprinos, jer će poseban doprinos sigurno dati Caritas, kao i svi dobri ljudi koji žele pomoći onima koji u strahu za svoj život napuštaju svoje domove i traže sigurnost u drugim europskim zemljama, pa tako i u

Hrvatskoj.

Predsjednik Hrvatske biskupske konferencije Željimir Puljić dodao je da je taj ugovor dio osnovnog ugovora koji je sklopljen prije 26 godina. »Ti ugovori reguliraju ono što je najvažnije – slobodno djelovanje Crkve u slobodnoj državi«, istaknuo je. Odmah po završetku Domovinskog rata, podsjetio je nadalje nadbiskup Puljić, Hrvatska je, kao i mnoge druge države, tim ugovorima regulirala svoje pravne odnose sa Svetom Stolicom. Oni su dopunjeni, dodao je, četirima ugovorima koji su već potpisani i ratificirani, a prvi ugovor među njima, o pravima i položaju vjerskih zajednica, govori o Caritasu i karitativnom djelovanju. »Ovim ugovorom ne počinje djelovanje Caritasa, ali u društvu se prepoznaje ono bitno karitativno djelovanje koje Crkva stoljećima i tisućljećima provodi, jer Caritas je zapravo bitan dio njezina poslanja«, poručio je predsjednik HBK-a.

Odluka o sklapanju Ugovora prihvaćena je na zasjedanju Vlade u srijedu 9. ožujka 2022. godine. Ugovorom se, kako je tada rekao ministar Aladrović, uređuje pitanje međusobne suradnje između Vlade RH i HBK-a na području ustanova za karitativno djelovanje i društvenu skrb. Stoga se, osiguravaju određena trajna jamstva djelovanja vezana uz uključenost Hrvatskoga Caritasa radi obavljanja humanitarne, karitativne, zdravstvene, ljekarničke, edukativne i drugih socijalnih djelatnosti na području nadbiskupija, biskupija ili ordinarijata.

Ministar je pojasnio da će se navedena djelatnost provoditi u skladu s pozitivnim propisima RH. Prema Članku 29 Ugovora, osigurana je i kontinuirana godišnja isplata jednokratne novčane pomoći u iznosu od 15 milijuna kuna u svrhu obavljanja karitativne i socijalne djelatnosti čiji su korisnici posebno ranjive i ugrožene skupine osoba. Pomoć će se isplaćivati iz državnoga proračuna s pozicije Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike.

Tiskovni ured HBK-a/IKA/HKM

SUSRET HRVATSKE KATOLIČKE MLADEŽI U BJELOVARU POD GESLOM GORE SRCA

Konferencija za medije o Susretu hrvatske katoličke mladeži održana je 29. ožujka 2022. godine u Biskupijskom ordinarijatu u Bjelovaru. Susret koji će se održati 17. rujna ove godine u Bjelovaru pod geslom *Gore srca* predstavili su bjelovarsko-križevački biskup mons. Vjekoslav Huzjak, povjerenik za Pastoral mladih preč. Zoran Grgić i koordinator organizacijskog odbora

SHKM-a vlč. Luka Premelč. Naime, nekoliko tisuća mladih okupit će se u sjedištu Bjelovarsko-križevačke biskupije gdje će na jednodnevnom susretu moći prisustvovati raznim aktivnostima koje unutar programa priprema biskupijski Pastoral mladih.

Geslo Susreta *Gore srca* preuzeto je iz slavlja mise, odnosno dijaloga koji se odvija između svećenika i

naroda u predslavlju, a prema geslu izrađen je i logo koji mladima pomaže da dublje shvate samo geslo. Kako bi se pripremili za susret, mladi će u svojim župama prolaziti kateheze koje su dostupne na mrežnoj stranici Susreta (www.shkm.hr). Na istom mjestu dostupan je i tekst križnoga puta za mlade pripremljen za korizmu.

Bez podrške cijele Crkve ovaj Susret nije moguć, stoga je pripremljena molitva koja se na poseban način moli svakog 17. u mjesecu s nakanom za uspjeh Susreta. Sve informacije vezane uz Susret bit će moguće pratiti na mrežnoj stranici i društvenim mrežama Susreta, koji se ove godine održava jedanaesti put prema odluci Hrvatske biskupske konferencije.

Susreti hrvatske katoličke mladeži održavaju se od 1996. godine, a prvi susret održan je u Splitu. Svaki susret okuplja tisuće mladih iz svih hrvatskih nad/biskupija i katoličkih misija, a dosad su mlade, uz Split, ugostili i Rijeka, Osijek, Šibenik, Pula, Varaždin, Zadar, Sisak, Dubrovnik i Vukovar, a 2020. se susret trebao održati u Zagrebu. Zbog pandemije i oštećenja nastalih u potresu, susret u Zagrebu je otkazan. No, biskupi su odlučili da Susret ide dalje te je novim domaćinom postala Bjelovarsko-križevačkoj biskupiji koja radosno iščekuje mlade.

Organizacijski odbor SHKM-a

PREDSTAVLJENA IZJAVA KOMISIJE HBK-A IUSTITIA ET PAX O RATU U UKRAJINI

Izjava „Pravednost obvezuje na solidarnost s Golgotom ukrajinskog naroda“ Komisije HBK-a *Iustitia et pax* o ratu u Ukrajini predstavljena je na konferenciji za novinare u srijedu, 20. travnja 2022., u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu. Izjavu su predstavili tajnik Komisije mons. prof. dr. Vladimir Dugalić, dekan KBF-a u Đakovu, Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i pročelnik Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve HBK-a i član Komisije mons. prof. dr. Stjepan Baloban, pročelnik Katedre socijalnog nauka Crkve KBF-a Sveučilišta u Zagrebu. Mons. Dugalić prenio je pozdrave predsjednika Komisije đakovačko-osječkog nadbiskupa Đure Hranića. Istaknuo je kako je Komisija koja se, kao što joj ime govori, zalaže za pravdu i mir, imala dužnost obratiti se vjernicima i javnosti u vezi s ratom u Ukrajini.

U izjavi se nastojalo izbjeći političke kvalifikacije, to se prepušta diplomaciji i političarima, rekao je mons. Dugalić dodavši kako su članovi Komisije mišljenja da je diplomacija zakazala te da se rat mogao izbjeći. Podsjetio je da mi kao narod koji je prošao nešto slično moramo na osobit način biti osjetljivi i solidarni s onima koji nešto slično sada trpe. Ustvrdio je da Crkva više ne može opravdavati teoriju o „opravdanom ratu“, s obzirom na to da prije, dok se to moglo, nisu postojali oblici naoružanja kao danas. Crkva od Drugoga vatikanskog sabora priznaje samo pravo na nužnu samoobranu kada su iscrpljena sva druga nužna sredstva za obranu vlastitog doma i života, dodao je.

Mons. Baloban istaknuo je ekumenski vid izjave i naglasio važnost solidarnosti. Posebno je izdvojio poziv

Komisije na zajedničku molitvu te poziv svim vjerskim zajednicama u Republici Hrvatskoj da zajedno s Katoličkom Crkvom osude ratna razaranja i ubijanja te da širom otvore svoja vrata izbjeglicama iz Ukrajine. Također je pozvao sve vjernike na solidarnost. Objasnio je da solidarnost nije samo izricanje sućuti i dobre volje nego i aktivno djelovanje. Solidarnost je vrlina, ali je i socijalno ponašanje. Pohvalio je pomoć koju kršćani i svi ljudi dobre volje u Hrvatskoj na razne načine pružaju Ukrajincima, napose izbjeglicama, koja zahtijeva i određeno odricanje. „Koliko su Europljani spremni danas ići tako daleko i pomoći ukrajinskom narodu tako da i pod ekonomskim, gospodarskim vidom osjetimo na svojoj koži određene posljedice?“, upitao je. „Ne bi se smjelo dogoditi da nam s vremenom postane svejedno“, naglasio je mons. Baloban.

Na kraju je mons. Dugalić zaključio kako se nikako ne smije dopustiti, što smatra najvećom opasnošću, da se u strahu za svoj životni standard (npr. grijanje u zimi) i zbog nekih osobnih interesa postanemo ravnodušni prema stradanjima u Ukrajini. Prenio je da je predsjednik Hrvatskog Caritasa varaždinski biskup Bože Radoš ugodno iznenađen solidarnošću vjernika koju iskazuju prikupljanjem potrepština i novčanih sredstava za pomoć Ukrajini.

Tiskovni ured HBK-a/IKA/HKM

IN MEMORIAM

PREMINULA S. KAROLINA MILJAK, VODITELJICA UREDA ZA PASTORAL ROMA HBK

S. Karolina Miljak, voditeljica Ureda za pastoral Roma HBK-a i članica Družbe Klanjateljica Krvi Kristove, preminula je subotu 8. siječnja 2022. godine u Zagrebu.

S. Karolina Miljak rođena je 14. studenoga 1950. u Zenici, u Bosni i Hercegovini. Osnovnu školu pohađala je u Zenici, a srednjoškolsko obrazovanje stekla je u Zagrebu u Gimnaziji *Tin Ujević*. Stupila je u Družbu Klanjateljica Krvi Kristove 1967. godine. Prve zavjete položila je 15. kolovoza 1970. godine. Studij teologije započela je u Zagrebu, a nastavila u Rimu na Papinskom Sveučilištu *Gregoriana*, gdje je stekla diplomu iz teologije i diplomu iz duhovnosti.

Nakon studija bila je katehistica u Kutini od 1983. do 1987. godine. Rad s Romima započela je upravo u Kutini, gdje je otišla podučavati vjeronauk u romsko naselje. Na prijedlog nekih članova Biskupske konferencije Jugoslavije (BKJ) 1987. godine, poglavarice s. Karolini povjeravaju pastoral Roma, pastoral mladih i utemeljivanje laičkih zajednica Krvi Kristove. Na njezin prijedlog, iste godine BKJ osniva Odbor za pastoral Roma, a s. Karolini povjeravaju Tajništvo Odbora. S. Karolina obišla je gotovo sva romska naselja na području tadašnje Biskupske konferencije Jugoslavije, kao i romske kampove po predgrađima europskih gradova poput Pariza, Rima, Barcelone, gdje su većinom bili Romi koji su došli s teritorija tadašnje Jugoslavije.

U razdoblju od 1987. do 2013. godine područje rada joj je obuhvaćalo pastoral Roma i pastoral mladih: duhovne obnove i ostali oblici susreta s mladima diljem domovine, tribine za studente, duhovne obnove za laike, duhovne vježbe za časne sestre, duhovne obnove po župama za prvopričesnike i njihove roditelje, za krizmanike i njihove roditelje i kumove, trodnevnicu po župama, predavanja duhovnoga karaktera za profesore u raznim školama, predavanja i duhovne obnove za naše iseljenike u Njemačkoj, duhovne obnove po župama uoči pojedinih blagdana koji su se slavili u župi i drugdje.

Od 1984. godine pa sve do svoje smrti sudjelovala je na brojnim međunarodnim susretima za problematiku Roma, koje su organizirala razna europska tijela. Izabrana je također u Upravu Međunarodnog katoličkog Odbora za Rome sa sjedištem u Belgiji, a poslije u Francuskoj.

Od 2003. do 2011. godine djelovala je u Novoj Gradiški, gdje je s gradskom upravom i školom radila na pokretanju boljeg života za Rome na socijalnom, prosvjetnom i vjerskom području. U to vrijeme imenovana je za Povjerenicu za pastoral Roma Požeške biskupije, a na toj dužnosti ostala je sve do ponovnog dolaska u Zagreb 2011. godine. Tijekom boravka u Novoj Gradiški trajno je dolazila raditi u Ured za pastoral Roma na Kaptolu 1, u Zagrebu, u prostorije kurije mons. Vladimira Stankovića, u kojima je ured bio smješten, sve do prelaska toga ureda u sjedište HBK-a na Ksaveru 2012. godine.

Organizirala je također četiri međunarodna susreta pastoralnih djelatnika među Romima: Zagreb 1991. godine, Tuheljske Toplice 1998., Trogir 2008., i Trogir 2019. godine. Uz mnogobrojne druge aktivnosti vezane za pastoral Roma, s. Karolina je zauzeto obnašala i brojne odgovorne službe u svojoj redovničkoj zajednici.

Sprovodne obrede na zagrebačkom groblju Mirogoju, u četvrtak 13. siječnja 2022. godine, predvodio je đakovačko-osječki nadbiskup Đuro Hranić u zajedništvu s predsjednikom Odbora HBK-a za pastoral Roma varaždinskim biskupom Božom Radošem, generalnim tajnikom HBK-a dr. Krunoslavom Novakom, pročelnica ureda HBK-a, delegatom zagrebačkog nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića mons. Zlatkom Korenom, i drugim svećenicima. Nakon pogreba misu zadušnicu u župnoj crkvi sv. Josipa na zagrebačkoj Trešnjevci predvodio je biskup Radoš.

Tiskovni ured HBK-a/IKA/HKM

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

HR-10000 ZAGREB, Ksaverska cesta 12A

Tel. 01 5635 001

e-mail: info@hbk.hr

www.hbk.hr

ISSN 1332-2354

GODIŠTE XXI. ▣ **ZAGREB 2022.** ▣ **BROJ 1 (31)**

